

On the following pages will be found

descriptions of the various species of

fishes which have been collected by

the author during his recent travels

in the Pacific Ocean.

XXI. F. 79. B.

Beati Joannis Crisostomi de compunctione cordis Tomi
mu liber Incipit.

Alm te intueor^{beate demetri frequē}
ter insisterez nabi: et
oi ante cum vēdemētia ex igentem: de cordis
cōpunctione sermonem; amiroz valde, et bea-
tam iudico sincere mētio tue: atqz animi pu-
ritatē. Neqz enīm possibile est cuiqz in huius-
cēmodi sermonis venire desideriū nisi qui se-
metiū prius purgauerit autijs: atqz oībus secularibz curis su-
periorē se se celsioz eqz constituerit. Luius rei iudiciuz haud diffi-
culter assumif: inde p̄cipue q̄ si quos forte amor horū exigua et
pte saltem cōtigerit tanta in eis repēte efficit cōmutatio: ut conse-
st in terrena relinquere: atqz ad celum p̄perare cōtendant: et velut
molestissimis qbusdam vinculis seculi. s. curis aiaz resoluētes vo-
latu celeri ad p̄pria redire eam sinant. et ad tāgnita recurrere. H̄z
hoc alijs raro forte accidit: et aut o uenerabile caput certū est in-
definenter hoc igne succendi. Tēstant enim de his diurna studia
tua. noctesqz puigiles lachrymariz fontes: et amor quieti silentij
cuius desideriū nō solum iugiter p̄manet in animis tuis: sed semp
increscit. Quid ergo tibi amplius addere poterit nostri sermonis
oratio? Nam et hoc ipm q̄ cu ad summū iam virtutum verticē ve-
neris tñ cuz his temetiū reputas qui adbuc humi repunt: et vo-
lantem p̄fectibus aiaz lapideā vocas: ita ut frequenter tenēs dex-
teraz meā et deosculans cum lachrymis contere aia et emollire
durum et excecatū cor meum. Quante religionis ecē dicam: quan-
tuqz in te existimē diuinī ignis ardore. Et siquidē dormientes nos
cupiens excitare ad istud opus accire ac p̄trahere voluistis cōsilii
sapiens miroz: et amplectoz prudentiā. Si vero aliquid tibi vere
ex hoc utilitatis conferēduz putasti: et in hoc nibilomin⁹ docuisti
nos regrere qd magis nobis qz tibi delit. Ut rūtamē qz id tibi vi-
sum est parebimus: vel propter timorez et mādatum dei nequid
poscenti negare videamur vel propter amorē tuum: quem erga
nos plurimū gerio. Tu tamen nos pro his adiuicē orationi-

bus remunerat. ut et vitam nostram possimus rectâ seruare dñe
 liquo: et in opere presente dignus aliquid dicere: quod possit remis-
 sa et dissoluta genia perstringere: et aias humi facientes erige. Unde
 ergo nobis unde verbi huius sumetur exordium. Et que ei pri-
 ma fundamenta que ei crepido ponuntur? Ego non alia puto huic
 digna esse principia: nisi verbis omni merito Christi: quibus luget quidem
 ridentes homines aut dicit lugentes. Ita enim ait in euangelio. Bea-
 ti qui lugent quoniam ipsi consolabuntur. Et ve ius qui rident nunc: quoniam
 ipsi merebunt et flebunt. Et merito lugendus enim est et vere lugē-
 dum presentis vite tēpus in quo tantam malorum labē. tantaque
 quotidie videmus flagitia cumulari: que si velis considerare per
 singula. nunquam poteris a lachrimis tēperare. Hic enim omnia co-
 fusa sic sunt cuncta resoluta ut ne vestigium quedam virtutis vestrum
 deas nequitie vero et luxurie repleta esse cuncta perspicias. et quod
 est infelicius perurgentius nos malorum iam nec ipsi sensum capi-
 mus nec alijs prebeat: sed sumus velut corpus extrinsecus qui
 dem indumentis adoratum. intrinsecus vero tabo pessimi lan-
 goris absumpti. et contingit nobis quod illis solet quivel frenes pa-
 tiuntur vel mente capti sunt a quibus cum multa turpia et periculo
 sa vel dicantur vel etiam gerantur. nec pudoris tamen aliqui nec
 penitentiae capiunt: t. quoniam et magnifici libi ac sapientiores fa-
 nios videntur et sapiens. Ita ergo et nos cum omnia que sanitati
 sunt contraria gerimus. nec hoc ipsum quidem quod deest nobis la-
 nitas nouimus. At enim si sorte in corpore parum aliquid mor-
 bi pulsauerit statim et medicos adhibemus et pecuniam per son-
 dimus. et omni officiata quod competit gerimus nec pro cef-
 satur quodque molesta sunt mitigentur. Tum cumque quotidie
 vulneratur cum per singula langetur uratur precipitetur. et modis
 omnibus pereat: ne parua quidem pro ea nos cura sollicitat.
 Sed horum causa illa est quod omnes pariter morbus optimis. et
 tanquam si accidat multis sub uno morbo languoribus prece-
 nemus sanum. certum est quod omnes pariter corrupti et abso-
 mat in curia: dum nemo est qui opportuna prebeat. et importuna
 prohibeat. ita et in nobis dum namque sanus est sed omnes langue-
 mus alij maioris alij minoris exparte namque est qui curat. Omnes

enim indigent cura. Et enim si quis extrinsecus unde cuncta ade-
 set. et preceptorum Christi ac nostre consuetudinis confusionem
 ac perturbationem vidaret nescio si alios magis vellos quam nos ini-
 micos esse. et contrarios preceptorum Christi indicaret. et quasi
 studium quoddam habuerimus contra in omnibus gerentibus il-
 le mandauit. Sed ne quis forte pulete exaggerationis causa a no-
 bis hec verba profecti probamēta iam nunc adhibebo. non aliud
 de quod ex ipsis Christi mandatis. Quid enim dicit Christus dictus
 est antiquis. Non occides. Ego autem dico quod oīs qui irascit fratri
 suo sine causa reus erit iudicio. Qui autem dixerit racha rei critici
 quod autem dixerit fatue. reus erit gehennae ignis. Hoc quidem Christus. Nos
 autem plusquam increduli et infideles calcamus hanc legem. et quotidie
 innumeris iniuriis fratres nostros efficiimus quodque magis ridi-
 culum sit. non enim ipsum fatuum dicere obseruantes. multo acerbior
 res quod ex hoc nomine videntur conservari interrogamus iniurias. qua-
 si vero ille solus sermo sit cui pena deputata sit et non huius sermo-
 nis iudicio. omne dictum quod ad iniuriam pertinet resecetur.
 Denique apostolus paulus hunc eundem sensus latius explicans
 ait. Nolite seduci neque fornicari neque idolos seruientes neque adul-
 teri neque molles neque masculorum concubitos neque furcos neque
 auari neque ebriosi neque maledici neque rapaces regnum dei possi-
 debunt. In quo ostendit quia sub generalibus nominibus vi-
 ciorum multe species peccatorum pariter concluduntur. et siue
 fatuum quis dixerit siue vanum siue latronem siue quolibet alio
 nomine iniuriam vel maledictum fratri ingesserit ex quolibet ho-
 rum vocabulo sub maledicti titulo. gehennae ignis supplicio con-
 demnabitur. Fatue enim et racha quod ait. hoc est quod ostendit.
 quia nec leve quidem et minimum in fratrem illatum conui-
 cium relaxabitur. atque ob id de levioribus sententiam dedit Christus:
 vi de gravioribus dubitare non debeas. Quod si quis exti-
 mat sicut ego quidem noui nonnullos putare. terroris causa eti-
 am in paruis exaggerari minas precepti superest ut decetris
 omnibus mandatis: quorum pruaricationibus pena ascri-
 bitur similia sentiant. Quod si terroris causa: et non pro
 veritate supplicia promittuntur consequens erit: etiam ut bo-

norum pollicitatē adhortandū modo t̄ nō veritatis grā
 na p̄mittant. Et si ita de vitaq; parte sentiam⁹ resoluta sunt oia
 religionis nostre dogmata si nihil aliud in omnib⁹ mandatis ac
 preceptis diuinis⁹ dat⁹ agi dicitur: n̄i vt aut bonorū vana spe
 homines: aut pene terror inanis astringat. Sed dicens quid ergo.
Maledicuſ cum adulterio Tānāruſ cū idola colente: damnabi
 tur? Si eandem qdem penam luent: nec qualitate nec quantita
 te diuersam alterius est requirere temporis. Quod autem a re
 gno celorum similiter arcebuntur: paulo crede per spiritum lo
 quenti cui omnes vere credere debem⁹: dicenti christum in se lo
 qui. Diabolica vero illa deceptio est: que hec ad terrorē dicit ho
 minibus scripta resoluat diuinis iudiciis ac futuri supplicij metū:
 t̄ remissiores nos erga obedientiam reddat t̄ custodiā mādato
 rum dei. Ob hoc enim tales diabolus suggestus sensus t̄ intellecti
 bus huiusmodi ignatas animas docet: vt presentē interim resol
 uat vigorem: arguendas sine dubio inde iudiciis: ubi iam presen
 tia nihil proderit. Quid enim utilitatis erit huic qui nunc seduci
 tur: si tunc intellexerit errorem suū curi penitendi iam non erit tē
 pus? Non ergo inaniter decipiam⁹ nosmetipſos neq; circuſcri
 bamus in perniciem nostri⁹ neq; aliam nobis penam increduli
 tatis extimie conquiramus. Non solum enim si inobedientes si
 muſ mādatiſ christi: sed et si increduli existamus supplicia nos
 manebūt. Non credere autem ex eo accidit cum resoluimus ad
 explenda mādata. Et ne forte rei videamur cōtemptuſ t̄ cōscie
 tie pondere pregrauemur: ad abiſciendū pruaricationis metuſ
 alijs nosmetipſos prae intelligentie laqueis irretimus: t̄ despe
 rantes de innocentia legū penas putam⁹ posse p̄nelli: vt sepe ho
 mines egi cū multis febrilib⁹ aguntur: si in aquas semetipſos frigi
 das imerserint: id presens quidem aliquid videntur libi quesisse
 solacij multiplicatas vero corpori suo flamas febriliū reparat: ita
 t̄ nos agimus cum stimulamur conscientia peccatorum: t̄ in eu
 ripum nos vel lacus cōtritos prae intelligentie precipitamus.
 Ex hoc enim jam necessario quasi licite peccamus: t̄ non solum
 presentibus irascimur fratribus: verū etiam cum absentibus liti
 gamus. Si enim per licentiam seritas increſcit. Et maioreo qui
 sit... ſi

dem' nostros ac potentiores etiam si iniuriae nos t̄ contumelias
 agant ferimus: t̄ cum mansuetudine t̄ subiectione portamus: ve
 rentes ne quid ab eis grauius patiamur. Erga equales vero vel
 inferiores interdum nec leſi cōmouemur t̄ irascimur cōtantum
 humanus metus timori dei p̄ponitur. Et quod tandem ſpe erit
 nobis salutis: tantum defectum faniliq; contemptum gerentib⁹
 immundatis diuinis⁹. Dic tamen mibi. Quid graue a nobis exi
 git christus: aut quid onerosum? Noli inquit irasci fratri tuo sine
 cauſa. Nonne hoc multo leuius est q; si tu alium feras irascē
 tibi sine cauſa. Ibi enim iam ab alio congregata est iracūdie ma
 teria. Hic vero qui v̄rgeat nullus est si non ipse tibi flammis suc
 cendas iracundie. Nunquid simile est ab alio tibi ingestam facē
 iracundie tollerare nec succendi: t̄ nullo instigante quiescere t̄ fi
 lere. Illud ferre posse hoc est alterius iracundiam summe philo
 sophie est: vt autem tu non inflammari frusta ad iracundiam.
 Laus quidem nulla est q; nō irasceris sine cauſa. Si vero irasce
 ris inaniter hoc est sine cauſa summe vanitas ac stulticie nota ē.
 Cum ergo quod maius ē p̄ropter timores hominū feras: p̄o
 pter timorem domini nec minimum quidē t̄ exiguum patieris.
 Et est qui in huiusmodi cōmissis semetipſum non statuat reum:
 aut iudicio diuino nō decernat obnoxium. Noli inquit irasci fra
 tri tuo sine cauſa. Omnem hominē fratrem tuū iudica. In chri
 sto enim neq; iudeus neq; grecus neq; seru⁹ neq; liber neq; ma
 sculus neq; semina: sed omnes vniū ſum⁹ in christo. P̄ropter
 quod nec erga famulos quidem preceptum iſtud negligendum
 est. Sine cauſa enim, nec contra ipſos quidem debemus irasci.
 Quia t̄ illi a christo simili vt tu libertate donati sunt. Vnde er
 go iam quis erit imunis ab hac culpa: aut quis est qui hō dicam
 penitus alien⁹? Sed qui raro saltē non decipiatur hoc vitio. Et
 q̄ si ad illud veniet vt oīno nunq; in hoc incurrat. Hoc nāq; ſer
 mo institutiōis exposcit. Sicut enim qui ſur non vult nunq;
 oīo ſuratur neq; adulteratur ne forte etiā ex uno adulterio adu
 ter noſetur. Ita t̄ maledicuſ tanq; ab adulterio refrenare debet
 a cōtumelia lingua ſuam. ne etiam cū pro uno lapsu maledicuſ
 faciat t̄ iniuriosum. Illud aut̄ quod in cōſequentiib⁹ habetur q;

Primus

Liber

non infideliū etiā fabulosum iudicet: cu^s tamē eterna dei voce
sanctum sit. *H*ic enim si offero munus tuum ad altare: tibi recor-
datu^s fueris q^{uod} frater tuus h^{ab}e^t aliquid aduerum te: relinque ibi
munus tuum ante altare: t vade priuō reconciliari fratri tuo: t
munus tuum ante altare: t vade priuō reconciliari fratri tuo: t
tunc venīo offerere munus tuū. *H*ic nos pugnao^m habentes ad in-
uicem: t dolo^m in corde veritatis accedim^m ad altare deit^m cum
deo tantam curam reconciliationis nostre h^{ab}e^t: t patiatur mu-
nera sua relinqui: t ante altare imperfecta manere: atq^{ue} interrupi
ministeria sua: donec tu eao^m t resoluas iracundiam tuā: discindas
inimicitias cū fratre tuo: nos vero nec hoc erubescimus: sed per
dies multos patimur manere inimicitias: t trabim^m sicut funem
longū discordias. *N*on enim iracundo^m t malicie memorio
punit deo: Sed t eos qui rascente^m aut offensio^m frēo negligunt
t consenunt: qm̄ quidem būj qui passi videntur iniuria^m: necessa-
rio dolent t rascuntur: qui vero secerunt nec dolorio aliquid nec
iracundie gerūt. *O*b hoc ergo hunc qui ab iracundia liber est ad
ducit ad illū qui Iesu^m est qui in dolore est: t liber nō est: ostendens
q^{uod} criminis huius noxa, penco huius magis est: qui cāo peccati
bedit. Sed nec sic qdem emēdamur. Periūstiu^m ei. Letiam pro
nullis rebus cōtristare frēo: t quasi nihil mali fecerimus satisfacti
onem negligimus: t obliuioni tradim^m culpam: atq^{ue} inimicitias
in tpe longu^m protrebim^m: ignorāto^m q^{uod} in longa nobis erit pena
quāsum^m t discordia. *E*ibi enī amicitia permanet nihil facile credit
nihil facile recipitur q^{uod} discidium opari possit. Si vō inimicitie
semel occupauerint animos oia que sunt que dicuntur que audi-
untur: ita accipiuntur: t ita intelliguntur: vt ad maiorem t longio-
rem proficiant inimicitias. Si quid enī boni dicatur de inimico
nō creditur: si qd vō mali hoc solum creditur t confirmatur. Ju-
bet ergo dñs relinqui donu^s aī altare t p^{ro}uo reconciliari fratri ut
ex hoc discam^m. q^{uod} si illo in tpe quo ad ministerium dei vldemur
accedere reconciliationē dissimulari ac differri nō pati de^m: quāto
magis curari hoc in alijs tibus iubet. Nos vō imaginē quides
colimus p^{re}cepti: veritatē vero ipsaz virtutēq^{ue} negligim^m. *M*ā oscu-
lum pacis porrigitē tēpore quo munera offeruntur in vsu est: sed
vercor ne forie plurco ex nobis labiōe hoc in modo faciant: cu^s

xpo pacem non ex ore sed ex corde desideret t affectu velit proxi-
mum nō labiōe salutari. *S*i enī pax non h^{ab}e^t in corde: quasi in-
scena reo agi videtur t ludo: vnde p^{ro}bec ex acerbari deus credē-
duo est potiusq^{ue} placari. *P*uritas enī t veritas est q^{uod} placent deo
respuit aut t odit oē q^{uod} simulatur t fungitur. *E*t hec agim^m hoies
qbu^s neq^{ue} irasci neq^{ue} inimicōe h^{ab}e^t permittitur aut si foric irasci
accidat mandat ut sub die iracundia nostra vel inimicitias finia-
mus. *I*n hoc enī constringimur p^{re}cepto illo quo ait. *S*ol nō occi-
dat sup iracundiam vestrā. *N*os cōtra nec hoc qdem contenti su-
mu^s vt iracundiam ultra solis terminū producamus sed insidias
inuicē struim^m. sine verbis sine rebus supplantare p^{rimos} cupiē-
tes mordentes inuicem t comedētes q^{uod} vniq^{ue} aperte insanis est.
*Q*uid enim aliud faciūt insani t demone pleni. nisi membra sua
mortibus laniāt. *J*am vō nec facim^m mentionem eoz que de ad-
uersaria p^{re}cipiuntur vel de p^{re}cupiscentia illicita vel de vilione oculorum. *O*culis enī dexter t manus dextra nō aliud indicat nisi
eos qui nos amāt qdem. sed inutiliter amant. *S*ed t que de non
relinquendio vxoribus p^{re}cipiuntur quasi nec mandata nec scri-
pta sunt contēnuntur. *M*ā de non iurādo erubesco p^{ro}fere i mediū
nō solum ppter iuramenta: sed t ppter periuria. *S*i enī vere iu-
rare crīmē est t p^{re}uaricatio mandati piurium vbi ponem^m. *S*i in
q^{ue} supra est t nō qcuid fuerit a malo est supra beciā q^{uod} pferū-
tur a quo erunt. *P*ost hec si quis ait te p^{ro}cessi crit' in dexteram ma-
xillam conuerte ei t alteram. t volenti tecum in iudicio conten-
dere t auferre tibi tunicam tuam. p^{ro}isce ei t palium. t si quis
te angariauerit mille passu^s vade cum illo alia duo milia t pe-
tentie da t volenti mutuari a te ne auertario ab eo. *A*d hec qd
dicemus. *P*ro singulio enim bis lacryme tantummodo p^{ro}-
ferende sunt t confusio babenda est. Aperte enim contra hec
omnia militamus. *A*d iudicia enim t rixas ac bella consurgi-
mus. *P*ati autem aliquid ex his quescripta sunt ac ferre tol-
leranter. neq^{ue} in verbis: neq^{ue} in rebus amplectimur. *S*ed t si in
aliquo vel leuiter pulssemur continuo velut fere bestie insurgi-
mus. *Q*uod si proseras mibi aliquod qui forte contempserint
cennum suum t pauperibus largiti sint. *P*ost hec vero de
24. iiiij

ete dilectiōis est. Verū ne itetum putes hec cohortatio; ie magis
 q̄z vere dici etiā necessariam huīus dicti cām sermo diuinus ex-
 ponit. H̄it nāqz. Si enim dilexeritis eos qui vos diligūt que vo-
 bis merces est. Nōne t gentiles hec faciunt? Vides ergo qz vo-
 lens discipulos suos xp̄o prestantiores esse ceteris homib; iccir
 co hoc eos facere docuit. Sed si nos nec in his publicanis: nec
 gentilib; efficiimur meliores. nōne lugendi t plangendi sumus?
 Quinimo tm̄ nobis deest: t int̄m longe sumus a diligēdis inimi-
 ciis vt nec amicis qde; amoris vicem: caritatisqz reddamus: cd
 ecōtrario odio hēamus etiā diligentēs. Lū enim emulamur t i-
 uidemus bonis: t oīmode vel in dictis vel in factis existimatōes
 coꝝ: laudesqz subrūi volumn: t obscurari: qd aliud est nisi sumi
 odij: t extreme inuidie indicū. In quo utiqz non soluz agēilib;
 t publicanis nequaqz differrim: sed etiā multo inferiores existi-
 mus. Christus enī nos orare pro calūniatorib; iubet: nos insi-
 diaasset dolos etiā amicis cōcinnamus. Christus maledicentib;
 bene dici iubet: nos ~~cōtrarios~~ aut priores maledicim: aut ma-
 ledictis alterius multiplicata maledicta restituim. Nōne tibi vi-
 dentur vt dixi oīmodis cōtraria esse p̄ceptis xp̄i que gerimus. t
 magis pugnā esse nobis cōtra cū qz obedientiā. Nam uanaglo-
 rie iactantiam: t superbie tyranidem quaz ille qdem verbis sua
 dextruit. nos autē gestis nostris t operib; edificamus: qualiter
 exponam? Luius quidem a nobis vexilla t in orationibus t in
 sciuījs atqz helemosynis perferuntur t ceteris osib; rebus ge-
 stisqz nostris aptantur cuiqz velut empta mancipia subiacemus
 t ceruices nostras omnib; eius ludibrijs subiugamus. Tantua
 enim hominib; diuinorū preceptorum contemptus inest: vt eti-
 am si quid facere videant ex mandatis. Ne ip̄sum qdem deo qui
 mandauit impēdant: sed deceptioni vane iactantie t inoniglorie
 que gesserunt consecrēt ita vt in vtroqz modo pati dāno ferianē
 t cum facere videntur que mandata sunt t cum omnino non fa-
 ciunt. Sic t ex omni parte hominum genus inter suos laqueos
 malignus inexit. Quod t si quis potuerit ab istis se nexibus ex-
 vere: cautiusqz t attentius que mandata sunt adimplere: malum
 ingens superbia cōtinuū habet. q̄z qua est lapsus diaboli. Nec
 subterfī

specti pro penuria multa passi sint mala t quasi nec mādata nec
 scripta sint hec contendunt paucos t valde raros tales inuenies.
 Quod t si ostenderis aliquem nō tamē talem qualem euange-
 lii sermo describit philosophum demonstrabis. Hic enim euangeli-
 icas philosophus: non is tantū: qui sponte dederit describitur
 Letus nāqz est t exultat q̄li spōte largitur: sed qui inuitus t in-
 iuste direptus sit: t constanter toleret ac patienter. Et quid? dico
 tollet patienter. Amplius aliquid t excelsius xp̄i sermo cōponit
 magnū nescio qd t imensu; est quo sublimare aīas voluit: q̄s ad
 pfectiōis culmen inuitat. Non soluz inquit iniuriā patiens: nibil
 iracundie moucas aduersus cū qui iniuriā facit: t nō solum p-
 bis que abstulit nō indignari. sed t si qd tibi forte sub' relictum
 est id spōte largire ei qui abstulit totū. Cum enim is qui ad diri-
 pienda que tua sunt iniquo spiritu venit succensus si te prolixio-
 rem reperit in largiendo qz ille venerit in diripiendo. Quāuis sit
 ille serus: qz uis imanis t barbarus: erubescet bomitatem tuam
 mitigabitur a furore t esipiscet cōtinuo t facti pigebit: t suū qui
 dem peccatum abborescet. cui vero virtutēs animi mirabitur t
 amabit. Sed hunc ego vbi nunc inuenio? Luius autem talem
 vitam mirabor? Luius autem tales actus reperiām: solum scri-
 ptum fortassis hoc ligare in diuinis libris potero: geri autem v̄l
 operibus impleri nescio si videbo. Nolo enim nunc mihi ali-
 quem proferas passum iniuriā: patienter tulisse. Hoc enī po-
 test fieri: t pro eo fortassis quia vicem reddere qui passus est: ac
 similia referre nō potuit: aut t si potuit tempus fortasse non ha-
 buit: aut ppter dei timorē non fecit: per oīa potuit. Sed t si tem-
 pus fuit t se cōtinuit: dem cī patientie palmā. Nunquid nā hoc
 t facere potuit: vt cupiditatē nocendi non'expleret solū: sed etiā
 superaret: t plus cederet qz expetebat: ac violenter q̄ sua sunt au-
 serenti offerret etiā reliqua: t voluntas etiam ea largiret: que ia-
 cupiditas nō querebat. Amplius aliqd adhuc t eminentiū xp̄i
 phus docetur a xp̄o. Hūc inquit qui diripuerit que tua sunt: qui
 leserit: qui nocuerit nō solum donis largiorib; cumula: sed t dili-
 ge t amicū habeto t tota caritate p̄stringe. int̄m inquit vt ore p-
 eo: t deo p̄cess pro aīa eius cflundas qd utiqz indicū sume t pse

vij b. 1.

enim illum etiam deiecit. quanto magis homines. Quia qui incurrit non solum ea que coniecitus est. sed et semetipm pariter perdet. Ego autem noui plurimos eorum precipue qui videtur distribuere in dignitatibus pecunias suas non solu superbie vel factantie incurrit se lapsus sed et alios multos. Nonnulli enim ob hoc largiuntur vestimenta aut his certe quos amant. aut quos personae erubescunt. His et alias his similes occasiones incurrit per quas non iam mandato dei opus quod faciū est assignetur. sed humane voluntati. Cum ergo tot mala et talia sint que corruptunt actus honestum etiam bonos quis hominū facile saluari potest qui hec incurrit mala. Nam vero illud quod scriptū est. dimitte nobis debita nostra. sicut et nos dimittimus debito vobis nostris. Quis nam est ex oibus nobis qui cuiciditutia hec audiat dicere deo. Quia et si nihil malum faciam in iniustia et debito vobis nostris. habemus tamen intra nos insinabile vulnus offensio. Christus vero non ita vult nos ignorare delinquentibus ut amemus eos et ore p. ipsis. Nam si tristitia non ledas cum queletas auertas te tristia ab eo nec libenter video et raro sine dubio vulnus in pectora. et dolor augescit in corde. Quod si ita est non diu nra vniqz quod Christus mandauit ipleatur. Numquid tu ita vis tibi propitiū fieri deum. ut non quod te ledat. auertas setam abs te et peccatorum tuorum memoriam gerat. et te videre nolit. Igitur qualiter vis erga te esse deum. cuiciditutorum venia poscis tales te exhibere debes. ihs qui deliquerunt in te sicut et sapientius quis scribit dicens. Homo homini tenet iram et a deo querit sanitatem. Et si ipse erga hominem similem sibi non habet misericordiam. quomodo pro peccatis suis exoriat deum. Cum ipse caro sit et teneat iracundiam quia reprobabilis pro peccatis eius. Vellelum silere iam et hucusque progressus finem iponere sermonib' meis. erubesco enim confundor ultra procedere. Bellus haec hoc quo impugnam mandata Christi. et inimicitias quas aduersus eum gerim magis. magisque prodit sermo procedens. Sed quid iterum prodri tunc acere cum rebus ipsis arguamur etiam tantum. Quo autem latebimus cum qui nouit corda nostra et iudicaturus est ea. Quid ergo dicam de mandato illo quo iubemur non thesaurizare super terram. Quod forte quidam faciunt pauci. ceteri vero quasi contrario audierint preceptum. et quasi dictum

P. 100v

sit ad eos thesaurizare vobis omnino super terram. Ita relinquentes celum adheserunt terre et insaniunt erga pecunias congregandas. totus affectu deum quodque oderunt. diligunt autem monachos. Quod autem dictum est nolite cogitare de castitino. nec audire ego scio aliquem nec oīno seruare et propterea de hoc mandato dicere aliquid erubesco. sed cum confusionē p̄tereo. Et enim oportebat nos quo. cuius pacto loquente Christo et pronunciante non dubitare sed credere. nūc vero etiam cum et causas et rationes adhibeat mandatorum suorum. atque exemplis ea validissimis muniat. nec sic quidez erubescim. Propter hoc enim et aiū que non arant neque seminant. et liliorum que non nent similitudines posuit. ut nemo dubitaret. et tamē nos sicut gentes aut forte etiam desperabilius aliquā gentibus de his singulis cogitando consumimur: et cum de ipsis neque orare iubeamur non oīstudium erga hec impendimus. Sed de hoc ut dixi mandato erubescendo plura dicere p̄tereo: ad sequentia deinceps venio. si forte alicubi solacium qualecumque mei pudoris inuenias. quid ergo sequitur post hec. Nolite iudicare inquit ut non iudicemini. Ego id latum confusionis mee inuenire credebam. sed uigilantia nunc reperi. Si enim etiam nullum peccatum a nobis aliud fuisset admissum. pro hoc solo gehennam non tradi satis abundeqz sufficeret. Quippe qui in aliorum delictis seueri et amarissimi iudices residemus. nostras autem trabes oculio insixas. proprijs non videmus qui aliena etiam minimas sollicite perscrutamur. et ad condemnandos ceteros omne vite nostrae tempus absumimus. Hquo vitio neque seculi hominem neque monachorum ullum facile inuenies liberum. Et quidem cum tantum sit in hoc possita cōminatio. Divina enim sententia dicit. In quo iudicio iudicaueritis etiam ipsi iudicabimini: et in qua mensura mensa fueritis in eadem remejetur vobis. Cum ergo malibuius pena quidem tanta sit posita. Libido vero aut voluptas. ut in ceteris solet peccatis ex hoc nulla summatur. omnes tamen festini ac precipites huic se vitio subiungant. tanquam si studium omnino et certamen esset prepositum quis ad hoc malum prior omnium perueniret. Sic ergo non per unam sed per omnem. ut ita dicam vias. et per omnes adituos currimus et sellinam p̄occupare

fig. 2

do et perlunga verba ista sunt si est ibi requies quo cundum est. si inveniantur que necessaria sunt abundantius si nihil desit eorum que lata et spatiovia deposita. Quid ait o homo? Quid loqueris artam vias et angustam iussus es ambulare. ut quid de requie. ut quid de abundantia percontaris. Per angustam ianuam transire iussus es. ut quod amplius requiri ingressus. Est aliquid ista permutatione nequius. Est aliquid ista peruersitate deterius. Utrum ne existimes me hec dicetem alios incusare. iam nunc tibi de meipso inquit narrabo. Et enim cum sedisset in animo quondam relicta urbe transire ad habitaculum monachorum ego scio quod sollicite perscrutabar. unde nobis in illis locis que necessaria sunt corporis prederentur. et si possibile esset et recentio et diuini panis babere quotidie copiam. Sed et illud non segniter requirebam ne forte eodem oleo olla et lucerna esset aptanda. si non leguminis grauis et solitarius cibus sumi iuberetur. Sed et si vi operis aliquis grauis esset exactior ne forte fodere terram cogerer. aut ligna detinere. aut aquam humerio portare. vel cetera huiuscmodi exhibere ministeria. ita omni sollicitudine pro requie corporis percontabar. Et quidem qui principibus seculi ministrant ac rei publice negotiis inseruiunt horum nihil requirunt. sed tantum aliquid lucris temporalis habeat locus militie eius. Quod si hoc solum esse cognoverit iam nullus refugitur labor nullum periculum vitatur. nulla indignitas excusat. Seruilia etiam si ab ingenuo depositantur officia non negat. peregrinationes longissimae periculosissimas quod non respuit contumelias cruciatus permutationesque temporum ferret. omnem substituet laborem spe lucris. nec timet ne forte ab ipsa miserabili spe decipiatur ac decidat nec iesimataram peregrinis in locis mortem et subitam pertimescit. Separationem quoque suorum coniugis etiam ac liberum absentiam tollerabiliter patitur. Non denique patrie non carorum mollitur affectus. sed desiderio et cupiditate pecuniae velut ameno effectus agitur et amore eius accensus. nihil laboris servit nihil doloris intelligit. Non econtra qui non pecuniam querimus si sapientiam nec terram sed celum persumus et ad celum divisa scilicet. quas neque oculus vidit neque auris audiuit nec in-

Primum

torbo ascendunt. hec inquit querentes et pro his celo ipse vim patente inferre. de rege corporis precontantur. Vide quanto miseriores illi sumus et molliores. Quid dicas o homo? Quid agio? Celum parao ascendere et regnum certi iuadere et interrogas ne quod ubi difficultas occurrat in itinere: ne quod aspergat tibi in via accidat. aut labo volos et non erubescio non pudore oppressus fab terra temetipm defodis. Si. n. hec oia mala tibi occurreret si universa tibi picula iminerent si putitia si iniurie si ignominie si calunie si gladius si ferum si bestie si precipita si fames si egritudo et ciuitate quod vel dici vel excoxitari possunt mala super te irruent. dignum aliquid erat. Non tibi hec omnia pro tantis ac talibus causis ridenda plus et spernenda penitus viderentur? Anilis anime est metus hic et essemitate. Erit ergo ita abiectus aliquis et infelix erit ita degeneris animi: ut celum cupiens ascendere de terrena requie coguerit quod non solum require; sed etiam preparatam recipere indecorum est. Aut non tibi videtur absurdum ut hi quidem qui humano amore flagrant tota mente suam rationem cogitationem in illis habent quod amant. et si absentes corpore lini cogitat et tamquam illis sunt. nec aliud aliqd sibi dulce esse in presenti vita deputant. nisi ipsos videat si licet. aut si id non potest de ipso absentibus cogitare. nos autem qui amore sancto incorruptaque flagram omnissa cura et sollicitudine ei quem amamus requirimus ea que amores nostrum non solum nil impediunt sed impedire plurius possunt. Non video carissime quod aliq[ue] nostri, vera et perfecta cupidine celestium tenetur: alioquin oia que videntur esse grauia umbrae putarentur et risum. Et hoc non ego ex verbis meis sed illius quod huiusmodi amore insaniuit insania salutari docere temptabo: illus dico Christi amatores qui tamen igne amoris ei exarsit ut morbos vite huius et dilatione perfectio sine qua redire morabat ad Christum ingemisceret et dolebat et querens suos per hec urbem signaret. Voluit inquit in tabernaculo isto ingemiscim. Et iterum delideri hinc dissolui et cum Christo esse multo. n. melius. Hoc quod inquit hoc placet illi quem amorem permanere in carne necessarium proponit. Ut. n. hunc Christi predicet. et ut ipse ab oib[us] amet propter crea et famem et situm et nuditatem et vincula mortis quod sustinet et marius pericula et naufragia cunctaque omo que inservit in me.

glori

libero perfero: et non solum nihil horum mihi graue est. sed et pro
bia omnibus glorioz. Causa autem mihi gloriandi pro his ca-
ritas christi est. In iis inquit omnibus superamus propter eum
qui dilerit nos. Quod si amor hominum frequenter mortem subi-
re persuasit. quomodo non amor christi. non solum laboris pa-
tientiam: sed etiam mortis tolerantiam persuadebit: sicut et huic
amatori cuius quem supra ostendimus: omnia pronibilo ducen-
ti dum nimis amo: i eius inheret. Neque enim videbatur sibi esse
interius neque presentem hanc vitam cum hominibus ducere: sed
tanquam si iam esset in celo: et cum angelis haberet conuersatio-
nem suam: et quasi facie ad faciem consiperet bona futura. ita sper-
nebat cuncta que in presenti vita vel delectabilia vel tristia vide-
bantur. Nulla ei cogitatio nullus sermo derequie erat. quod nos
et frequentius et sollicitius querimus. sed clamabat dicens. Usque in
hanc horam et esurimus et sitimus: et nudi sumus: et colaphis ce-
dimur et laboramus operantes manibus nostris. *Maledici-*
mur et benedicimus. Persecutionem patimur et substinetur.
Blasphemati deprecamur. Tantum purgamenta huius mundi
facti sumus omnium peripisma usque adhuc. Per singula enim
oculos mentis sue conuertens ad celum: et decorum celestium tra-
ctus reuerti ad terrena rursum recusabat sed sicut is qui in pau-
peritate positus intra vile et humile tugurium vix si forte reges vi-
deat auro multo et margaritis ac purpura resurgentem: ultra iesum
non vult tuguriis pauperis recordari ne penurie sue ad animum
reuocare memoriam. sed agit omnia quatinus possit a splendor et
gloria regis: quam cōueniens admiratus est: et dilexit inseparabili-
s effici: ita et paulus ubi perspexit illa que in celo sunt contem-
psit ista que egestatis et squaloris in terris plena sunt: et eius homi-
nibus quidem pro necessitate terreni corporis conuersabat. me-
te vero et sollicitudine: totum se illuc transferebat: quo eum amo-
ris sui ducebat intentio: etiam si triste hic aliquid perferebat. ani-
mo ibi occupato non sentiebat: et si delectabile et suave aliquid vi-
debatur. illa delectatio et illa suauitas quam per spiritum contue-
batur delectationes huius suavitatis obscurabat. Intantum enim
succensus erat igne christi: ut ei etiam si flammae mortales adhibeas

Viximus

nesciat non sentiat non vixatur. Multo namque vehementius et ignis
christi quo vixitur per amores. Non enim erat sicut nos mercennarij
quis timore gehenne regnum christi requirimus: sed ille alioquin
dam pacto multo prestantiore et beatiori desiderio constrictus:
ita fert omnia ut ex his quas patitur penitus solatia magis agnosca
sui capiat quam dolorem corporis sentiat. Ita enim totam mentem
eius deuinxit amor christi: ut etiam hoc ei quod preceteris ama-
bilis erat esse cum christo rursum id ipsum quia ita christo pla-
ceret contemneret: sed et celorum regno quod videbatur labo-
rum esse remuneratio pro christo nihilominus carere pateretur
ab ipso etiam christo anathema esse. pro christo optabile habe-
ret. Sed fortasse minus planum videatur esse quod dico. quod
tamquam si explanare voluero tunc iam non obscurum sed incredibili-
le videbitur his duxat ipsis quibus prius videbatur obscurum.
Quod tamquam etiam beatus ipse quod incredibile nobis futurus esse
perspexit cum quadam protestatione signauit dicens. Veritatem
dico non mentior testimonium mihi peribente conscientia mea:
in spiritu meo: quoniam tristitia est mihi magna et continuo dolor
cordi meo. Optabam enim ego ipse anathema esse a christo pro
fratribus meis. Et tamquam cum protestatus sit et conscientiam suam ad
testimonium invocauerit adhuc minus credibile videtur apud bo-
mines quod ab ipso velit anathema fieri: pro quo vult et anathema
fieri. Quid vero illud est quod cum disputasset de his que in hoc se-
culo agerentur malis addit et dicitur. Quis nos sperabit a carita-
te christi: tribulatio an angustia: an persecutio: an famae: an nudi-
tas: an periculum: an gladius. Et enumerans omnia que in ter-
ris sunt ascendit etiam in celum et ostendere volens quia nihil ma-
gnum est si contentat terrena supplicia propter christum. adiecit
etiam hoc. quod neque angeli: neque principatus: neque virtutes: neque
presentia: neque futura: neque altitudo: neque profundus: neque alia crea-
tura poterit nos separare a caritate dei que est in christo iesu do-
mino nostro. Quod autem dicit tale est. Non solum homines ab
strabere me non possunt ab amore christi: sed ne angeli quidem
neque omnes virtutes celorum si conueniant in unum ab uno ca-
ritate separare me possunt: nec si a regno decidere me necesse sit.

Giberti

aut etiam in gehennam tradi pro christo: ne hoc quidem metuē
dum est. Quod enim ait altitudo: et profundum vita: et mors nō
aliud mihi iudicare videtur q̄ regnum celorum et gehenna. Ille
autem dicebat non quod angeli affectare possent eū aliquādo a chri-
sto separari. sed etiam ea que impossibilia sunt. verbi gratia fieri
posse dixit magisq; se a christi amore leuangi ut per hec quanta ī
eo vis esset dei caritatis ostenderet atq; omnib; ante oculos po-
neret. Illic enim amantium mos est: ut amore suum silentio te-
geret nequeant: sed necessarij suis et caris effuderunt et produnt: et
flamas suas intrapect' cobiberent non possunt. Enarrant frequen-
tius vi ipsa assiduitate narrād: umensi amoris sui solaciū capiat et
refrigeria amoris assumat. Sic ergo facit beatus hic et eximius
amator christi. Omnia q; sunt et que erūt queq; accidere possunt
et que omnino accidere nō possunt: simul sermone complectitur
visibilia et iuisibilia oēs requie cunctaq; supplicia: et q; si non suffi-
cientib; bonis solo ad amoris sui vim et magnitudineq; comple-
ctendam assumit et tristia. Sed et ea que non sunt cōmemorat ut
ostendat q; etiam si essent ea que non sunt. ne tamē mouere appo-
sito aut mutare non possent. Ille creature alia vtiq; de his dicit
que non sunt. Quod si illi non sufficiunt omnia que sunt ut mo-
ucatur a caritate dei: que est in christo iesu: sed et ea que non sunt
prouocat quodāmodo ad certamen et ab initio ad tā excelsa cō-
scendit nos qui iubemur cius esse imitatores ne istas quidem fe-
rimus tribulationes: que cōmune nobis habentur cum ceteris
sed disoluimur et relaxamur: et quasi febribus fatigati deficim'
actam longa et diuturna egritudine consumpti: de omni sanita-
tis spe penitus desperamus. Et si aliquis nobis exempla apo-
stolorum adducat imediūz: et dicat sequi nos debere et imitari vi-
te eorum propositum gestoruq; regulas custodire. respondebi-
mus statim quia nobis impossibile sit illos imitari et virtutis eoꝝ
tenere mensuras. Quod si etiam causam percontetur quia conti-
nuo stultam illam responsumē absurdāq; proferimus dicentes.
Ille paulus erat. ille petr' erat. ille ioānes erat. Quid est ille pau-
lus erat. dic mibi et quid est ille petrus erat. Nonne eiusdem na-
ture erant cuius et nos. Nonne eadem via ingressi sunt hunc mun-

dum qua et nos. Nonne eisdem tibis videbantur: atq; eūdeꝝ respi-
rabant aerem. Nonne eisdem vite vībus agebantur. Nonne aliq;
corum etiam cōiugia experti sunt et liberos procrearūt. Quidāz
vero iporum etiā opifices cōmunium artium erāt. Alij vero et la-
psus perpeſsi sunt peccatoꝝ. Atq; in ultimū malorum baratuꝝ
deciderunt. Sed multum inquit gratie ih̄i acceperūt a domino.
Si quidem mortuos suscitare iubemur: aut oculoꝝ apire cecoz
aut mundare leprosoꝝ: aut claudos erigere: aut demones effuga-
re: aliasq; similcs sanare egritudines si operationū virtus quere-
retur locū haberet ista responsio. Si vero vite a nobis obseruan-
tia conuersatio isq; requiritur et obedientie. ratio qd facit adbec
ista narratio. Et tu enim accepisti gratiam per baptismum et par-
ticipium spūs sancti cōsecutus es. etiam si nō ad hoc vt signa fa-
ceres: sed quātum sufficeret ad hoc vt recte vite innocentiaꝝ custo-
dire. Et ideo perditiōis nostre causa nulla alia ē quā negligētia
nostra atq; delidia. Sed christus in illa die remuneratum ē p-
mittit nō eos qui signa et prodigia sed eos qui sua p̄cepta fecerunt
dicēs. Venite benedicti patris mei precipite regnū quod vobis
paratum est ab origine mundi. Non dixit q; mirabilia fecisti:
sed quia esurivui: et dedisti mihi manducare: sitiui: et dedisti mihi
bibere peregrinus fui: et collegisti me. nudus: et operuisti me in-
firmus: et visitasti me in carcere: et venisti ad me. Sed et beatos
non dicit eos qui signa et mirabilia fecerunt: sed humiles spiritu
mansuetos: lugentes: et esurientes: et sicientes iustitiam pacificos
mundos corde. atq; eos qui persecutionē patiunt ppter iustitiam
Nonq; enim insigniorū opere et mirabilem beatitudi ponit sed
in explectione mandatoꝝ et prosecutione virtutū. Nam et illi ipi-
beati qui hec fecerunt. nō ideo nobis in admiratiōe sunt: quia si
gna ostenderūt et prodigia. hoc enim totū gratiae dei fuit: sed pro-
animi virtutib; magni habent et clari. Quod vtiq; nutu quidē
diuino et gratia celesti p̄prio tamē studio ac labore operati sunt.
Nō ego sum qui hec dico. sed ille ipse imitator xp̄i. Cū enim ad-
uersum pseudo christi apostolus scriberet: atq; iudicis p̄be do-
ctrine minusq; p̄be. discipulos edoceret nō dixit ex mirabilib;
et signis intelligi debere ministros christi ait. Admīstri xp̄i sunt

et ego. Tāq̄ min⁹ sapientē dico plus ego. In laboreb⁹ plurimis
in carcere abundantissime; iplagijs supra modum: in mortib⁹ fre-
quenter. H̄ indeo q̄niques quadragena⁹ vna minuo accepi. Ter-
virg⁹ celsus sum: semel lapidatus sum. ter naufragiū feci. Dic ac-
nocte in p̄fundo mari⁹ sui. In itinerib⁹ sepe. Periculio fluminū
periculio latronū: periculio ex genere: periculio ex gentib⁹: pe-
riculio in ciuitate: periculio in deserto: periculio in mari⁹: periculio
in falso fratrib⁹. In labore: et fatigacione: in negligiō frequenter.
In fame: et siti: in ieiunijo: multis. In frigore et nuditate. Preter
illa que extinsecus in me p̄currunt quotidianā sollicitudo oīus
ecclesiā. Quis infirmatur et ego nō infirmor? Qui scandalizat
t et ego nō vero? Vides pro qualibus et quibus gestis mirandi-
sunt apostoli. Nā qui signorū et mirabilium gestis p̄bari volūt
nō possunt. p̄bi videri: qz et ipse dñs et saluator nō dixit ex
signis et mirabilib⁹ cognoscetis eos. sed ait. Ex fructib⁹ eorum
cognoscetis eos. Et iterū dicit. Multū dicēt mibi iuilla die: dñe
di enō ne in noīe tuo p̄phetauim⁹: et in noīe tuo demonia deieci-
mus et in noīe tuo virtuteo multas fecim⁹. Et tunc dicam eis: qz
nō noui vos. Discedite a me oparij iniqtatis. Propter hoc aut
et discipulos monebat dicens. Nolite gaudere qm̄ demonia vo-
bis subiiciunt: sed qz noīa vestra scripta sunt in celo. Vita enim
bona et act⁹ p̄bi. ctiā sine ignis et mirabilib⁹ merent coronā. In
qua autē cōversatio etiā si signa et pdigia fecerit supplicia nō eu-
det. Et ideo supfluo hec q̄runf imo et piculose. Nam possimus
ē ex his hereticis occasionem dare: si dicam⁹ qz apostoli et oēs
sancti nō ex p̄posito suo et labore mirabiles facti sunt: sed ex dei
grā sola. Dicent enī. Et qd̄ ergo p̄bibo oēs fieri tales. Si enim
gratia dei nihil querit a nobis. sed ipsa est q̄ facit vniuersēqz pfectū
cur nō oīb⁹ ex equo infundit: vt fiant oēs repete pfecti. Nō. n. ē p
sonarū accepto⁹ de⁹. Sz qm̄ nō sola grā dei hoc agit. requirif. n.
vi et nos qd̄ in p̄posito nrō et virib⁹ nrō est expleam⁹. sc̄cīrco vēit
qd̄ ad nos grā dei. Sz apō eos q̄ digne explēt ea q̄ i ipsis sūt pma-
net ab his vō q̄ min⁹ digne agit cui discedit. ad eos at q̄ nec ini-
micū faciūt puerēdi ad dñs oīo nō vēit. Rectas. n. mēteo diligēt
et sine succo p̄positū. Qd̄ etiā paulo p̄spīcēo. lz adhuc alio itinere

11

videtur incedere. tñ qz p̄posito recto et zelo dei hoc agebat. dicit
de eo dñs: qz vao electōis est mibi vt portac nomē meū corā gen-
tib⁹ et filijs urt. Il dec at testat⁹ est de eo pulsq̄ ei grā daret. No er-
go nos metip̄o seducam⁹ p̄cēto. impossibile esse vi sit aliquo sicut
paulus. Si qd̄ lignoz et mirabiliū ac sapie grē ei⁹ p̄cēplatō et nul-
lus poterit ee paulo. in te autē rō et pueratōis diligēta p̄sto ē vo-
lēti imitari illū. Qd̄ qz nō sit volūta in culpa est. Sz ndicio qm̄
iboc sultane decidi vt paulo siles aliquos ex ihs q̄ nūc viuūt bo-
mineo recqrā. vtnā vel tertio vel qrtio: post ipm loco inueniri pos-
sit aliq̄. Et ideo lugendū est. et ideo flendum et per totā vitā plan-
gendū p̄t velsic occupata in luctu: et lachrymis anima crube-
scat aliquando peccare. Deniq̄b⁹ requiramus a lugentib⁹ istos dī-
co. p̄ caroz suoz amissioe lugares et inegestate politoo: et nō q̄id
cū qz humilis et inegestate politoo. lz illos potētes et diuites inde-
litiss agētes: qui vēri et voluptati viuūt: q̄ prandia v̄sq̄ ad vespe-
ram cenā iruedū noctis exiendūt. q̄ aliena diripiūt. et p̄pa p̄fun-
dunt istos ipsoe iterroq̄m. Iq̄m aut vnicuz p̄filiūt. aut uxoz
p̄reptū. cito plangit maritū. quo velut fulmine quodam icta ani-
ma contremescit. et in stuporem vertitur os fugunt coniunctio. nec
v̄sq̄ apparēt ille molles et resolute deline nūlq̄ ventris cura aut
sollicitudo carnis habetur. sed accrimē continentie introductur
philosophia abstinet ab oībus aguntur extenta ieiunia iugco vī-
glie humi regelicitur. summū silentiu quicq̄ magna humilitas vī-
tūta mansuetudo ineffabilis miseratio uniuersa cuā li anterātur
omnia etiam si diripientur nihil p̄bō animus curat nihil mo-
uetur. Enī si igne concrementur vniuersa. et censu pariter cuz
domibus p̄ceat non indignatur non irascitur. Multos ego no-
ti post amissionem carorum nec v̄bes habitare voluisse: sed
ui post amissionem carorum nec v̄bes habitare voluisse: sed
cōmigrasse ad agros atqz ibi ieiunam. et sobriam duille vitam
cum omni silentio et quiete. Alios memini in ipso defunctionum
suum sepulchrio habitaculum posuisse atqz inibi vitam sumi
lē moruo trālegisse. Sed hoc mō interū donec dolor. P̄quie-
scat nihil curat aiue nihil cogitat. p̄ cui oīs illa insanīa p̄gregāde
pecunie p̄cul oīs cupiditas possidendi. honoris aut et ambitio
et sine succo p̄positū. Qd̄ etiā paulo p̄spīcēo. lz adhuc alio itinere

si quis flamas tristis in cinere verteret. Et ita ex omni parte ani
 ma transfertur ad philosophiam. ut deliciarum et suavitatum vite bu
 ma nec sermo quidem nullus beatatur. imo potius si quid delecta
 bius videretur. id nunc amarissimum et odibile ducitur.
 Nullus famulorum sed nec amicorum quides quisque et familiarium
 aliquid in auribus eius loqui audet. de his que huic vite videntur
 necessaria esse. sed tantummodo de humana rerum caduco et fra
 gili statu et de ceteris vite huius et lubricis rebus sermo habet quod va
 rietas ac mutabilitas mortalium vite philosophicis assertionibus
 erponitur. atque ex omni parte anima per dolorum luctum tanquam in quo
 dam sacrario collocata. nouis nunc de natura humana imbuit di
 sciplinis ut agnoscere incipiat. et sentire presentis seculi fragilitatem
 quam instabilis sit. et quam cito fugiat omne quod in eo magnum videtur. quam
 fluxus et corruptibilis sit mundus status. utque omnia tanquam in
 scena agantur. Et quid est tunc vere nisi et probrose apparet diuitie.
 tunc feda videtur iactantia. Inuida vero quod ira quod concupiscentia
 ac libido nec ad extremas quidem funerali lugentis accedit. sed hec
 oia fugant oia exterminantur. ita ut nec odore quidem horum nullus
 occurrit. Una sola cogitatio lugenti non intuitus amago defuncti est.
 Ille vulnus ante oculos ponitur. ille aspectus menti atque animo
 exhibetur. Ipse ei cibus ipse potus est quod si somnus fuerit omnia inde
 dicuntur. Ibi omnis requies. ibi omne solacium. ibi gloria. ibi di
 uitie. ibi potentia. ibi omnes delitie collocatur. Sic oportebat et
 non salutem nostram lugere perditam. atque animam nostram mortuam
 lamentari. Ut nihil amplius dicam exhibeam nos anime nostre
 quod illi exhibet carni alienae. Huius non extreme misericordia est. ut hi
 quidem qui filios aut uxores lugent ad nihil aliud occupent men
 tem suam. nisi ut defunctos suos quasi itueantur. et illos semper ani
 mo ac cogitatione compiciant. nos vero quibus salus mortua. Et
 regni celorum spes extincta est. oia magis quam inde cogitamus. Et il
 li quidem etiam si regni generis sint. nemo tamquam erubescit solennita
 tem lucis implere. sed humi resident. et cuicunque amaritudine lamentan
 tur quod vestre lugubrem sumunt. et oia faciunt quod ad afflictionem anime
 et corporis spectant. et neque quod indelicatio nutriti sunt cogitant neque
 floram sui corporis respiciunt neque metu future ex afflictione cegi

tudinis deterrentur. sed omnia ferunt et insatiabiliter perserunt et non
 solum viri. sed et multo magis feminine. etiam si valde fuerint delicat
 er. Nos econtra qui non filios ut dixi aut uxores sed animas lu
 gemus et animam non alienam. sed nostram recognoscimus et gri
 tudinem corporis et recordamur quod in delicio educati sumus.
 Atque utinam hoc solum mali esset. nunt autem nec hoc quidem
 est quod nos impedit aut retardat. Quid enim dic mihi corpo
 ris viribus opus est cum cor coeterum debeamus. Quid necessarie
 sunt vires corporis. ut pura deo fundata oratio ut peccatorum fiat
 recordatio. ut humilitas assumatur. et superbia depellatur. Quid
 requiro corporis surmitatem ad arrogantiā reprehendendā. Ita sunt
 enim in quibus placet deo. Quid laboris ista quod afflictionis re
 quirunt. Et tamquam quasi quodam in tollerabili labore sit omittitur a
 nobis. Non requirit deo exercitio rū pondus. neque cōcludi inter an
 gustias cellule. neque in obscuris antris. et tenetur in celo. Iudiciorū ledere iubet.
 hoc solus est quod exposcit a nobis. ut semper recordemur malam no
 stram. et ad alium reuocemus. et conscientia gelosum nostrorum habeat
 mūs ante oculos. ut pro his supplicemus deo. ut gehennam pona
 mus in conspectu nostro. et angelis qui in die iudicij ubique discur
 rūt. et congregat de omnibus terrarum eos qui tradicuntur in gehennā
 ignis ac supplicijs tradicuntur. Pardonamus etiam et illud ante oculos
 quam dolorum est excludi ac percipi a regno celorum quod ut mihi vi
 detur. grauius est ipsa gehenna. Nam et si ignis ille non arderet et i
 mortalis illa pena non esset parata. hoc solus quod alieni efficiuntur a
 deo et excluduntur a bono eternis nonne omnes pena cruciabilis di
 ceretur. Quod si non sufficiunt hec ad erigendas alas et incitandas
 ad speciem. illud saltem ad memoriam reuocamus et ceterum quod de
 virginibus refertur que exclusive aibalamo sponsi sunt. propter olei
 defectum. Pardonamus nosmetipso in illis qui excluduntur. et videa
 mus qui dolor et que pena sit. si cogitamus eades et posse nos pa
 ti si negligimus. Est ne aliquis ita lapidetur. qui hoc exemplo non
 moueat et timeat ne similia incurrit. Pardonamus quidem sermo
 nem prolixius pretendere. sed quia obedientie magis quam usus ali
 cuius causa hec a nobis dicta sunt. etiam ultra quam debuimus en
 gredi sumus. Bene enim noui quia si quis compunctionem requi
 est

rat hanc vere integrę apud te hęc inueniet: t atē melius doceri enī
am si sileas. Sufficit enim ad cōunctionem cordis videre te t i-
telligere crucifixam vitā tuam. Itaq; melius docebo de compū-
ctione cordis. sed nunc qdem viuētibus habitaculi tui inter ostē-
dam & eos ad videndū te mitram. Si vō de posteris querit suffi-
cientia si tua gesta cognoscāt. ppter qđ obsecro te redde mibi iaz
obedientie mee vicē oratiōes tuas. vt non tam loquamur de cō-
unctione cordis qđ patiamur: qm̄ docere t nō facere nō solum
lucti nibil t damni plurimum cōfert. Grandio, enī condemnatio
est sermonem quidem suum componenti. vitam vero suam atq;
opera negligentē.

Explicit liber primus de compunctione beati Eustachii Joannis. **I**ncepit secundus eiusdem.

Tquomodo fieri poterit o homo dei
quod impasterili menti
ut anima insinna ~~et frigida~~ compunctionis verba
pariat. Ego enī puto q̄ is qui in hac materia vult
aliqd dignum p̄ferre ipse ante oēs debet salutari
hoc calore seruere t̄salutari hoc incēdio p̄m⁹ igniri: q̄ possint et
fūntes q ab eo p̄ferunt ignire t accendere aīas auditorū. Sed
nobis hoc nūbil adest. Procul enī procul a nobis sunt hec. nec
ignis iste. nec flāma intra nos est: sed e mortu⁹ cīnus est. Unde er-
go unde carissime accēdemus in nobis hanc flāmam qui nec sin-
tillam aliquā intra nos vīgere sentim⁹. nec spūs quo p̄flari possit
t accendi. Quō enī spūs dignetur adesse aie confusio n̄e plene:
quā peccatoꝝ multitudo p̄lexit. Ego nescio si dignū aliqd ex no-
bis possit exire. tu videris qui op̄tantū min⁹ validis impas mi-
nistris. Nos qdem prebebimus officiū lingue. tu aut̄ p̄ccare cū
qui sanat cōtritos corde: t qui dat afflictis patientiā quiq; erigit
de terra inopeū: ut ipse in nobis accēdat ignē illum: per quē pos-
sit oīs infirmitas anime decoqui: t oē qđ aggrauat animā exuri
quo subnīra pēnis suis aīa tendat ad celum utpote leuior redi-
ta atq; in illo vītice posita intueri de altissimis sedib⁹ t despicere
possit priuersam vite busuō que in terris agit vanitatē. Nisi enīs

q̄ ad illam celsitudinē volatu animē diuinōre cōscēderit. nō poterit terrā despicere neq; ea que agunt in terris. Liber enim ei de supernis dī esse aspectus: liber auditus vt t̄ lingua possit lib: rū verbo p̄bere minuterium. Oportet cni boni buius volentē adire p̄ncipia p̄us animo t̄ mente secedere, ab omni perturbatione ac fluctuatione visibilium atq; ad illa cōscēdere t̄ penetrare silentia ubi quies sūma: trāquilitas iugis: pura serenitas t̄ nibil prorsus qd̄ moueat: nibil quod intentū sollicitet animū: aut indaginem cogitationis irrūpat. sed sit imobilis oculus mētis t̄ in desiderium dei: tota intentiōe desixus: sit audit⁹ silens quiet⁹ interitus in hoc solū directus vt audiat verbū dei: t̄ consona diuinoḡ sensuū modulatiōe letet cuius tanta vis est. vt si semel obtinuerit aīa ac posse fuderit. neq; cibum ultra neq; potū neq; somnū requirat. Horū enī oīum voluptas ad deliderū transfluit est diuinoḡ verborum sensuūq; celestium. Hūc ergo esse decet aīe p̄ institutū: volētis de cōpunctione cordis vel dicere aliq; vel cape vt aliena ab oī perturbatione t̄ sollicitudine vite buiū effecta spūalis hui⁹ vite p̄bias t̄ celestis puritatis vertices teneat quo nequaq; possit ab aliquo sensu eoruū que gerūtur in terrenis oīno pulsari. Nam corp⁹ vel corporis sensus aīam donec terrenis reb⁹ intenta est in numeris op̄ tam vinculis onerāt. t̄ vndiq; ci nubes corporalū p̄gregant voluntatū. Ad hec ministrat audit⁹: ad hec odorat⁹ ad hec ēt tact⁹ t̄ gust⁹ t̄ cunctoꝝ etiā que extrinsec⁹ gerunt in alioꝝ perturbationes excludi sentiūnā: ita in aīam cōuectant. Quod si se abstrahere voluerit a terrenis: t̄ studi sua ad spiritualia instituta cōuertere excludet a corporalib⁹ sensibus auditum per quem sibi ministrare atq; introducere solebat imagines malorum. Excludet autem non ipsi sensibus obturatio: sed intentionibus eorum ad spiritu alia celestiaq; conuersio. Sicut enim domina quedam terribilis t̄ satis le vera, volens aliquod vnguentum cōficerē necessarium: t̄ preciosius plurib⁹ indiget in illico: multasq; manus requiriēt suscitat famulae sua: atq; ad semetipsam cōgregat imperat alij tenere librām. vt equis ponderibus unaqueq; species milcea- tur: vt neq; amplius aliquid: neq; minusq; oportet habeat sciēt̄ non posse vtile confici. Quod componitur: nisi summa

liber

liberationis mensura teneatur. alij terere insūgit que duriora sūt
et summo cū labore vigilare nequid durum inueniatur. aut aspe-
num: aliam cernere cum cribellis: quod tundit iubet. vt grossio-
ra queq; pigmenta a minutis et molitoribus se cernat ac legreget
aliam iubet miscere et in pñū cōspergere. que ex diuersis prepara-
ta sunt. alij cū alabastro astare p̄cipitur. et aliud alij iniungantur.
atq; hoc modo sensib⁹ eorum et animis ac manib⁹ occupatis. et
operi pposito affitus nō permittit sensus euagari. vsq; intentionē
q; operis propositi irrūpere iminens iugiter et insistens nec pro-
sus indulgenſ occulum. saltē aspectumq; dispergi ministrantius
familiarū. ita ergo et anima que p̄ciosissimum vnguentū illud cō-
punctionē dico cordis cōponere ac seruare desiderat oēs corpo-
ris sui sensus ad semetipam congregat segnitieq; ipsorū ac negli-
gentiam detui bāns tota sollicitudine vigilare et in hoc tantū qđ
proposuit cogat intēdere. Deniq; si quādo acciderit vt ad iemēt
ipam cōueria delibera agere aliquid eoru; que placita sunt deo
idq; prorsus profunda et intenta latit⁹ cogitatōe piractet: neq; di-
centem sibi aliquid audit: sed ne occurrentes qdem et in oculis stā-
tes videt. nō q; carnerit oculorū visu. aut aurium auditu. Is quiq;
in secretis agens aia. et in diuinis oprib⁹ occupata nuncios non
recipit sensuū et corporalium ministeriorū. Et quid dico q; in his
posita anima clamātem non audiat. aut non videat transiuntē
cum sepe etiā pulsantes se et trabētes omnino nō sentit. Per qđ
intelligi vtiq; datur. Hanc esse anime virtutē vt si toto affectu de-
sideria sua extēdat ad celum degere se obliuiscat interris atq; in-
ter homines cōuersari etiam si trabat aliquis corpus. etiā si pro-
pellat. Talis erat beatus paulus. qui instantū abīcio erat ab his
inter quos cōuersari videbat in p̄rib⁹. quātum mortuis corpo-
ribus nos videmur absentes. Lū enim dicit mibi mundus cruci-
fixus est et ego mundo emortuā mibi videtur in semetipso corpo-
ralium sensuū efficaciam protestari. imo non solum hoc dixit s̄
duplicare in semetipso astam vt ita dicam insensibilitatē. Non enī
dixit hoc solum. quia mibi mundus crucifixus est. sed addidit et
ego mundo. Ingentis nāq; philosophie est: vt et hunc ipum mū-
dum sibi p̄petrū aliquis crucifixum. multo autes maioris est. vt et

quiātū sc̄ndus

seipm quis crucifixum putet mūdo. quē sibi crucifixum prius ec̄
crediderat. Hoc ergo in semetipso paulus ostēdit. q; non tantus
abesset a terrenis sentibus quātum p̄uentis homines a corpori-
bus mortuis. sed quātus absunt. nec sentire possunt mortui mor-
tuos. Qui enī viuit etiam si ipē non potest moriū conspicere. ta-
men vel sentire potest vel mirari. adhuc speciem defuncti vel mi-
sereri potest et lachrymas fundere. Qui autē et ipē defunctus est.
erga mortuū ne hunc quidem habēbit affectum. Et hoc est qđ mi-
hi videtur dixisse. q; mibi mundus crucifixus est et ego in mundo.
Vides ergo quātum longe erat. et quantum peregrinabatur. ab
bi⁹ que agūtur in terra. Vides quomodo super terras incedēs
ipam tenebat verticem celi. Nolo enī putes q; vel montes vel de-
serta. vel in via. ita possint anime conferre silentium. perturbatio-
nesq; perimere. vt ignis iste quē in ea christus accēdit. Hic ignis
in anima pauli per dies singulos. flante spiritu sancto magis ac
magis accendebat. et ad superna tendens. secū eu; vsq; ad ipē
perduxerat celum. Imo vt verius p̄cam imposuerat eū non vsq;
ad primū celum neq; vsq; ad secundū tantū. sed vsq; ad tertium
raptus est celum. Amor autē eius et desiderium qđ habebat er-
ga caritatē dei. non solum tres penetrauerat celos. sed et omnes
omnino trāscenderat. et vsq; ad ipm peruererat christū. Et puto
q; non delinquit alius. si sanctū hunc tali cuidaz cōserat simili-
tudini. vt si verbi gratia flāma quedā imensa. uniuersam repletet
terram et inde cōpletis omnib⁹. vsq; ad ipa pueniret celi fastigia
sed et inde superās oia etiā illū q; supra celiū est aerez trāscenderet.
siue aer ille dicēdus est. siue qđ aliud. atq; ubi ē illa q; ibi sunt spa-
tia cōpleret. ne illic quidem flāma hec incrementa finiret. sed ascē-
deret adhuc vsq; ad tertiuū celum. et oia hec uno atq; eodez igne
compleret. ita vt nec terre. vllum. nec celi imo celorum spaciū re-
linqueret vacuū. Et ne putes me hec ad gratiam pauli dixisse: re-
lege que ad demetriū sup bac ipsa materia scripsimus. et inuenies
hec eadem rebus demonstrata esse non verbis. Ita debet amari
christus. ita oportet animā a reb⁹ effici. et p̄sentib⁹ et v. lib⁹ alie-
nam. Tales erant anime sanctorū prophetarū q; ob hoc accē-
pserunt etiam oculos alios quib⁹ possent viderē futura. Et enī re-

liber

nunciare presentibus rebus et alienum effici ab eis proprium hoc
humane industrie opus est. Post hec vero accipere oculos qui
bus pectora propicias: divini nimis est donum. Tulus fuit belus
qui quoniam oia mundana reliquit negotia: et amavit propheticas vitas
regnum celeste et supernam gloriam in terris adhuc positus vidit.
Vidit enim que nunquam mortalis visus inspicerat: montem curri
bus ignis atque equis flammis plenum armatorum turmas: et ca
stra celestis exercitus. Nemo ergo potest eorum qui delectantur
presentibus et caducis celestia ac spiritualia contueri. Qui vero ista
tempor erit et velud umbram hec et puluerem duxerit velocius ad
illa perueniet. Nam et apud homines hic mos est: ut tunc thesauros
suos et reconditas diuinas patefaciat filios suis: cum eos iam adul
tos viderint et puerilis lascivie vicia respuisse. Donec enim his de
dit sunt: non possunt eis parentum secreta committit. Ita ergo et aia nisi
si prius didicerit terrena contemnere celestia mirari non poterit. Et
econtra donec terrena mira necessario celestia spernac despicit
Hoc erat quod beatus paulus dicebat: quod animalis homo non per
cepit ea que sunt spiritus dei. Ut ergo dicebam: requirienda sunt silen
tia: requirienda est quietus: non solum locorum sed vanitatis ac ppositio
ne et huiusmodi secreta inuitanda est anima. Si enim propositus
quietis gerat quod nec in urbibus habitat et turbabit sicut et beatus da
vid qui non solum in urbe posuit erat: sed et regni curas sollicita ad
ministratore tractabat: et in multo ardenter in copunctione erat cor
dis: quod habens solitudines videntibus habitare. Illas enim lachrymas
et illos tam uberes fecit: quibus et in die et in nocte nunquam cessa
bat. Vix aliq[ue] beatus nunc eorum qui Christo crucifixi videntur. Non so
lum hoc considerat quod lugebat et flebat: sed quis erat qui flebat: et
quod agens lugebat. Non enim equaliter est in tanta positione potestate
humiliare se et curvare in conspectu dei. tot astantibus atque officiis
deferentibus: ubi qui timeant nullus est. Oes vero postea sunt metuenteros.
In hoc inquit statim positione humiliare se et curvare in conspectu dei
et inde sinepter affligere. non est tale quale si hoc faciat ille cui nibil
bonum praestet est. sed ab oibus ipso liber est et alienus. Et enim in re
gno positione quis multa habet: que ad luxuriam atque effusionem pro
uocant. Necesse est ipsa coniuncti affluentia et regis quantum legnitio.

50

versus

qui putas resolutio serat aie. Tu deinde viae pratis quatuor clatio
nes: et rursus quatuor rigoris ipsorum. Sed et gaudi cupidus erigit necessario
aies ad superbia. Libidinis quoque in natura cofluunt in citamenta
qua gignit quodammodo pratis auctoritas. nutritum vero et souent deliniarum fo
menta. et super omnia regalis luxus inflamat. Curarum vero ut dictum frater
quæstua velud imbribus infundit et perturbat. Inter hec ergo omnia ubi
habebit locum cordis copunctio. tot obstatulis repulsa tot murorum
circumallatione se clusa. Ecce vero quod sibi vacat ab oibus bilis pertur
bationibus alienus est nisi sit pposito: ac voluntate peruersus. et tamen ra
ro quemadmodum iucundus huius boni munere gaudenter. Interim ut dicti
mus quod liber est et vacat faciliter si intendit aie poterit adipisci quod ille
quod in potentia positus est: et in principatu: ac negotiis constitutus: quod si
cum impossibile est ut ignis in flamme in aqua impossibile est copuna
ctio cordis vigere id est. Contraria. non hec sibi iuicere sunt et pem
ptoria. Illa. non. misericordia est factus hec misericordia. Illa corstringit ista dis
soluit. Illa aie alas innectit et volare facit ad celum. hec plumbi pondus
ponit. et deinceps in infernum. Sed illud conformatio nra non est
fugiat quod tanta cordis copunctio illo tempore est in regibus fuit. quo nibil
tam magnam et eximam lex tunc posita ac cultoribus suis deposcebat.
Prosternit vero agonis tempore in quo ascripti videantur et pro risu penas
habet laudem vero pro luctu: et pro tribulationibus salutem confert. Et
tamen ille beatus dauid. ipsis enim ppositus exemplum cunctis
que eius circumstare et constringere videbantur abruptis. ita erat in
potestate positus tanquam oibus esset ipse subiectus. et in solio rega
li erat ut vincitur in carcere et in purpura quasi incilicio iacebat ci
nere comparsus et corde copunctus aula regalis erat ei tanquam bere
mi vastissima solitudo. Hoc autem oia agebat in corde copunctio.
Sola enim est que facit aiam horrescere purpuram desiderare
ciliicium amare lachrymas sugere risum. Sola est inquit corde copun
ctio: que sicut ignis oem virtutem perurit et admittit. et quantacumque in ea
reperit mala abstergit universa et penitentia deleter. Concupiscentiarum
flamas si iuenerit ut flumus mundanus extinguit et enecat. curarum
multitudines et perturbatores si videant ut flagello quodam extirpat. et
effugiat et periret a domicilio aie iubet at sicut puluis non potest sta
re aie facie peti. ita nibil in malorum cogitationum et aia residere potest ubi

cōpunctio cordis affuerit. Si enī corporalis amor ita deuinctas
tenet aiam vt ab hoibus necessarijs actib⁹ cogat abscedere. t il-
li soli quem amat opam dare atqz in ei⁹ cogitatione fixam tenere
quō non amator xp̄i ab oibus reliqui⁹ abstrahit aiam. sibi⁹ cō-
sociat ac desiderij sui vinculis cōstringit. Hec aut̄ ita inesse anime
sue etiā pp̄beta testaf̄ cuī dicit. Sicut ceru⁹ desiderat ad fontes
aquaū ita desiderat aia mea ad te deus. Et iterū. Anima mea si-
cū terra sine aqua tibi. Et rursus. Adesit aia mea post te. s̄z t idē
ipse iterū dicit. Dñe ne in furore tuo argumas me neqz in ira tua
corripias me. Et nolo mīhi dicas. qz pp̄ter peccatum suu⁹ qd̄ ei
acciderat hec sc̄ipsit in hoc psalmo. Nō est hoc verū. Non enī
p̄mittit intelligi ita ipsa psalmi int̄itulatio. Huius enī culpe satis-
factiōem aliis cōtinet psalmi. Hic aut̄ alia⁹ h̄z attitulatōis sue
cām. Non cōfundam⁹ diuinā litteras. neqz sancti sp̄u⁹ sentētias
pp̄vi⁹ sentētis pueramus. Huius t enim psalmi superscriptio
h̄z p̄d octaua. q̄ est aut̄ octaua nisi dies illa dñi in qua⁹ dies ma-
gna t nobilio. que est vt clib⁹ ardens quā tremuit etiā virtutes
celestes. Ita enim scriptum est. quia virtutes celorum mouebun-
tur. In conspectu enī eius ardebit ignis. Octauaz vō eā appella-
uit pp̄ cōmutationē statu⁹ seculi huius ostēdens in futura vita i-
nouatiōem fieri. Presens nāqz t̄p̄ septimā h̄z deputatam. Di-
enī presentis tēporis cursus. a p̄ma quidē incipit die. t termina-
tur in septimā t rursus hisdem circulio sp̄atia p̄stituta volun-
tur eidem initio reddita atqz in eosdem terminos reuoluta. Bo-
minicam vō diem non octauam appellam⁹. sed primam qz non
potest in octauū numerū deuolui⁹ circulus septimane. Quz ergo
hec omnia cessauerint. t cursus hic tēporum fuerit solitus. tunc
iam septimana deputata ogdoas id est octauī numerī cursus pro-
ducetur in medium. qui non iam rerum causa⁹ reuoluit ad ini-
tia. sed oīa cōsequētib⁹ tradat t proget in futurum. Propheta
ergo hoc ūntus t ex iō oib⁹ corde cōpunct⁹. t iudicij futuri itra
sem̄ p̄m memoriam retexeno. diē quoqz illū semp in oculis hēno
nūqz a tribulatiōe animi t compunctione cordis vacabat que-
qz nos vir aliquādo t sati⁹ raro ad memoriam reuocamus. illū
uītūc t cogitatio habebat semper intra se. t dei iudicia totis

sensibus int̄remebat. Ob hoc ergo sic dicit in psalmo. Domine
ne in furore tuo arguas me neqz in ira tua corripias me. iram di-
cens t furorem pene cōtinuationem. Scit enī diuinā naturā care
re omni passibilitati⁹ affectu. Et qd̄em cuī in multis cōsciūs sit
sibi ex quib⁹ non penā sperare debeat. sed coronā. erat enī in eo
fides tanta vt in uros ac turrest̄ destrueret alienigenarū. t vniuer-
sam gentem suā de mortis ip̄ius. vt ita dicam portis reuocaret.
erat in eo etiam inde grandis fiducia consciētiae q̄ nō reddiderat
inimico malum. p̄ malo. quinhīmo t bñficia pro iniurijs reddide-
rat. sed t illa diuina sentētia que dicit. inueni dauid filium iesse vi-
rum fin cor in eum. nōne ab eo omnē suspitionē noxē alicuius.
aut reprobationis abstergit. t tamē post illud de eo dei iudiciū
post tot animi operūqz virtutes nō cessat tanqz reus t pene ob-
noxius loqui. t quasi nibil habeat fidutie apud deū. vt illud euā
gelicum compleat quo ait. Cum feceris oīa que precepta sunt
vobis dicite. qz serui inutiles sum⁹ quod debuum⁹ facere fecim⁹.
Quid tale locutus est vel publican⁹ ille. qui vere erat mille malis
repletus. t neqz respicere ad celum poterat neqz orationis sue p-
lixum cōtinuare sermonem. sed ne astare quidem. t p̄ phariseus
audebat. Exprobabat eum phariseus dices. quia non sum sicut
ceteri homines raptiores iniusti adulteri. sicut publican⁹ hic. Ille
vero q̄si nibil horū audiens in nullo indignat. sed amplectitur
obb̄obrīum t nō solum non indignat. sed t confitetur peccata
sua. pectusqz suū velut peccatorū consciūs tundēs dicit. Deus p-
picius esto peccatori. Hec ergo peccatori facere nō est magnum
qz pondus peccati t si velit t si nolit peccatorē humiliat t incur-
uat. instum vero h̄c facere qui sibi cōsciūs est. honorū multorū
t ita de se p̄nunciare. vt pronūciabat ille qui vere multorū reu-
erat malorū hoc est mirabile. t hoc est vere contriti t humiliati
cordis iudiciū. Immo vero t amplius adhuc in humilitate iu-
sti. qz in p̄fessione publicani peccatori int̄utor. Ille enī quod ait
pp̄tini⁹ esto dñi mīhi peccatori. sermo ip̄e videt esse quasi pena
volentis effugere. Quod autē dicit iustus dñs in ira tua ar-
guas me. neqz in furore tuo corripias me. non est sermo volenti⁹ ar-
gui. neqz corporis recusantie. sed optantie ne in ira p̄bementer

arguat: neq; insuore qd; e; absq; venia corriplat. Ex oī ergo pte
si cius humilitas intuēdā est t ex eo q semetipm cū sit iustus pe-
na iudicat dignū t et eo q non audet hec petere a deo. vt ex inte-
gro sibi venia cōcedatur qd; vtiq; eorū est qui se ingentib; qd; es
supplicijs dignos putat aliquid vti ipsi supplicijs cogitat adipi-
sci qd; pauluū subleuet ac tēperet penas. S; maiore adhuc mē-
tis sue humilitatem docet q t hanc ipsam misericordiā. id est vt
paulo leuius crucieit: ita petit a deo nō quasi relevari mereat. sed
quasi qui deficiat in tormentis t ferre plura nō possit. At enim.
Misericordia mei dñe quoniā infirmus sum. Quid est hoc. Iste qui
tale testimonium meruit a deo: t q iudicia eius nō est oblitus. sic
enim dicit iuditia tua nō sum oblitus. iste inq; qui solis ipsi splē-
do: t lucidio: est: huiusmodi verba ploquit. Hoc enī vere ma-
gnū t mirabile est: q; is q vere magnus est: nihil de se magni sen-
tit aut loquit. sed oīum se vltimū iudicat t salutē de dei misericor-
dia sperat. veluti si diceret. & qn; qdem suj pena digna eternis sup-
plicijs. sed q; iam ferre toimet. oī possum. rogo mibi veniā da-
ri vt sepe famulis in multis comprehensis delictis dicere qd; q
non peccauerint nō audiret sed p nimietate verberū aliquātulū
sibi remitti flagella rogant. Ego tñ puto de alia eū infirmitate di-
xisse nunc illa. s. que ex tristitia t merore venit. Solet enim mer-
oris nimetas: si pertinacius icubuerit cōsumere vires animi. Qd;
puto accidisse iusto huic. dū nimis incusat scīpm t nihil sibi pro-
mittit letū. t hoc arbitro indicari exhibe q sequunt. At enī. Adi-
sere mei dñe quoniā infirmus sum: sana me domine qm conturba-
ta sunt osa ossa mea t anima mea turbata est valde. Qd; si is qui
tatorū sibi bonoruū cōscius erat deprecatur dñm ne intrct secuū
in iudiciū ne ve discutiant opera ciuo; qd faciem nos qui tot ma-
lis iuoluti sumus: t bono; nobis operū nulla fidutia est: qbus-
q; cum habundent delicta nulla satisfactio est nulla cōfessio. Ob-
hoc igit beatus hic tali vtitur cōfessione. Sciebat t didicerat q;
namo iustificabit in conspectu dei: sciebat q; iustus vix saluabit
ppterea dicebat. Misericordia mei dñe quoniā infirmus sum. s; in oī
bus intuere: quomodo nūq; bono; suo; meminit sed semper
ad misericordiā dei pfugiat; t in ipa sola colloca; salutē suā. Hoc

15

ēcni humiliatis cordis vā cōpunctio magna agere: t būllia loq
iusta agere: t sup peccatores timere ac tremere. Et vis scire quāt
in eo sittimor dñi iudicij. Audi qd dicit. Ignates si obfaucl
dñe dñe q sustinebit. Nouerat. n. t valde nouerat q; i mītis crib
obnoxij sum deo: t q; ēt pua pctā. t ea ēt de qb; nec suspicimur
dedicunt ad iudicij. Beniq; tea q saltato; postmodus statuit
Ille iā in spū pueniēs ipcluit t nō solū legis mādata: s; de iniurijs
puicūsq; t cogit: tōib; malis obseruantia tenuit. Risum ēt ipoz
tunum: aut scurrilitatē i iudicio cogitabat eē plectēda. Propter
hoc t paulus dicebat. Nihil mibi cōscius lum: sed nō in hoc iu-
stificat sum. Cur aut hoc. Quia ēt si nil mali opio egit: sicut cer-
te nec egit: sed honoris quātum deserre debuit: sūt a se nondū cē
delatum: q; t si milies moriamur t si qē virtutes animi explea-
mus nihil dignū gerim ad ea que ipsi pcpim a deo. Vide enī
qñ eum in nullo ipse nři indigeat in oībus enī sufficit sibi tamē
cum non essegnus esse nos fecit. animāq; inspirauit talem qualez
nulli ex animantib; que sunt super tam. Paradisum planta-
uit celum extendit terrāq; substravit: luminaria accendit: in vni-
uerso mundo splendentia t terram quidem fontib; t fluminib;
t stagnis replevit: can posq; virgultis t florib; adornauit. celū
varijs astorum chorus depinxit: vt nobis noctem die ipo facer
gratiorem simul t vt somnorū salubritas per quietem vires cor-
poris repararet: quas labo; diurn absumit. Intantum autem
muneris huius necessaria humano generi dona collata sunt: vt
absq; cibo audeant nō nulli plures transigere dies absq;. somno
vō nec paucos. Iccirco nāq; hybernis frigoribus longiora no-
ctium posuit vt plix; reges intra tecta boib; fieret t laboris
spacia breviora remanerent. Propter qd t cōuenienter ipa hec
que ad requiē dedū teneb; inuoluit. Sicut enī pie queq; mīcō
aut nutritiō cū forte natō suos ad requiē pnuocat ingremijs po-
sitōs cōplete brachijs ad se pstrigere ac tunica opire faciē t oculi
solent: vt obscurior tis aer reddit somnū illis per quietem faci-
lius nitet: ita t deus tanq; velamen quoddam p vniuersum mū-
dū tenebras obducēs hoīum genua ad silentiū gratissime getis
unitat. Qd si nō ita ipo istud inuennit de: vt est genus hominū

negotijs & cupiditatibus atq; auaritie semper intentū, non solū
 subiectos sibi ledent. sed & scmetipsoe laborib; operibusq; cō
 sumeret. Hunc nō & iniuitos nos a nostris laborib; retrahit. & nō
 solum corporib; indulget. sed & iōs ipsa vicissitudo resuscitat.
 Nam inde quid dicā quomodo noctis tēpore cuncta trāquilla
 sunt & silent vniuersa quicq; & per totum orbem agunt lon
 ga silētia. Nullus clamor & in tēpibus diei mille voceſ quib; alij
 p penuria alij p violentijs clamāt alij dāni & calūnijs affligunt.
 Nec pia gescere facit nox. & velut fluctib; qbusdā atq; vndis ma
 lorū creptios hominē ad portū quietis adducit. Et hec quidez
 noctis munera. diei nō tāta sunt vt de iō dicere nec tēporis nec sū
 li buius sū. Quis vero maris vsum & nauigandi vtilitatē loquat
 per quam quidem oēm penē orbem qui per longa a se diuiditur
 spatia. non solum sibi inuicem notuſ sed socium quodāmodo &
 cōmunicabilem facit vt vnuſq; si quid apud ſe gignitur boni
 hoc etiam apud p̄ximos ſuos p̄cul positos deferas & cu; vnuſ
 quisq; paruū apud ſe poſſidet. Terre cēpīe per iſtud mercandi
 ministeriū quasi ionius mūdi per oīa dñis efficitur & vniuerſe terre
 fructibus vtitur. Et qd plura dicā: Uniuersus orbis efficit tanq;
 mensa. vna omnib; nullo p̄biente ſumere qd vbiq; eſt. sed par
 ua ſunt hec in munerib; dei. Quid deinde dicam q; notam fecit
 deus ſapiētiam ſuā hominib; & capaces eos eſſe voluīt. tam in
 cōſtabilis muneris. Et hoc fecit cum iſpi nondū aliqd apud cum
 meriti collegiſſent. Lunq; eis intellectum cōcessit diuino ſuū rerū
 q; eternarū eis p̄fitterit habere noticiā. homo tamē erga tanti
 muneris dato ſem extitit ingratuſ. & nec ſic quidem cu; reſpuit di
 uina clemētia. ſed hoc qdeꝝ q; videtur pena p̄uaricationis impo
 ſita remedium ſuit nolentis vltra p̄rocedere malum. ſed ſurorem
 temeritatis atq; audacie reprimētio. Nec & horum similia ex di
 uinis beneficijs reminiſcens iuſtuſ ex multo magis ea que ad di
 ſpensionē ſpectat vniigeniti ſili dei: queq; per eu futura promi
 tuntur bona per horas singulaſ & mometa cōſiderante & in cor
 de ſuo diuincione atq; ad imenſum benefiſiorū eius pelag; aſpici
 enſ dicebat. Quid retribuā dñi p̄ omnib; que retribuit mihi
 Et peccata quidez p̄pria ſine intermissione diuicat & retractat.
 iuſtitie

iuſtitie vero ſue in nullo penitus meminit: non ſicut nos agimus
 qui de peccatis qdem noſtriſ que multa ſunt & grauiā nec qdem
 mentionē facim;. nō dicam cogitam aut ī gemiscim. ſic ubi ve
 ro parū aliqd boni operis agere videmur. hoc ſine intermissione
 & dici volumua & audiri nec deſinim prorsus tumidi incedantel
 & elati donec & ip̄um parū ſi forte geſtum eſt boni opis: per iactā
 tiam cuacueſ & pereat. Nec & horum similia iuſtuſ dicebaſ
 qd eſt homo qd'memoſ eſt ciuſ. Et iterū humane p̄ecordie igna
 uiam notaſ aiebat. Homo cū in bonore eſſet nō intellexit com
 parat' eſt iumētis in ſplētibus & ſimiliſ facit' eſt illis. Hic eſt aſſe
 ctus ſerui fideliſ: vt beniſcia dñi ſui que cōiter data ſunt omnib;
 quaſi ſibi ſoli p̄eſtitia reputet: & quaſi ip̄e ſit omniū debitor: & pro
 omnib; ip̄e ſolus habeat obnoxi;. Nec fecit & paulus qui mor
 tem dñi & ſaluatoris noſtri que pro vniuerſo impensa eſt mundo
 ſibi ſoli: p̄eſtitam dicit. quaſi enim de ſe ſolo loquens ita ſcribit.
 Quod enī nūc viuo in carne in fide viuo filij dei qui tradidit ſe
 meipum pro me. Nec autē dicebat: non coangulfare volens altis
 ſima: & per orbem terre diffusa chriſti munera: ſed quaſi q; vt dixi
 muſ pro omnib; ſe ſolū iudicaret obnoxiū. Et re vera qd inter
 eſt ſi & alij p̄eſtitit: cū que tibi p̄eſtitia ſunt ita integras in ita p̄
 fecta: quaſi nulli alij ex biſ aliqd fuerit p̄ſtituſ. Ideo deniq; & il
 la boni paſtoris parabola. non dicit q; venit oues multas quere
 re ſed vna. Una nāq; eſt quia ſic omnib; quaſi vni diuina beniſ
 cia confeſſunt. Nec ergo ſunt pro quib; affligebat dauid & luſ
 bat. Et enī qui pecuniam mutuā ſumūt. ſi non hēant vnde re
 ſtituant ſed multo ſenore opprimant neq; cibum capere neq; qe
 tem poſſunt ex cruciatſ ſollicitudine conſumptiſ vigilijs. Quo
 mō ergo nō iuſtuſ ex crucietur conſiderans nō in pecunia ſed in
 actib; ſe eſſe debitorum. Sed nos nō ita agimus. Imo vero ſi p̄iſi
 fuerimus vel parum aliquid ex multis debitiſ ſoluere iam vide
 mur nobis nō tam ſoluisse debita q; opeſ plurimas: & largos in
 celio recondidiſſe thelauros imo qd eſt infelicius nec hoc quidē
 parū qd agere videmur. ita honeste & emēdate gerimus ut decet
 liberos ſi potius regim; ſi mercedem habeamus & ſi grādiſſit
 merces in eo qd facere videmur: & ſi reputet nobis ad mercedes.

In verecunda satis et non tam libero digna vox quae mercenario.
 Quid ait o homo! Quid ineptius. Id hoc creas es ut creditor
 tuo placeas: ut deo tuo seruias: et tu de mercedib[us] cogitas. Si n[on]
 te agentem quod tibi preceptum est conici fubeat deo tuus in gehennam: aliquis
 tibi erit peradicandi potestas. Tu enim seruo tuo operari que iubes
 mercedes paras. Si oīno dignus fueris agere que deo placeant
 aliā adhuc preter hoc ipsum quod placere meruisti mercedē requiriō
 Vere ignoras quātū boni sit placere deo. si enim scires nunquid alio
 aliqd extrinsecus mercedis ac muneris expeteres. Nescis quod ma-
 io: augēt tibi merces quia non spe mercedis operaris: sed studio pla-
 cēdi. Aut nō vides quō et apud hoīes illi maxime famuli diligū-
 tur: qui nō tā accipe a deo quae placere eiō et obedire gestiunt. Et
 si hoīes ita ergo sibi silēt agunt, tu qui tanta a deo beneficia cose-
 cutus es: et alia nihil hominū spes bona si quod pro salute tua egeris
 p[ro]p[ri]us etiam pene quae geras de mercedibus percōctaris. Proprius
 quod miseri sum in oībus et rigidi. nec in aliqd opus bonum para-
 ti. Ob hoc neq[ue] cōpunctio[n]e cordis vñq[ue] meremur accipere:
 neq[ue] colligere inita nos metīpos virtutē eius. et neq[ue] possum hu-
 milit u[er]o nra fragilitateq[ue] cognoscere: neq[ue] peccata nostra aī oculis
 habere: neq[ue] ecōtra diuinā beneficia considerare. Hinc est quod neq[ue]
 ad illos quod tam p[re]cipua et districta vita; ducit respicimus: neq[ue] ad
 studium boni opis incitamus. sed ne hoc quidem quod frequēter vi-
 demur nos metīpos peccatores pronunciare cum veritate et affectu ani-
 mi lognur. Beniq[ue] ex eo arguimur quod si hec ab alio audiamus
 que ipi de nobis pronunciare videmur statim indignamur et irasci-
 mur et injuriā nobis factā cōquerimur. Sic facta in nobis et si-
 mulata sunt oīa ut ne illum quidem publicanū possimus imitari quod
 cum peccata sua audiret ab alio exprobari: nō solum patienter illi sed addidit cōfessionē suam. Et hinc quod iustificat discessit ma-
 gis quod ille p[ar]tiscus quod exprobauerat. Nos vero neq[ue] exomologe-
 sio ipsa vel cōfessio quid sit nouim: cum mille malis repletis simus.
 S[ed] oportebat nos nō solum scire exomologismus et cōfiteri quia
 multa in nobis delicta sunt. vezz et vñq[ue] peccatum et maius et mi-
 nus quod in libro ita in corde nostro b[ea]te descriptū ea quod frequēti rece-
 sere: atque aī oculos ponere: et tanq[ue] hec nup[er] admissa lugere. Ita

enī et aīc arrogantiā frāgeremus frequētiō cam de malis suis et
 vicijs cōmouentes et cautella nobis ne ultra in eadē delicta inci-
 derem acrōz nasceret. Tantū enī boni cōfert meminisse malo-
 rum et meminisse frequētiō boiem peccati sui: ut etiā iudicamus
 paulum aplim ea que iā abolita fuerat et delicta adducere in mediū
 et cū culpa deplentib[us] non eēt: quā recordatōcm peccatorū lucis
 gemituq[ue] sciebat aīe p[re]delle. etiā illa cōmemorat quod per ignorantia
 am cōmissa g[ra]tia baptismi et confessio fidei aboleuerat. Sic n. di-
 xit quod xp̄s iesus venit in hūc mundū: peccatores saluos faciet:
 quoꝝ p[er]tinens ego sum. Et iterū. Et fidelicm me existimauit ponēs
 in ministeriū qui prius sui blasphem: et p[re]secutor: et consumelio
 suo supra modū p[re]sequens eccliam dei et expugnās eā: et qui non
 sum dignus vocari apls. Et enī licet reatu absoluamur p[er] peccatis
 tñ priorib[us] si adducant ante oculos sufficiēter incutere p[er]t[em] aīe ve-
 recūdiam et p[ro]uocare eam ad amorē eius qui tam multa et tā ma-
 gna cōcessit. Hā et simon cuius interrogatus esset a deo: quod ex illis
 duob[us] debitorib[us] quibus fenerat: relaxauerat debitū plus cū di-
 ligeret et ille r[ec]idisset quod ille cui plus dimisit audiuit a deo. Recite
 r[ec]idisti. Oportet ergo recordari hora delicta ēt ea p[er] quibus veni-
 am p[re]secuti sum: ut intuentes quod ingentē modū debiti remisit no-
 bis deus et amplius eū diligere possimus. et verecundiā p[ro]dorēq[ue]
 cōcipe: atq[ue] ex his corde cōpungi considerates quod nisi miserationis
 ipsius subuenisset tñ illud peccatorū pondus sine dubio in imis
 oīs nos inferni penis supplicijq[ue] pressisset. Paulus etiā illa me-
 minerat que pemerat indulgentia. nos vero nec ista recordamur quod
 post baptisnum cōmisum: in quibus utiq[ue] periculus nō saluum ē
 et reos nos atq[ue] in vinculis politos tenet. Quod et si aliqui ad re-
 cordationē venerim: et nisi fuerimus paululum inde cogitare et
 esse solliciti statim effugit cogitatio: et transim ad alia. ne integrā
 quidem hora patimur aīam nra afflictōe memoria huius astringi
 Hec igit[ur] cā est quod malis addimua mala dū priorū memoria non
 permanet. nec dolore aliquis ī p[er]t[em] p[ro] cōscia delicti. Hinc est p[er]t[em] nec
 ad p[ro]fessionē accedim. Quo enī cōfitebamur quod nec in memori
 am qdē tenem. Et sic p[ro]suetudine contēnēdi dū de p[er]territis doloz
 nullus ē facilius supueniēbus malis locū damus. Quod si oīa
 Et ij

et anima stimulus auferatur et cuncta ei securitatis frena laxentur
 quia eam post hec tenebit: aut quis eam post hec de precipiis re-
 vocabit. Et quid prohibet ubi nihil metuitur. ubi nihil verecundie.
 nibil pudor: ut non in oculis pditionis soucas demerga-
 tur. Probi ergo luget sancti: et gemitus suos conferunt in conspe-
 tur. Sufficit enim sanctis et magnis sicut et vos estis ad copun-
 ctionem cordis recordari diuina beneficia: et operum vestrorum glori-
 am: non vobis ipsis assignare sed deo. Sufficit ut sicubi vel parum
 aliquid vos latuit. quanto vos magni estis ratio id velut a magnis
 virtus commissum grauius iudicare. Sufficit considerare illorum vi-
 tas. qui summae vite: et sanctitatis regulas seruarunt: et per oia pla-
 cuerunt deo. sed et natura peccati considerare veloce: rapidam sub-
 reptiuam. et ob hoc incerta esse que futura sunt: et valde dubia: et tam
 periculosa: ut ea etiam magnus ille metuat paulus. Hoc enim iudicat
 cui dicit timere se: ne forte cum aliis perdiuerterit ipse reprobus fiat. Et
 iterum cum ait. Qui se existimat stare videat ne cadat. Sic autem et bea-
 tus dauid benificiorum dei nullus: quod eius memoria recolens. co-
 punctationem cordis querebat in quo ait. Quid est homo quod me-
 mor: et eius. aut filius hominis quoniama visitas eum. Minuisti eum pau-
 lominus ab angelis. gloria et honore coronasti eum et constitueristi eum
 super opa manuum tuarum. Eum vero operum meritorumque suo ostendit
 confidentiam non bendam dicit. Quis ego sum domine mihi. et quod domini
 praecepisti mihi. Quoniama dilexisti me in his et non sunt pro nibilo habu-
 tabec in conspectu tuo domine. et locutus est pro domo servi tui in lon-
 gitudinem. Hec autem lex hominis domine mihi domine ad te. Et quod adiciet dauid
 adhuc loqui ad te. Sed et maiorum memoriam facit. et semetipm quod si
 longe a eo rurum virtute constituit. Cum enim dixisset in te sperauerunt
 pres nostri. de semetipm in posterioribus ait. Ego autem sum vermis
 et non homo. De futuris autem quod si trepidus et incertus. hoc modo sciimus
 suscitat et dicit. Illumina oculos meos ne vnguis obdormiam in morte.
 Incusat autem semetipm super multitudine peccatorum hoc modo et ait.
 Propter ciaberis peccato meo. multum est enim. Vobis ergo maioribus
 ista sufficiat. nobis autem cum his adhibenda sunt. etiam aliena medi-
 canaria fortiora. et quod possit destruere quicquid arrogantiā inscrere vo-
 lolorum cordis et inimicorum. Recordande namque sunt nobis multitudi-

nos peccatorum recordanda conscientia maculata: quod utique cum stimu-
 larc nos cepint: nequaquam elationi aut arrogantiē locum relinquent.
 Propter quod rogo et depreco per illam ipsam quam pro uite tue me-
 rito acquisisti fidutiā apud deum: ut porrigitas nobis manū septuaginta
 terpellans pro nobis dominum: ut possumus lugere nosmetipm et pec-
 cato per nostro pondus resoluere multitudinem lacrymarum: et ita per
 hec. non enim semper flendū est. et nihil agendum apprehendere aliquā
 vitam deo placidā: et ad celum ducentē. ne forte cum malis nostris
 descendamus in infernum. ubi nemo est qui confiteat dominum. ubi pati-
 mur ea que patiuntur impij. dum nullus fuerit qui exoret pro nobis
 dum enim sumus in hac vita: et nos in uaria nobis possumus: et vos
 potestis in nobis conferre beneficia. Cum autem abierimus illuc. ibi
 neque amicū: neque fr̄: neque prius ibi idoneus erit: ad liberandum eum quod
 supplicijs deputat. Quoniam enim qui in luce est accedit ad eum qui in
 tenebris tradetur. Abi cum nullum sit exceptio per collatione refrige-
 rium: eternas tamen expendem penas effectibus inextricabilis
 immortalibus flamnis.

Eiusdem beatissimi Ioannis Crisostomi de reparatione lapi
 liber incipit feliciter.

q
Ajis dabit capiti meo aqua 70.
 culis meis fonte lacrymarum: Oportuni nunc a me. quod tunc
 appella dei dñe. Licet. non uerbis inclita nec gens
 integra lamentanda mibi sit aia tristitia flenda est: mul-
 tis gentibus nobilior multisque uerbis preciosior. Nam si unum qui sece-
 rit voluntate dei melior est quam multitudine iniquorum. melior ergo et
 tu eras quondam quam multitudine iudeorum. Propter quod nemo mirifici
 forte pliioribus ego nunc utar lamentis et amariores profundam
 fleo: non uerbis vulgi captiuitatem lamentor sed insignis aie lapsum et
 tepli in quo christus habebat excidiū. Si quis non ornans quondam aie
 tue nouit: quod nunc diabolica flama presumpsit si quis teplu corporis tui
 pieplat est tunc cum castitatis splendor fulgebas purum perfecto et val-
 de inferiorē illā propria latitudine putabitis in quod barbarice manū

lber

sancta scōꝝ polluisse deflent & sacraꝝ edes ignis pp̄latuꝝ hostilia
vbi est plamnata cherubin & archa & pp̄mitatoriuꝝ tabuleqꝝ lapi
de & vena aurea lamentant. *H*ec enī lamentatio q̄ ego defleo tāto
de & vena aurea lamentant. *H*ec enī lamentatio q̄ ego defleo tāto
illa durior & amario. q̄nto verius cūcta hec & euidentius i tua aia
quādtra illius parictes p̄pli erat q̄z hoc sanctius m̄ltio fuit
qd̄ in te erat nēplum. *N*ō enī auri & argenti metallo s̄z virtutib̄ ai
& donis sp̄us sancti radiabat. *H*abebat. n. archam ita se & duo
cherubin. *I* fidem p̄ris & filiis & sp̄us sc̄i sitam. *S*ed nūc nihil hoꝝ²¹
in te est. Ablata sunt cuncta hec ab aia tua. *M*udata est oibus or
namētis suis cunctisqꝝ q̄ diuinit̄ fuerat in munerib̄. *P*ecuta reman
it spoliata deformatis & turpis. *V*erist ab ea oē munimē & ois cu
stodia. *N*on iā ostium claudit. nō seruat ingressus. s̄z patet oibus
malignis spiritib̄ ad corruptelam aie festinatib̄. *N*ulla inde tur
pis cogitatio. nulla cupiditas sed a repellit sed si venerit fornicati
onis sp̄us ingredit si iactatice: si auaricie: & si hoꝝ nequiores & im
puriores venerint. nemo p̄hibet: nemo p̄pellit. *A* nullus. n. ei cu
stos nullū remāsit ceditū. *I*n sicut prius ad celi secreta nullus
buiusmōi malis indulgebat accessus. ita nec ad purissimā mentē
tuā penetrare poterat vila cōtagio. *S*ed fortasse incredibilia vi
dear loq: ap̄d eos p̄cipue qui priora tua nesciūt. sed hāc q̄ nūc ē
aie tue destruciōem videt. *I*nde vniqz est q̄ ego irremediabilib̄
lachrymis plāgo: q̄ noui & incessabiliter lugeo dum recordor
vſqz quo iterū repedare te videā ad p̄oris glie statū. *Q*d & si ap̄d
boies ip̄ossible videt apud deū tñ oia possibilia sunt. *I*pse enī ē
q̄ alleuat de terra inopē & de stercore erigit pauperē: vt colloc̄ eū
cū p̄ncipib̄ p̄pli sui. *I*pse est q̄ facit sterile in domo m̄fem sup̄ fi
lios letantē. *N*ō ergo dubites neqz despere. int̄tari te posse īme
litus. *S*i. n. tm̄ potuit diabolus vt a celsis virtutib̄ fastigis in p̄fun
dum maloꝝ te duiceret: quāto magis poterit de⁹ ad sūmū te bo
noꝝ vericē reuocare. & nō solum in id te restituere qd̄ fuisti sed &
multo beatiorē q̄ p̄us videturis efficere. *T*antū est ne cōcidas
aio neqz sp̄e tibi abscondas bonoꝝ. *N*e q̄lo accidat tibi qd̄ ip̄is
solit. *N*ō. n. multitudo pctōꝝ aiaꝝ idespatiōꝝ adducit. s̄z ip̄etaꝝ
& p̄pterea salamon nō dixit. ois q̄ venerit ip̄rosundū maloꝝ con
tēnet. s̄z ip̄ius inquit; cū venerit ip̄rosundū maloꝝ p̄tēnit. *I*mpto

Laps.

rum ergo ē despare salutē & contēnere. cū ip̄rosundū malorum
venerint nō peccatoꝝ. *I*mpietas. n. nō sinit eos ad deū respicere
& illuc redire vñ lapsi sunt. *I*sta ergo cogitatio que sp̄em p̄uerlio
nis abscondit ab ip̄itate descēdit & sicut lapis granissim⁹ ceruici
bus aie incūbens: semp eā in terrā deorsū cogū respicere. ad deū
vero non sinit sursum oculos leuare. *S*z virilis aie & p̄clarē men
tis est: deīscere ceruicib̄ aie sue pondus inimicū: imo depr̄men
tem se abiūscere diabolū: & imp̄are aie sue. vt canēs verba pp̄bi
ca dicat ad dñm. *S*icut oculi suoꝝ i manib̄ dñoꝝ suoꝝ: & sicut
oculi ancille in manib̄ dñe sue. ita oculi nři ad dñm deū nřm do
nec misereat nři. *M*iserere nři dñe miserere nostri: qm̄ repleti sa
mūs despectiōe. *P*reclara v̄o in his v̄bis celestis p̄bie doctrina
est. *R*epleti īgt despectiōe. *H*oc est qd̄ dicere nos voluit: qz & li
peccatoꝝ n̄foꝝ multitudine repleti sum⁹ despectiōe: atqz obbro
brijs adopti sum⁹ oculi tñ nostri ad dñm deū nostruꝝ sint donec
misereat nři. *N*ec p̄us ab obsecratione cessem⁹ q̄z peccatoꝝ veni
am impetrare mereamur. *H*oc v̄ere est cōstantio aie & pertinacio:
vt nequaqz lassescat a p̄seuerātia deposcēdi desperatōe ip̄eirandit
sed p̄sistat & p̄seueret in obsecrationib̄ donec misereat nostri. *E*t
ne forte arbitris te offensam magis p̄bere apud deū: si cum nō
merearis audiri īportunius p̄sistat in p̄cib̄ recordare euangelij
parabolaz & ibi iuenies q̄ p̄seuerātes & īportunos p̄catores dñs
nō sibi ostēdit īgratos. *A*it enī qz si nō dabat ei. eo q̄ amicus ei
sit p̄pter improbitatē tñ eius surget. & dabat ei quotquot et q̄z tuꝝ
op̄ babuerit. *I*ntellige ergo carissime qz p̄pterea diabolus de
speratiōꝝ subiēcit īpetrādi: vt sp̄em nobis dei bonitatis abscondat
q̄ est salutis nře anchora sūdamētū vite nře dux itineris: quo ad
deū regredimur. *N*eniqz ap̄ls dicit. *S*pes autē salutis sum⁹. *S*pes
autē q̄ videt nō est sp̄es. *S*pes ergo est in q̄ salutis nřa subsistit: & q̄
de terris aiaꝝ velut q̄busdam cathenis celit⁹ dep̄endentib̄ inexas
euehit ad supna & reuocat ad celeste. *S*edes eos q̄ sibi vehemen
tius īherent celsiorēs q̄ eos vite huius ac terrenoꝝ maloꝝ turbī
nib̄ reddit. *S*i q̄s v̄o in his posit⁹ resoluat aio & salutarī spei an
chorā dimittat emanib̄ decidat necesse ē. & in abissum p̄fundūqz
maloꝝ necet. *Q*uod cū senserit inimic⁹. & viderit nos peccatorū
E iiiij

liber

nōꝝ multitudinē p̄borentes increpat̄ ōib⁹ et ipsi⁹ sc̄ie de-
tēterī accedit: et ip̄e cogitat̄ ōib⁹ nobis subiſci desperādi nos oī
plumbo faciō et oī arena grauiores. Quas si recepim⁹ necesse ē
nos statim pondere ip̄o abruptio nře salutis retinaculis in p̄fū
dum demergi malorū. In hec ergo et tu deiect⁹ boni et mitis dñi
ſecepta nunc sperniſ, crudelis aut et imitatio tyrāni atq⁹ inimici ſa-
lutiſ tue voluptatibus pares. Abiecisti onus leue ſuauiſ et mitis
dñi: et p̄ eo molā alinariā collo tuo ſupēdisti. Abiecisti ſuaue iu-
gu⁹ t̄pī et duras: ac ſereas p̄ eo ceruicib⁹ tui⁹ imposuisti cathe-
nas peccatoꝝ. S̄ quoisq⁹ portēdīs. Sta iam et desine infelices
aiam ſine vlo respectu. ſine vlla recordatiōe demergere. Quous-
q⁹ purges eam et p̄cipitas interitū tuum. Et mulier qdeſ illa que
in euāgeli⁹ dr̄agnam: quā p̄diderat inuenit cōuocat amicas et vi-
cinaſ: ut p̄gratulcn̄ ei. Ego aut ſuocabo amicos meos tuosq⁹
et vicinoꝝ nřos et deprecabo eos p̄uenire: nō vt gaudeant: ſed
vt lugeant mecum. nec vt rāulent: ſed vt lamentent. et ingentē plā-
num. ſublatio ad celū vna mecum vocib⁹ reddāt. Dicāq⁹ ad eos
Ululate mecum o amici et plangite pſundite mecum fontes fletuū et
pducite flumina lachrymarū: nō q̄ auri pondus imensum. nec
argentī talenta in numera amisi de manib⁹ meis. nō q̄ gēmaru⁹
ſila p̄ciosa p̄diderim. ſed q̄ boru⁹ hoium carior: et oī auro oīq⁹
gēma p̄ciosior amicus q̄ vna nobiscū vite huīus pelagus et ma-
re magnū et ſpaciosum nauigabat nescio quō lapsus. v̄lq⁹ in ip̄o
ſertur p̄ditiōis pſundū. Qd̄ ſi aliq⁹ ex amicis cōſolari me volue-
rit et a lugēdo p̄hibere: p̄phetis ad eos r̄ndebo vocib⁹ dicen⁹
Sinite mi amarissime flere. nec pſiftatis pſolari me. Nō enim lu-
geo p̄ carnis affectu: nec plantū plango ſemineu⁹. vbi imodera-
tio lachrymarū culpabilis indicat: ſed illud lugeo. qd̄ et magn⁹
ille et mirabilis paulus ap̄lē lugere ſe dicit cu⁹ ſcribit. Et lugeam
multos ex his qui peccauerer: et nō egerunt p̄niam. Nam eos qui
p̄o cōi morte caroꝝ imoderatis plantib⁹ affligunt. merito qui
notabit. Ubi v̄o nō corporis: ſed aie vulnera lamentant et talis aie
que in ip̄a ēt morte ſigna p̄oris pulchritudini⁹: et admirādi ve-
coris oſidat: atq⁹ extincțū in ſemetip̄a florē virtutū indicijs ad-
buc ſpiratib⁹ p̄dat: q̄o ita crudelis et ab effectu totius virtutis

22
ſopt:

alienus ē. qui nō moueatur ad lucū nō excitetur ad lachrymas
Sicut enim pro morte cōi p̄hicū est a lachrymis tempare: ita
in aie morte: et talis aie cōſolatōem recipere. et inſipiēs et irriligo
ſum duco. Quō enim nō videt ſine intermissione lugēdusus qui
oēm pulchritudinē: dudum in corporis tanq⁹ in lapidib⁹ aspi-
ciebat qui aurū ſicut lutū videbat qui delicias cunctas ut cenum
repuebat. hic ſubiti⁹ febr̄ib⁹ libidini⁹: ac voluptatib⁹ ſimul ar-
rept⁹ ſanitatē ſil atq⁹ ornementū mentis extinctū hēno: virtutib⁹
qdeſ peri t. ſoli⁹ v̄o vicijs et voluptatib⁹ viuit. Huncine ego nō
plāgā. Huncine ego nō rigē toto flumine lachrymarū quoisq⁹
potero fletib⁹ resuſcitare ſenſu⁹ ei⁹: et vitales aliquos in eo mot⁹
tpe elicer lachrymarū. Si. n. bi qui corpora lamētanſcū ſciant
et certi ſint. nibil p̄diffeſ ſletuſ ſuoſ ad remocandā vitaſ defuncti.
tñ alamentatōe ceſſare non p̄fit nos qui ſcimus a morte reuocari
aiam poſſe p̄ p̄uerionem: quō nō medicamenū p̄nies. quo ma-
gis pateſcēn⁹ ſepulchris respirare poſſit lachrymis p̄briorib⁹
emolimur. Quinimo et ignauieſſos arguēdos puto. ſi cū lamen-
tatores corporū mortuū ſcōi tam dire et tā vebementer hoc fa-
ciant certi ut dixim⁹ q̄ non resuſcitabūt mortuō ſuoſ. nos nibil
tale pro aie lamētatione faciam⁹. quā reſtitui in ſtatū ſuū poſſe p̄
p̄niam nouerim⁹. Nam in inferno inq⁹ conſitebitur tibi. Sci-
muſ eni plures et nřis t̄pis et memořia maioꝝ pro lapsos ab iti-
nere recto: et p̄cipitatoſ ab ingressu vie anguſte. ita rursus eſſe re-
paratoſ: ut posteriorib⁹ p̄ora transierint: atq⁹ ad palmaſ puene-
rint et coronā numeroq⁹ rursus et choro in ſcripti credant eē ſan-
ctorū. Sed donec p̄manet quis in ip̄a adhuc flāma ac fornace li-
bidiū. hec ei ipoſſibilia eſſe viden⁹ et ſimiſ p̄rouoceſ exemplis.
ſi mille.
ſi v̄o fieri cepit: vel p̄na p̄uerio et initū dederit penitēdi. paulati-
pcedens et ad ſupiora reſerēs pedē illa qdem q̄ vebemētio et erat
flāma poſt tergū remanebit. ante pedes v̄o q̄zto acriuſ ceperit i-
cedere. tanto oia inueniet diuini cuiuſdaꝝ roſis ſopita refrigerio
tantū eſt ut vnu quod p̄cipue inimicu⁹ eſt ſalutis huic caueamus.
Inimica aut ē p̄uerioni p̄nie deſpatio: que ſi inſederit mēti. q̄zū
v̄is ſit grāde ſaluādi ppoſitum: quātuncu⁹ ſit ſalutis deſideriu⁹
deſperatōe occurrete oēs ſalutis adit⁹ obſtruēt. Intercepta eni-

lib. 2.

penitentie via clauditur etiā salutis ingressus. Et quō iam poterit qui extra viam est et cui ostium claudit boni opis aliquid implere cui ad bonorum nō veniat ingressum desperatōe p̄hibente. Porro per hec et diabolus oībus modis molitur huiusmodi cogitationes plantare cordib⁹ nostris. Si enī nos desperatōis met⁹ et cul avis virtutis effecerit nullum ei aduersum nos ultra certamē remanebit. Quē enī impugnet cū nullus obſistat. Qui aut̄ istud resolute poterit vinculū cōtinuo vires sue redēt ad eum in caleſcit 'vigo: ai delectabit rursus instaurare certamina. Gloriet. n. fugare se cū quem fugiebat et psequentiē. Qd et si forte vt se habet agonis cōditio rursus labat aut cadat nō cōtinuo lapsus sui pudore desperet: sed meminerit banc esse agonis et certaminū leges nō vt nunq̄ quis cadat: qz non ille qui sepe cecidit victus dī. sed ille qui ad ultimū cessit. Nam qui cogitatiōib⁹ desperationū vicitus est quō vel vires reparare certādi v̄l resistere ac repugnare potest cu⁹ fugiat. nec oīno reddat ad certamen. Et nolo putes qz de his mībi tantū sermo sit q in paucis et leuis⁹ peccatoꝝ sordibus involuntē de illo loquo: qui oībus succubuit malis qui īmanitate scelerū viā sibi exclusit regni celoꝝ. et nō de infidelib⁹ fuerit. sed de fidelib⁹ fuerit: et ex his qui p̄us placuerint deo. post hec hantes deciderit vel in adulteria vel i oēs īmūditias: que ve ait apl⁹ turpe est et dicere. Nec hunc ego dico salutem desperare debere: et si ad ultimā huiusmodi malis obſessus puenerit senectutē. Sed q̄ sitrō dicti huius asculta. Si ira dei esset passibilis affect⁹ recte dicēt nō posse restinguī flāmam: que tot actatis peccatoꝝ accēsa sit malis. Lū vō impassibilem esse diuinā naturā definitio veritatis ostēdat intelligere debem⁹ qz et si punit deus. etiā si penas īfert. nō hec cū ira passibili. sed cū īcessibili clemētia facit medētis nō punientis affectu. et ideo valde libēter suscipiet penitentē. Porro nūtientie enim medicamentū. si preuenierit curat aiam: et nō facit eam ad medicamēta iracundie peruenire: pro ijsqz pmissit in deū Non enim propter semetipum vindicat deus vt dixim⁹ in peccatorē quasi vlciscens īnūriam suam. nūsīl enim tale in se recipit diuina natura. sed ad utilitatem nostram. facit omnia. Porro utilitate nostra et correctione inducit et penas non vt se vindicet. s̄ vi

23
Liber.

noō emendet. Quod si persistit quō īduritā. sicut ille qui auer-
tit a luce oculos suos dānum quidē luci intulit nulluz sc̄inet
ipsum vero tenebris condemnauit: ita et qui per cor īpenitē-
contemnere se putat virtutem dei semetipum alienum efficit a sa-
lute. Quod si medicus ab his qui frenelum patiuntur: v̄l certib⁹
moti sunt patitur īnūrias. non tamen dolet pro hoc. neqz irasci-
tur. Sed facit omnia quē medendi ratio depositit. quibus crucia-
ri quidē videtur. ille qui patitur. Porro autem crucianus ille.
non est īnūriarum vindicta. sed cura languēis. Deniqz si paruz
quid eger proficere ceperit ad salutem. statiz videoas gandere me-
dicum. letiusqz et alacrius exequi reliquam curam. nec v̄lqz pro
sus īnūriarum memoriam. sed salutis in omnibus gerere pro-
ctum. Quanto ergo magis deus etiā cum in ultimam incide-
rimus īsaniam: non ultionis affectu pro his que commissimus
mouetur in nos sed cupiens visceribus nostris inuestigatos vici-
orum curare langores pro hoc et dicit omnia et agit cupidus sa-
nitatis nostre non pene. Quod q̄z uis ratio ipsa pictatio suffici-
enter ostendat. tamē ne tibi de huiusmodi sententia dubitatio v̄l
la videatur. possimus hec etiam de diuinis scripturis q̄ ita se ba-
beant edocere. Dic enim mībi quid sceleratus fuit rege babilo-
nio. qui cū in multis ēt dei potētiam expert⁹. ita vt pp̄ham eius
adōzaret et iuberet ei thūs et myrraz īmolari. rursus tñ aduersus
deū ad pōrem supbiaz deuolut⁹ est: et eos q̄ imaginē eius adora-
re noluerūt p̄ferentes veneratiōz dei iūctos informacē eiecit ignis
ardētis. et tñ hunc tā īmanem. tā īpiū puocat de⁹ ad pñiam: et
dat ei puerēdi materias. Primo qdem ex hoc ipso qd informa-
ce ignis trib⁹ pueris sociat⁹ apparuit. cū deinde q̄ visionē vidit il-
lam: quā in interptat⁹ est daniel: que vel sola sufficeret lapidea et
corda mollire. Sz postqz reb⁹ ammonit⁹ est accessit et sermonus
per pp̄ham coboratio. Accessit enī et pp̄bete cōsilium dicētis.
Propterea o rex p̄silium meū placeat tibi. et peccata tua elemo-
sinō redime: et iniquitates tuas misericordijs pauperuz fortassis
erit patientia dei inde delictis tuo. Quid dicas ad hec vir sapiens:
et beate! Post tantos lapsus est adhuc redditus ad vitā. Est mībi
credeē qz et p̄ grauissimā egritudinē atqz ab ipso pene mortis cō-

liber

finio redit sanitao: et post desperata insaniā multi resipiscūt. Ecce
enī ut supra memorauim⁹ rex iste babylonius oēs tam sibi adit⁹
etū excluderat per id qđ deū se fecit: et eū qui se ad regni cella sa-
lūnū excluderat qui libi celestis et ministeria reuelauit qui futuroꝝ
stigia pdūnit qui libi celestis et ministeria reuelauit qui futuroꝝ
quod sciam dedit et regni totius archana reseruauit: q⁹ magicas
astronomicas gazarenas caldaicasq⁹ p̄stigias pphē sui diuina i-
terpretatiōe confudit et in celestiale sacrum captiuū puerili sapiētiſ-
simā diffusione patefecit. ita vt nō solum sūmo deo credere videref
sed et in oī orbe deū danielis. deū verū esse pdicaret: et non solum
post hec būc ipm negauit: sed et intantā rursus insanā deuolutus
est: vt seruos dei qui nō adorarent imaginē eius in fornacē p̄cipi-
taret ignis ardētio. Et tamē nec ibi qđem cure et remedij eius ob-
lūscitur diuina miseration: sed in ipso vt diximus. ignis incendio
vbi flāmis tradiderat pueros deū colentes etiā vbi eū non terori-
bus sed mirabilib⁹ mitigaret. P̄oterat enī et ignes extinguere et
imbrem cedit⁹ iundare: sed hoc nō facit ne plus accēdat insanias
sed permittit intantū ex aggerari flāmas quātuꝝ furētis poscebat
imanitas: et nō inferri p̄hibet penas. sed illatio ptateꝝ adimit cru-
ciandi. Et ne quis videns non vii pueros putaret fantasma esse:
nō flāmas que videbantur permisit exuri flamarū ministros
eos scilicet qui circa fornacem astabant. vt ostenderet quia vere
ignis erat. qui videbatur. sed erat preceptum dei ignis virtute va-
lidius. Omne enim quod est necessario simulatur ei aquo vt eēt
acepit originem. Suscepit ergo ignis ille sanctorū corpora. Et
precepto dei ac voluntate nature. qua vrit oblitus sola in eis illa
parte qua illuminat operat⁹ est. ita vt sanctum ac sidele depositū
non corruptum redderet sed illustratum. Processerunt enim de
fornace ignis tanq⁹ de aula regali mirādi omnib⁹. et oib⁹ vencrā
di. Nullus tunc convertit oculos suos ad regem purpura et dia-
demate refulgentem. sed relictus est acunctis tanquā si non effet.
quia omnium in se mirabiles pueri rapuere conspectus. Quis
enī non stuparet ad corpora iuuenium pavuisse flammae et nō
solum viscera refugisse sanctorum. verum nec capitio quidem
comam quod est oīum fragiliō. aut sumam saltē vestimenti sim-
būa p̄stinxisse. Quis nō mireſ in eis mēbra montib⁹ vestimenta

lapsi

13

metallis capillos adamante fortiorē. Sed et in eo admirationis
cumul⁹ accrescit: q⁹ in medio flāmarū p̄diti hymnū deo canebāt:
enī utiq⁹ notū sit eos qui tradunt flāmis statim vt os apuerint ab-
sumi. Et illi qđē beati pueri manent apud deū glorioſi: et apō bo-
mineo mirabileo. rex vō impīus nec mirabilib⁹ mouēt nec vīlio-
nis et cōfessionis sue ſacra mirat. sed p̄manet incredulus: nec tam
punitur. Neq⁹ enī vincitur in eo patiētia dei: sed tpe plurimo sub-
ſtentat⁹. vīo diuina aliquī corrīput. nō preterita punient. sī emen-
datōem p̄spiciens in futurū. Deniq⁹ non in p̄petuū damnat. sed
parao tpe correptiō. et anni⁹ paucissimi⁹ emēdat⁹ ad p̄ores nur-
ſuo regni reduciſ statum. ita vt nibil damni patet ex pena luci
autē plurimum ex emētatione acquireret. Zalio est mihi crede
tali⁹ erga hoīes pietas deīnunq⁹ ſpernit penitētias: ſi ci ſincere et
ſimpliciter offerat. etiā ſi ad ſummum quio puenit maloꝝ. et inde
tamē velit reuerti ad virtutis viā ſuſcipit: et libenter amplexitut ſa-
cīq⁹ oīa q̄tenua euꝝ ad p̄orem referat ſtatū. et qđ est adhuc p̄c-
ſtantius et emīnētius. etiam ſi nō potuerit quiq⁹ explere oīm ſati-
factionis ordinē quātulū cunq⁹ tamē et quanlibet breui tempore
geſtam nō respuit penitentiā. ſed ſuſcipit etiā cāipſam. nec patitur
q̄uis et exiguā conuerſionis perire mercedem. Hoc enim mihi
videt⁹ indicare Iſaias. vbi de pplo iudeoꝝ talia qdaꝝ dicit. Pro-
pter peccatū modice p̄tristai⁹ eū et p̄cuſſi eum et auertiſaciē meā
ab eo et contristai⁹ eſt: et ambulauit tristis et ſanaui eū et pſolatuſ
sum eū. Evidentiō aūt nobis testimoniuſ dabit achb rex ille im-
pius qui cupiditat⁹ quidē ſue predam: uxoris nequitia queſiuit:
ſed p̄turbatus ipſius ſceleris imanitate penituit: et cilicio circūda-
tus facin⁹ ſuam fleuit. atq⁹ ita erga ſe dei mīſericordiā puocauit:
vt cunctis eū absolueret malis. Sic enī ait deus. Et dixit dñs ad
helyam. Vidiſſi quō cōpunctus eſt achb a facie mea. Et qđ ſle-
uit in cōspectu meo: nō inducam mala in dieb⁹ eius. Sed et post
būc manasseſ iterū qui oēs tyrānoſ imanitate ſupauit ſcelerum.
q̄ tēplum dei ſidelis repleuerat celeſti cultū vacuatū qui cultū di-
uine religionis et obſeruatiā legis cuerterat. hic ergo ipietate ſce-
lerū ſup gredicis oīm memoriā tñ qđ penituit: iter amicos dei
poſtmodū numerat⁹ eſt. Qđ ſi vel bic vel illi q̄o ſupra memora-

Liber

ulm°. P̄sider̄ ſteo imenſitatem ſceler̄ ſuoꝝ puerſionis t pñſe rediſt:
delpallent ab oibꝝ vñqꝝ bonis q̄ eos ex emēdatione pſecuta ſūt de-
cidassent. Quinimo ꝑ p̄ic ētico ad ineffabilis miferatōis deit̄ imē
ſebonitat̄ ei ꝑ pſundū diabolica gdē aceruicibꝝ ſuio desperatiōis
vincula ſoluerūt. iſuſitāces vñ ſanctipos puerſi ſūt ad virtut̄ viā:
t reuocantes ap̄ capitulo pedē. curſum rurſus pſumauere bonū
vñ. c qdē de exemplis nobis dicta ſint ſanctoꝝ. Audi nūc quō
enā ſermonibꝝ ppheticis ad cōuerſionē iuitemur a dño. Hodie
inquit ſi vocē eius audieritis nolite obdurare corda vestrā. ſicut
in et acerbatiōc. Qnod aut̄ dicit hodie oē tps quo viuim° iudi-
cat. etiā ad vltimā vñqꝝ ſi ita res exigat ſenectutē. Non. n. tpiſ lon-
gitudo: ſed affect⁹ ſinceritatis t penitudo pensaf. Aut nō legim⁹
leuitas peccati illud grauifimus in deserto. nō tpiſ longitudine
ſed dici vnius hora exigua diluiffe. Sed t latro q̄ pendebat i cruce
nō eguit plixitate tpiſ vt ingriffum paradisi mereret. ſed tm̄ ei
ſpacij ſufficit: quātum expedi potuit donec vnu p̄bferre ſermo-
nem poſſet. ita vt intra momētum tpiſ totius vīte ſceleribꝝ abſo-
lut⁹ pcedere ad paradisū et ap̄los mereret. Quid aut̄ t martires
hōne frequēter videm⁹ vna die. interdum vñ ſub vnius horæ
ſpatio corona ſumere ingentiū p̄mioꝝ. Ideo audiendū eſt tan-
tumodo t pmpuis atqꝝ incitatio aī ſagrediendū: vt qdaꝝ velut
indignatiōe p̄moti irascamur: aduersus deceptricem n̄fam libi-
dinem t affectū. atqꝝ amorē n̄rm cōvertam⁹ ad virtutē. Hoc eſt
enī qđ vult t poſſit deus a nobis. Non querit tpium longitudinē
nec afflictionē crucis. Ad hoc p̄cipue respicit. ſi vera t ſincera ſit
puerſio. Ideo deniqꝝ videm⁹ aliquoties nōnullos cepiffe poſtre
mos t factos eē merito p̄ores. Non ergo cecidiſſe ita malū eſt. ſi
poſt lapſum iacere t nō reſurgere: t cū qdam velud voluptate iā
ac resolutione peccare desperatōisqꝝ ſermonibus mali p̄positi vi-
tiū tergere. Cōtra hos enī enī. ppheta cū qdam indignatiōe pro-
clamat dicea. Nunqđ qui cadit nō reſurgit: aut qui auersus eē nō
reuerſit. Quod ſi dicas q̄ritur ſi aliqꝝ fideliuꝝ cecidit: t potuit re-
parari audi ad hec. in hoc ipſo qđ dicim⁹ cecidit ſtetiffe eū aliqꝝ
nunqꝝ ſteſſit. Proſcrit⁹ vñ ex ſcripturis diuinis ſi q̄ ſup hoc vel i

Lapi

24

parabolis vel p aptas ſnias dicta ſunt: ſi q̄ etiā in maiorꝝ p̄mētūr
exemplis. Quid tibi videt aliud p̄tinere ouis illa que cū anona-
ginta nouē ouibꝝ aberrasset regita eſt postmodū t paſtoriꝝ bu-
meris reportata nō ne apte t laſsum t repatiōem fideliſ ostēdit.
Quis. n. eſt t ipa: ſicut t ille non aginta nouē t nō alteri⁹: ſyoni⁹
eiusdēqꝝ gregis t vnius eiusdēqꝝ paſtoris. Hisdeꝝ nāqꝝ paſciuſ
p̄uſ qbꝝ t cetero iſſdeꝝ poculiſ biſdēqꝝ cubilibꝝ ptebaſ. H̄z erra-
uit errore nō mimo. Per montes. n. t colles euagata ē longis. f.
t difficilibꝝ circuacta erroris an fractibus: nec tñ religat cā paſtoris
bonuſ pſum i erroribꝝ ſuiſ: ſi regriſ t reuocat. Reuocat aut̄ nō
violēter purgēo. nec vberibꝝ cogēo. ſi p̄prioſ buſueris ſubiectāo
Sicut. n. optimi quiqꝝ medicoꝝ eos q̄a viderit tabo longe egri-
tu. ſiniſ afflictos tolerat: t in illis rigo x̄ tēperat medicinē t delica-
ti⁹ t teneri⁹ agit cū eis. ita t de⁹ eos q̄a viderit p̄cū ſehemētūo
eē corrūptioꝝ nō diſtricta ſatiſ t ardua obſuātie itentōe reuocat
ad viā vītatiſ: ſi ſenſim t paulatī. ita vt inqꝝ plimiſ ſuſtēt ac plu-
ribꝝ ſuppleat ne dura eis videat. t ardua repētina puerſio: t nō tā
peccādi amore tracti reſidere videant i erroribꝝ q̄bꝝ puerſiois alpi-
tate deterriti. H̄z nō hec ſola pabola moderatōe nob̄ puerſiois
oñdit: veruꝝ t illa q̄ de luxuriosi filiij reditu ſcribit. Et ille. n. filiuſ
erat: nō erat extrane⁹ german⁹ ei⁹ erat q̄ nunqꝝ a p̄fe diſceſſerat.
Fili⁹ ergo erat q̄ ad vltimos maloꝝ ſines dī pueniſſe. Abierat. n.
i regionē lōginquā. t lōge ſatiſ a deo effect⁹: q̄ fuerat diuſe t no-
bilis deterior ſuo t mercenario facit̄ ē. ſi tñ regressus t penitēt i
antiqū recipiſ ſtatiū in p̄ſtināqꝝ gliaꝝ repaſ. Qđ ſi deſpallit; t eru-
buſſet p̄ hiſ q̄ acciderat: t reuerti ad p̄ez māliſſetqꝝ i regione lō-
ginqua t aliēa. nō vñqꝝ adepi⁹ eē ea q̄ adepi⁹ ē: ſi famiſ pdit⁹ inſe-
liciſſimam morteſ ſubiſſet. Vide ergo q̄ta ſit penitētē vītītaſ,
quātā puerſiois ſpes p penitētā. Filiuſ pdig⁹ recipit p̄oꝝ glo-
rie ſtatiū p pñiam: quē ſenior ſrater hēbat p p̄luerātiā. Et ſi audire
in talibꝝ ſaſ c. videt mihi q̄ ex puerſioe h̄z et ampli⁹ aliqd meruit
Vide enī q̄uo ſenior ſrater dicit. Ecce tot anio ſuio tibi: t nunqꝝ
dediſti mihi edum vt cū ſuicio meo epularer. cū aut̄ venit filiuſ
tuuſ hic q̄ cōmedit ſubſtantiam ſuā cū meretricibꝝ occidiſti illi
vitulum ſaginatum. Quomodo ergo non amplius conſecutus:

videtur qui per penitentias redit cum ille edum nunq̄ acceperit
 huic vitulua saginat⁹ sit occisus. Hec igitur carissime hēntio exē
 pli penitētia. nō perseuerem⁹ in malo nec recordem⁹ desperat. o
 men⁹ sed redeam⁹ enim nos ad p̄fem ⁊ approximem⁹ deo. Nun
 q̄ m̄bi erede aduersabitur cōuersum ad se. Nos sumus qui nos
 met̄pos longe efficimus a deo. Ipse enī dicit. De⁹ approximāo
 ego sum ⁊ nō deus de longe. Et iterū per cundam prophetam.
 Decocata inquit vestra. Sperant inter me ⁊ vobis. Si ergo pecca-
 ta sunt que nos separāt a deo: auferam⁹ emedio istud obstaculaz
 etnibz est qđ nos prohibeat coniugi deo. Uis ostenda⁹ tibi hec
 non solū in parabolis dicta: sed reb⁹ impleta. Apud corinthios
 erat qđam vir vt videbat non ignobilis. Hic cōmiserat tale pec-
 catum quale nec inter gētes admitti solet. ⁊ erat hic ex numero si-
 delium ⁊ familiarium xp̄i. Quidam enī eū ex sacerdotali ordine
 fuisse tradūt. Quid igitur? Nungd excidit eum paulus de nume-
 ro eoz. qui spem gerunt salutis. Quinimo postea qđ sufficenter
 corinthios arguit pro eo volēs cursus ostēdere qđ nullum vuln⁹
 est nulla egritudo que nō cedat ⁊ sanetur medicamento penitētia su-
 bet eum tradi satiane in interitu carnis vt spūs eius saluus fie-
 ret: in die dñi nostri ielu christi. Sz hec iubet anteq̄ de penitētia
 eius agnoscere. vbi vere penituit sufficit ei inquit increpatio hec
 que fit a plurib⁹. Et addit. Obsecro vos cōfirmate in illum cari-
 tatem ne possideatur inq̄ asathana. Non enim ignoramus astu-
 tias eius. Galatarū autem gens integra postea qđ credidit xp̄o ⁊
 accepit spūm sanctum. ita vt in spiritu etiam signa ⁊ virtutes face-
 ret. Posteaq̄ pp̄ter fidem christi multa substinuit post hec inq̄
 omnia decidit a fide: ⁊ rursus cōhortatiōib⁹ apostoli reparata ē.
 Ut antem scias qđ per spūm sanctū signa ⁊ virtutes fecerūt: audi
 quomodo ip̄e apostolus dicit. Quis ergo dedit vobis spiritum
 ⁊ operat⁹ est virtutes in vobis ex opib⁹ legi⁹: an ex auditu fidei.
 Et rursus qđ multa passi sunt post fidem designat in eo vbi ait.
 Tanta passi estis sine causa: si tamē sine causa. Post hos ergo tā
 tos actales in fide p̄secutus cōmiserunt peccatum tale: qđ possit
 eos alienos efficere a xp̄o: de qđ ip̄e apostolus dicebat. Ecce ego
 paulus dico vobis: quoniam si circūcidimini: xp̄us vobis nihil
 proderit

25
 proderit. Et iterum qui in lege iustificamini a grā excidistis. Sz tñ
 post istos fidei casus post tam traue lapsum reuocat eos: ⁊ mat-
 nis p̄scerib⁹: vt ita dicam resonet dicens. Filiioli mei quos iterum
 pturio donec formet xp̄o in vobis. Quid ego aliud p̄ hec oī do-
 ceat: nisi qđ possibile sit: et si in ultimam qđ perniciē peccati⁹ tu⁹
 corrugatrusum in eo xp̄m per p̄niām redimari. Nō. n. vult mor-
 tem p̄ctōri⁹: sed vt p̄uertat ⁊ viuat. Conuertamur ergo o amicis-
 simum m̄bi caput. ⁊ reddeam⁹ nos ad voluntatem dei iplenda⁹.
 Propterea n. creauit nos de⁹ ⁊ esse fecit qđ nō eram⁹ vt eterna in
 nos cōserat bona ⁊ p̄stet regnū celoz. Nō nos ad hoc fecit vt ge-
 bēne nos tradat: igniq̄ ppetuo. Regnū celoz⁹ pp̄ter nos: gchē-
 na pp̄ diabolum facta est. Et hoc ita esse ex euāgelijs doceā. Ip̄e
 ⁊ enī dñs dicit his qui ad extris sunt. Venite benedicti p̄fis mei:
 p̄cipite regnū quod vobis patū est a constitutiōe mundi. Illis at
 qui a sinistris sunt dicit. Discedite a me maledicti in ignē eternu⁹/
 qui p̄paratus est nō dixit vobis. sed dīabolo ⁊ angelis ci⁹. Si er-
 go pp̄ diabolum gchēna ignis pp̄ter hoīem regnū celoz⁹ a con-
 stitutione mūdi paratū est. tñ est ne nos ipsos ab ingressu bono-
 rum p̄sistendo in malo p̄tinaciter excludam⁹. Num enī suū in
 hac vita. quātacūq̄ acciderit nobis peccata. possibile est oī ab-
 lui p̄ p̄niām. Num aut̄ abducti fuerim⁹ ab hoc seculo. ibi etiā si
 penitebit nos. valde. n. penitebit: sed nulla erit utilitas p̄hī. Et l̄z
 sit stridor dentiū. l̄z ullulatus ⁊ flet⁹. l̄z fundamus p̄ces inumeris
 obsecratiōib⁹ ⁊ si pro clamem⁹. nemo audiet nemo exaudiet. ne
 mo subueniet. Sed nec extremo qđem digito aquaz qđ infundet
 lingue nře posite inflāmio. sed audiemus illud qđ diuīs ille audi-
 uit ab abraam: qđ chaos magnū firmatum est intra nos ⁊ vos ⁊
 neq̄ hinc illuc transiri pōt: neq̄ inde buc. Resipiscam⁹ ergo tan-
 dem queso frater: vt dñm nřm iesu⁹ xp̄m tanq̄ boni serui ⁊ utiles
 requiram⁹ ne desperemus dū in hac luce viuim⁹ nos posse veniā
 p̄ p̄niām p̄mereri. In inferno tñ vt dixim⁹ p̄niē medicamenta
 nō p̄derūt. in hac vō luce positifetiā si in extrema etate ⁊ si in vlti-
 ma senectute adhibeas crede m̄bi curaberē. Ideo deniq̄ diabo-
 lus oī mouet ⁊ agit: vt aiūz nob̄ despiciōis inducat. Ecce enī qđ
 si vel puo tpe qđ p̄niāz gerat: qđ uīo sit breuis: nō critūi i fructuola
 p̄mereri

liber.

cōuersio. Sed sicut q̄ calicē aq̄ frigide' porrixerit nequaq̄s fui
ctū mercedio amittit: ita tis q̄ p̄ malegestio p̄teritis penitudineſ
genit. 25 min⁹ digna videat ad petōꝝ pondus pniſtī q̄tuscūq̄s
ille. nō penitēdi fuerit: vel puerlionis momentū exp̄r̄s nō erit:
remberatōis bonoꝝ. Nibil.n. mibi crede boni op̄is: q̄z uis sit exi
guū despiciē ap̄d iustū iudicē deū. Si.n. p̄tācū tanta examinati
one discutiēda sunt: vt ē verboꝝ t cogitationū vnu'q̄ perferat
penas. q̄to magio bñ iesta t magna in iudicio recōp̄fis labunt t
pua. Itaq̄z et si nō putas eē possibile ad illū rursū sūme vīte ordī
nē te posse repari. aliqd certe a nimietate luxurie t libidinis enor
mitate si rescc̄s: nec hoc qdem tibi in fructuosum sentīo forie.
Incipe tantū t inītium aliquid arripe meliorū conuersionisq̄z viā
sūmis salteſ cōtinge vestigij. Donec enī incipiaſ/difficile tibi t
in accessum virtutis iter videtur. Sic nāq̄z est natura rerū/ vt ois
labor tam diu grauiſ puteſ. Donec sola ai cōſideratione pensat:
vbi vō ad rem ventū fuerit: vt operis ip̄ius ceperim⁹ aliquantu
lum p̄ſligare. ibi iam p̄t̄ quidē p̄is ac formido repellit. Succes
sus vō operis dulcedinem parit t letitiā menti cōſeruit: recuperata
venuo incremēta virtutū redditq̄z nos cōtinuo fortiores cum
x̄ima videri iam cepit ſpec ſalutis. Propterea deniq̄z t iudaꝝ
inimicue hinc rapuit ne forte q̄z ſciebat q̄ et̄ redditus ad ſalutem/
lapſum ſuū penitētia reformaret. Ego enī etiam ſi mirū videt eſſe
qd dico. ne illud quideſ iude peccatiū dixrim vīres pniſ excede
re potuisse. Propter qđ dep̄recoꝝ t exoro vt oēm diabolicā co
gitatiōenī repellas t effuges a mente tua t velocius te cōuertas
ad viam ſalutis. Et enī ſi ſubito te ex integrō ad illum p̄orem vir
tutū verticem cogere merito trepidares: merito difficile facto pu
tares. Cum vō hoc a te nūc expetam̄t̄ ne augēſcas in malis ne
per dies ſingulos pditionis incremēta conquiras: ſed vt definas
tantū t a peccato iam ceſſe. cur dubitas t cūctaris t retroſum
non reuocas pedē: ac ſolam ſaltē cogitatiōem bonoꝝ recipie for
midas. Quid.n. Ne ipſius qđ libidinis ſacetas tibi adhuc nul
lum fastidiū reddit. Quid profuit illis qn luxuria corporis: t p̄
ſentis vīte volūptatib⁹: vſq̄z ad diē ultimū p̄manserunt. Intuere
nūc ſepulchra eꝝ. t vide ſi eſt aliquid iactantie ſue p̄ſtigii: ſi

liber.

aliqua diuītiaſ ſel luxurie ſigna cognoucriſ. Requīre nūc vbi
vēſteſ t ornamēta pegrina. vbi ſpectaculoꝝ voluptas. vbi aſſe
clarū turbeſ t cōuiuioꝝ cefſit opulentia: riſuſ ſiocuſ t imodera
ta atq̄z effrenata letitia: quo abiit quo recessit. Abi illa nūc ſ vbi
ipſi. Quiſ ſiniſ p̄t̄ ſuūq̄z. Iniuere diligentius t accede p̄p̄iſ
ad ſingulorū ſepulchra. vide c̄ſheres ſolos t fetidaſ carnaſ ver
minūq̄z reliquias: t recordare hūc eſſe corporū ſinem etiam ſi in
delicijs t letitia t ſi in labore t cōtinētia trāſegerint vītā. Atq̄z vti
nā reſ ois: omnīſq̄z cauſa nřa vſq̄z ad cinereſ veniret t vermeſ
parua viderent hec damna et q̄ facile excuſare poſſit nature p̄di
tio. Nunc autē p̄uerte oculoſ tuos ab hiſ cinerib⁹ t ſepulchrib⁹
t reuoca cogitationē tuam ad illud diuini iudicij tribunal horre
dum qđ ardens fluuiuſ flāmeſ ambit fluētis. vbi ſlet⁹ t ſtridor
dentium. vbi tenebre exterioreſ. vbi permis ille conſcie q̄ nunq̄z
morit t ignis q̄ nunq̄z extinguit. Recordare pabolaž laſari t di
uitis illius q̄ opum tantarū dñiſ q̄ purpura induit⁹ t biſſo vnam
a q̄ guſtam ſuenire nō poſtuit: t hoc cū eſſet in ardoris neceſſitate
pſtituit⁹. Dic queſo te qđ amplius h̄ ſita quā ſomnū. Sicut
n. q̄ in metallis p̄dēnat i v̄l alia q̄l ſ pena poſti cū ſoꝛte poſt mul
tu labore dure vīte pauluſi relaxati ſuerit in ſonū: t videri ſe int̄
plurimas dapes poſitos epulis copioſiſſimis refici ac vbi ſur
ixerit nibil ſibi grē ex delectatō ſoni itelligūt reſediſſe. ita t diues
ille q̄ſi ſomniū hūit vīte h̄ delitias. vbi diſceſſit nibil cū illo niſi p̄
teritoꝝ penitudo t p̄ntū pena p̄māſit. Hec recordare mi amice
t illū gehēne ignē hiſq̄ te nūc exagitant flāmeſ libidinis t cupi
ditatis oppone. eſt enī hoc mirabile quoddā medicamēti genuo
vt ignis ignib⁹ extinguat. Si.n. extincti nō ſuerint iſti q̄ tenūc ex
agitāt. illos tibi eternos ignes acrioꝝ t inextinguibiles reddēt
Quāto tpe putas tibi p̄manere poſſe p̄nt vīte delitiae. Ut ego q̄
dē recoꝝ nec qnq̄ginta iā anni tibi ſupeſſe p̄nt: vſq̄z ad extremam
q̄z ſuū longiſſimā ſenectuteſ. ſz t in hoc tpe vide q̄zta iteuenire
p̄nt. Primo q̄ nemo eſt ſi vſq̄z ad vſpam pueniat cert⁹ e: deinde
q̄ mobilis ſemp̄ humanarū reꝝ ſtat⁹ eſt. Frequent. n. vita qdem
in longū pducitur: nec tamen ei facultates t diuītiaſ ſideliter per
manent: ſed ſepe accidit vt prius quiſ opibuo: q̄z vita deſiciat.

liber

Uerunt̄ pcedam' t vivere te posse annos plurimos t nulla p-
mutatioem pati. Et quānam q̄lo istud spati⁹ est ad eterna suppli-
cia. Quātum hoc voluptas est ad illas execrables t intollerabiles penas. Nam in hac quidem vita siue bona siue mala termi-
nū non sūt cūq; velociter sorunt. in futuro autē seculo utra-
q; immortalibus spacijs prōceduntur. Adde t illud qđ etiam pe-
ne ipius longe alia t diversa cōditio est. Ignis enī hic qui in pre-
senti vita est absumit cūcta que recipit. ille vō quo suscepit sem-
per cruciat t pene siue semp integras seruat. Propterea enī t in-
extinguibilis dicit: nō solū qz ipse non extinguitur: sed t qz nec
eos quos suscepit extinguit aut perimit. Scriptura t enī dicit
qz peccatores induant in corruptionē: scz non ad honores vite:
sed ad diuturnitatē supplicij profuturam. Huius autē pene vim
t ignis illius potētiaz: nulla vos exponere nullus sermo poterit
explicare. Nibile est enī simile in reb⁹ corruptibilibus siue bonis
siue malis. Uerū tamē vt aliquam imagine saltem ignis illius t
pene capiam⁹: recordari⁹ quādō qz febriz⁹ nimio ardore succē-
ditur que angustie qz cruciat⁹ corpori: atq; anime insideat. t ex
hactēporali pena metire: quātē sint illa supplitia que etern⁹ ignis
inflammata que fluius ingēs percurrēs ante tribunal illud orifi-
cum. vndis penalib⁹ irrogabit. Ibi quid agem⁹? Quid respon-
debimus? Nihil erit ibi: nisi strido t dentiū: nisi vulnus t fletus
t sera penitētia cessantib⁹ vndiq; auxilijs: t vndiq; iualescētibus
penis. Nec solatium qđem est vñq; vlluz. Nullus enim occurret
oculis nostris. nisi soli penarū ministri. t facies vndiq; dira torto-
rum: t qđ est omniū tetrius. nec aeris quidem ip̄ius: vlluz erit so-
latium aut lucis. Circūdabunt enī penarū loca tenebre exterio-
res: t ignis ille flammens qui sicut naturā nō habet cōsumendis.
ita nec illuminandi: sed est ignis obscur⁹ t flāma tenebrosa. In
bis autē positio qui tremor imo q̄ resolutio viscerū sit. diuulsiōq;
membrorū que aut quātē omnib⁹ sensibus cruceo. nullus nunc
sermo poterit explicare. Sunt enī varie t diuerse penarū facies: t
pro peccatorū quātitate singulis qbusq; multiplicantur t pene.
Quod si dicam t quomodo malo tantio sufficiet corpus ad pe-
nam finit⁹ tēporis nesciens considera que in hac vita interdum

lager

accidunt: t ex his paruis magna concito. qđo interdū videmus
nōnullas longissima agritudine cōfici: nec tū eis exose vite termi-
num dari. Atq; si corpus aliq; morte dissoluīt. sed aia non cōsu-
mitur. Unde constat q̄ cū immortalitatem etiā corpus accepit:
nec aiam pena: nec corpus vltra iā perimit. Nam in pñti qđem
vita euenire nō pōt: vt pena corporis t vñbemē possit esse t p-
petua: sed alterū cedit alteri: qz t corporis fragilitas vñiq; nor-
patif. vñ vō vñiq; corruptela caruerit pena qđem accepera po-
testate deseuiet: sed nullū finem incorruptio quesita suscipiet. Nō
ergo putem⁹ qz supplicio vñmietas ip̄i dabit finem doloz: sed
vt diximus peccata qđem penas accēdēnt. incorruptio vō anime
t corporis nullū supplicij finē dabit. Dic igitur nūc quāta tpa
luxurie que delitiaz spacia cōparare vñ talib⁹ penis. Lentum si
placet ānos delitijs dem⁹. adde t alios centū si libet adde t alios
centū. Que erit ex his ad eternitatē compēsatio. Nōne oē tps vi-
te huius quo delitijs frui videmur t indulgere libidini: q̄ si noctis
vnius somniū ad eternitatis cōparationē videt. Est ergo aliquis
q̄ vt vna nocte delectabile videat somniū eternas subire diungat
penas: t illa pro his recipere vel pro illis illa mutare. Non dum
descendo ad vitupatiōem delitiarū: neq; amaritudinē que in eis
est nūc apio. qz nec huiusmōi oīoni hoc ips⁹ est: sed nūc cū sole ab
eis effugere poteris. Nunc. n. cū in eis passiblē t nearis delitare
nos credis si bona libidinis que grata oīibus videntur t iocūda
aspera asseram⁹ t amara. Si vero p misericordiā dei euadere et
huiusmōi egritudine queris nūc qđ amaritudinis. imo vō qđ ve-
neni libido hūerit dephendeo. Nūc interū ponam⁹ delitas di-
uitias t libidinez voluptatēq;. nec aliquid here decoris: aut op-
probrii. qđ dicimus ad repositas penas. Quid faciemus ad hoc
q̄ delitic qđem velut vñbra ptranscunt t velociter fugiunt. pene
vō perpetuo manet. Quod si equale tps t idēz spatiū delitiū oī po-
sitū eēt t pene est aliq; ita stult⁹ t ita demens vt eligeret pro uno
die delitiarū vñā diem subire penarū cū soleat dolor vñus bore
t qlibet cruciat⁹ corporis in obliuionē mittere oē ip̄o i voluptate
trāfactū. Nūc vō cū possibile sit puo tpe si pueramur ad deū cissi-
gere illa oīa cruciamēta penarū t p̄fui bonis eternis: qđ disseri-
p. iii

Liber

mus qd moramur t diuina largitione nō ptimur. **D**icitur. n. inessa-
bilis t imensa bonitas ēt hoc puidit: vt labo?ū qdem ipso t ago
nū nō extenderet: nec longū saceret: aut eternū: sed breue: t vi ita
dicā momentum quoddā bore vnius. **H**oc est. n. vita pñs. si ad
illā scratur ceterā. Prouidit ergo bonitas dei: vt in hac breui
et enīa vita agonea cēnt t labores: in illa vō que eterna est co-
ronabat t pñmia meritoꝝ vt labores qdem cito finirent. meritoꝝ vō
pñmia sine fine durarent. Sed hoc sicut leuiscat eos qui p laboruꝝ
panchā coronant. ita affligit t cruciat eos in futuruꝝ q vidēt se p
pno t exiguō delitiaruꝝ ipsum pdidisse qdem bona eterna. mala
vō quesisse pperua. Ne ergo nos etiā iniustū veniam⁹ aie crucia-
num expgiscamur alioꝝ dum ipso est. Ecce nunc ipso acceptabile
ecce nunc dies salutis. Nunc enī est penitēdi facultas t ipso quo
t fructuꝝ cōsequitur penitēti. Ut rū non bēc solūm que dixim⁹
manent nos malas que in gebēne perferem⁹ si negligamus vitā
nřaz. s̄ est malūm multo bis graui⁹. Excludi enī a bonis t alienuꝝ
effici ab his que pparata sunt sanctis tū generat cruciatū. tantuꝝ
dolorēm: vt t si nullā extrinsec⁹ pena torqueret. **H**oc sola suffice-
ret. Omnes enī gebēne superat cruciat⁹ carere bonis quib⁹ in po-
testate habueras pñsi. Considera enī quicso testatū vite illius in-
quātum tibi possibile est. Ut enī vere est cōprehēdere nullus ser-
mo sufficiet. Sed quantū possimus ex his que legimus: t pere-
nigmata accepimus tenue quādam opinionez de ea capiamus.
Dicitur de ea quodam loco: q aufugiet ibi dolor t tristitia t ge-
mitus. Quid hac vita beatius quid iocūdius. vbi non est paup-
teris metus. nō egreditur ledit iniuste aut leditur nemo. Nemo
irascitur. nemo inuidet. nulla cupiditas ex ardescit. Nullum cibū
desideriū nulla honoris t potestatis pulsat ambitio. Sed omni
vitiorū laboꝝ t penit⁹ extincta. pax cuncta continet t letitia
tranquilla sunt omnia t quieta iugis splendor t lux non ista que
nunc est sed tanto splendidoꝝ tanto clarioꝝ quanto splendidiorꝝ
nunc est sol lucerna. Nulla ibi noꝝ nulle tenebre; cōcursuꝝ nubi-
um nullus nulla frigoris ardoꝝ aspitas. sed talis qdā erit rex
tempore. quā scient illi soli qui ea digni fuerit perfui. Nō est sene-
ci⁹ ibi. nec senectutis miseria. s̄ oē quicqđ corruptiōis est exulat

Lapsi

26

t glia incorruptiōis cuncta circūdat. Ut rū saphecoia est socia-
ri consorū angeloꝝ t archangeloꝝ. t oīum cōlestium supnari
qz virtutū p̄turbantijs perfui. Ultra oēm vō banc t buiūlsmoi
gliam est ipsius nři ieluꝝ ch̄risti ineffabiles adipisci p̄speci⁹. Et ma-
iestatis t inenarrabili splendorē radiari. Ut p̄ ne hec subito digesta
obtutū mentis exterrat paulatū te ad hec capiēda p̄uocabo.
Intuere nūc celum exinde extēde pauluſū cogitatiōem tuā chāz
supra celū. Deinde p̄sidera totius creature transformatiōem. nō
n. in ea q nūc est q̄litate p̄sistet. sed in aliā transformatib⁹ splēdidi-
ré multo t pulchritudine q̄stū. si dici p̄t aurū plumbo est splēdidi⁹.
Hec enī futura edocet paulus cū dicit. Quia t ipsa creatura libe-
rabit a fuitute corruptiōis. Hūc. n. tanqđ corruptiōis p̄ticeps. ml
ta patit que pati necesse ē. corpora corruptibilia. tunc aut̄ vbi oē
qd̄ fragilitatis t corruptiōis ē abiecerit ineffabili pulchritudine
corzabif. Neqz. n. ultra corruptibilia corpora patientis ī corrupti-
bilia eī ex resurrectione p̄cipiet. Unde et ipsa creatura imeliorē ita-
tū reformabif. Nulla erit tūc vñqđ discordia ī cūctia p̄uenītia cū
cta p̄sona. Quidam. n. sanctoꝝ vna erit p̄cordia. Nullus ibi diabo-
li metus insidie demonū nulle. terror gebēne procul more nōqđ
corporis neqđ aie. sed immortaliatis munere mei⁹ p̄teros resolut⁹.
Sicut enī puer regi⁹. si p̄mo pauperis tuguri alendus traditur
vñibus nutritiōis. sub metu viuit pedagogorum t magistrorum
quo etas prima discipline artioris fren. t rep̄ressa adulatā demū
etates probabilem reddat ac paternis natalibus dignā. at vbi ve-
nerit tēpus vt aulam regni t sceptrū paterne potestatis assumat
abiectis omnib⁹ vñibus indumentis repente in habitum regium
ac paterne dignitatis insula transformat⁹. splendor purpure proli-
nus ac diademat⁹ fulgoꝝ ministroꝝ etiā succedit ambino. siqđ
honoris auctoritas inualescit. t efficitur tot⁹ alter ex alicro. ita t
tūc tali quadā specie sanctoꝝ imutatio sicut. Et vt scias qz nō i his
que dicimus sola pompa verborum est̄ feramus oculos ad il-
lum montēm quo transformat⁹ est̄ ch̄ristus t intucamur splendorē
iūlū quo tūc in transformatiōe resplenduit t nec sic qdeꝝ inue-
nitmus cunctā nobis futuri seculi gliaꝝ p̄factā. Illa. n. transfor-
matiō facta est. nō inquātum futuroꝝ bonoꝝ veritas b̄z. s̄ qđnū
B iiiij

liber

ferre poterat oculi intuentium. Sic enim et euāgelium dicitur: re-
splenduit facies eius sicut sol. In corrupto autē glia corporum nō
hoc dei splendoris emittit: quantū ex ista corporali luce procedit:
nec tunc lucet qualem nūc mortale oculi videre possit: seu capte sed
tanti erit future glie splendor: q̄stus corporis sifferre nō possit
aspects cū tñ illum nō tulent: q̄ in montis transformatōe resplen-
dit. Unde ostendit q̄: m̄ relevatum sit. quācum serre mortale oculi
potuerūt: nec tñ tulere ex integro: sed ceciderūt inquit in facie suā
super terrā. Tunc p̄terea si q̄ te introduceret in p̄uentū aliquē ubi
oc̄s auratio amicti resideret stolis: quoꝝ in medio aliq̄s adorna-
tuꝝ ḡmīs refulget et purpura. isq; polliceret tibi q̄ posses in il-
lo honoratoꝝ numero ascribi: nōne cuncta gereres et oia pmo-
uere q̄tinus id assequi poscas. Ad ap̄ ergo nūc sensibus tuis ce-
los: et intuere ibi cōuentū illum nō auri neq; vestium. neq; ḡma-
rum. sed iustitiae meritis cōgregatū splendidus siderib; micantes
clarus sole fulgentē: et intuere ibi centū nō ex homib; sed ex ange-
lis et archangelis thronis et dñationibus et p̄ncipatib; cōgrega-
tum ac p̄tātib;. De rege aut̄ qui horum mediis residet dicere: nul-
la vox sufficeret. Effugit. n. oēm sermonē atq; oēm sensuꝝ huma-
ne mētis excedit: dec̄ illud: illa pulchritudo: illa virtus: illa gloria:
illa maiestas: illa magnificētia. Quid ergo dīc mīhi horū oīum
bonorum expertes nos inēt̄ posse faciem: et alienos uti ne parvū ali-
quē suscipiam: laborem: et exiguo tpe libidinis illecebraz refute-
muꝝ. Si enī quotidie oportet nos tormenta tolerare ipsāq; ge-
bennā p̄uo tpe perferrere: pro eo ut xp̄m possem: videre in gloria
venientē: et sanctoꝝ ciuiꝝ numero sociari: nōne erat dignū pati oē
qd̄ triste est mō: vt tanti boni tateq; glie p̄ticipes bēremur? Audí
qd̄ dicit bñis petr. Bonū est inquit nos hic esse. Qd̄ si ille tenuē
quādā future glie imaginē videntes oia subito proiec̄it ex aio: dul-
cedine visionis: quā p̄spexit inexus: qd̄ diceret aliquoſi ipsam reꝝ
faciē: vt se bñ veritas cōtemplef. tunc sc̄z cuꝝ celestis aula pandet.
ac regē celi nō iam p̄ speculum et inenigmatis: sed facie ad facie re-
velauerit. nō p̄ fidem: sed p̄ sp̄m cōtuendū. Nōnulli impioꝝ pu-
tant sibi satiis esse optabile videri si gebēna immodo careant. ego
aut̄ multo grauior reꝝ q̄ gebēna est dico est cruciat: remoueri

Lapsi

29

et abisci ab illa glia. Nec puto ita esse acerba supplicia gebēne vt
sunt illa quib; torqueat io qui arctet a cōspectu dei. *in uader deū fīs*
bi penis est oibus grauius: hoc est solū qd̄ superat et gebēnā. Si
annō p̄mā dōmī
enī nunc regē terrenū cū comitib; suis et ministris ingrediendē au-
lam regiā miraremur: et magnos eos dicim: quos berere fateri-
bus ei: videm. nosq; miseris credimus: si nullū inter eos locū
bēre mereamur: et qdem scientes q̄ in certa sunt hec et valde insi-
da que in terris sunt nūc qdem pro bellis hostilib;. nūc et pro ci-
uilibus insidijs interdū etiā pro liore et pro eō ipso p̄cipue q̄ ei-
am hec ipse p̄ se fragilia et caduca sunt: et nullius numeri. tñ quo-
quo sint cruciatum afferunt vel generant bis qui inde deciderint
quo non multo magis cruciabuntur si apud regē oīum qui non
partem terre: sed vniuersum circulum ei tenet: mo qui cā pugil-
lo cōtinet et celum palmo metis qui portat oia verbo virtutis sue
apud quē oēs gentes tanq; nihilum et inane et velut sputū repu-
tant apud hunc inq; ubi eternos homores largiri cepit. si nullus
bēamus locū: et in nullo apud cū ministroꝝ numero p̄putemur
nō ne oī nobis pena cruciabili erit. *S;* sufficiet nobis cuadere
gebēnam et indignos nos fieri tanti regis aspectu. Quid illa aia
cui hoc sufficiet infelicius? Quid miseriis: Hunc aut̄ reges quē
dixim: nō p̄tē quadrigis mularū aut currib; aureis veciū: vt
ornatū purpura: aut teribili p̄tāte diadematis affuturū cum ad-
judicandū venerit terram: sed audi quō p̄phis nunciantibus et
nūciari homib; fas fuit p̄dicitur ei aduent. Ait ergo qdam ex eis
Deus manifeste veniet deo noster et nō silebit. Ignis aī ipum ar-
debit: et incircitu ciuiꝝ tēpestas valida. Vocabit celū desursum
et terrā discernere ppl; suū. Alius vō qui et penarū species nobis
indicat hic est Isayaꝝ. audi quō dicit. Ecce dies dñi venit insana-
bilis dico furor et ire. vt ponat orbem terre desertū: et peccato-
res p̄dat ex eo. Stelle enim celi et orion et omnis ornatū celi lu-
men suum non dabat et obscurabit sol in oriu suo et luna non da-
bit lumen suū et mandabo vniuerso orbi mala et impiis peccata
eoꝝ et p̄dam p̄meliam iniquoꝝ et iniuriaꝝ superbox; humiliabo.
Et erit q̄ relicti fuerint p̄ciosi magisq; aurum ab igne et ho p̄cio-
sior erit q; lapio ex sapbyro. Celi. n. q̄tēt et terra mouebit aſua-

liber

ferre poterat oculi intuentium. Sic enī et euāgeliū dicit: q̄ re-
splenduit facies eius sicut sol. Incorruptioꝝ autē glia corporoꝝ nō
hoc tñ splendoris emittit: quantū ex ista corporali luce procedit:
nec h̄lēm luceꝝ q̄lēm nūc mortales oculi videre p̄nt: seu cape sed
taniꝝ erit future glie splendor: q̄tūz corporeus sufferre nō possit
espectus: cū tñ illum nō tulerit: q̄ in montis trāformatōe resplen-
duit. Unde oñdif q̄ m̄ recluatuꝝ sit. quātum ferre mortalē oculi
poterūt. nec tñ tulere ex integro. sed ceciderūt inquit in facieſ ſuā
ſup teritā. Tunc p̄terea ſi q̄ te introduceret in puentū aliquē vbi
oēs auratis amicti reſideret ſtolis quoꝝ in medio aliq̄s adorna-
tuꝝ gēmis refuſgeret et purpura. iſq̄z pollicret tibi q̄ poſſes in il-
lo honoraſtoꝝ numero aſcribi. nōne cuncta gereres et oia pmo-
ueres q̄tinuꝝ id aſsequi poſſes. Ad ap̄ ergo nūc ſenſibus tui oce-
los. et intuere ibi cōuentū illum nō auri neq̄z veſtium. neq̄z gēma-
rum. ſed uſtitie meritiſ cōgregatū ſplendiſtis ſideribꝝ micantez
clarissimis fulgeniē: et intuere ibi cōentū nō ex hoibꝝ: ſed ex ange-
lio et archangeliſ thyonis et dñationibꝝ et pncipatiſ cōgrega-
tum ac pñtibꝝ. De rege aut̄ qui hoꝝ mediis reſidet dicere. nul-
la vor ſufficeret. Effugit. n. oēm ſermonē atq̄z oēm ſenſuz. huma-
ne mētiſ ercedit dec̄ illud illa pulchritudo. illa virtus illa gloria:
illa maiestas illa magnificētia. Quid ergo dic mihi hoꝝ ſi oium
bonoꝝ expertes noſmetiſoſ faciem? et alienos utq̄ne paruuſ ali-
quē ſuſcipiam? laborem et exiguo tpe libidinioſ illecebras reſute-
muſ. Si enī quonidi oportet noſ to mēta tolerare ipsaq̄z ge-
bennā puo tpe perferre: pro eo vt xp̄m poſſem? videre in gloria
venientē. et ſancioꝝ cuius numero ſociari. nōne erat dignū pati oē
qd triste eſt mō. vt tanti boni tateꝝ glie pncipes hēremur. Audī
qd dicit brñspetrꝝ. Bonū eſt inquit noſ hic eſſe. Qd si ille tenuē
quandā future glie imaginē viđene oia ſubito proiecit ex aio. dul-
cedine viſionis quā pſperxit inexus qd diceret aliq̄ ſi ipsam reꝝ
facie: vt ſe h̄z veritas cōtemplef. tunc ſe z cuꝝ celeſtis aula pandet.
ac regē celi nō iam p ſpeculum et inenigmatis ſed facie ad facie re-
uelauerit. nō p ſidem ſed p ſp̄m cōtuendū. Nō nulli imp̄toꝝ pu-
tant ſibi ſatis eſſe optabile videri ſi gebēna m̄modo carcant. ego
aut̄ multo grauiꝝ q̄ gebēna eſt dico eſſe cruciatꝝ: remoueri

Lapsi

23

t abifci ab illa glia. Nec puto ita eſſe acerba ſupplicia gebēne vt
ſunt illa quibꝝ toꝝ queſtis qui arceſt a cōſpectu dei. Illoſt crede mi-
bi penis eſt oibꝝ grauiꝝ hoc eſt ſoliū qd ſuperat et gebēnā. Si
enī nūc regē terrenū cū comitibꝝ ſuis et miniftriſ ingrediente au-
lam regiā miraremur: et magnos eos diçimꝝ quos herere fateri-
bus eiꝝ videmꝝ. noſq̄z miſeror̄ ſcredimuſ: ſi nullū inter eos locuſ
hēre mereamur: et qdem ſcientes q̄ in certa ſunt hec et valde inſi-
da que in terriſ ſunt nūc qdem pro bellis boſtilibꝝ. nūc eſt pro ci-
uilibꝝ inſidijs interduſ etiā pro luiore et pro eoſpo p̄cipue q̄ eiſ
am hec ipſe p ſe fragilia et caſuca ſunt: et nullius numeri. tñ quo-
qū ſint cruciatum afferunt vel generant biſ qui inde deſciderint
qūo non multo magis cruciabūr ſi apud regē oium qui non
partem terre: ſed vniuerſum circulum eiꝝ tenet: imo qui cā pugil-
lo cōlinet et celum palmo metiſ qui portat oia verbo virtutis ſue
apud quē oēs gentes tanq̄z nihilum et inane et velut ſputū repu-
tant apud h̄unc inq̄z vbi eternos homores largiri cepit. ſi nullus
hēamus locū: et in nullo apud cū miniftriſ numero p̄putemur
nō ne oī nobis pena cruciabiliꝝ eſt. H̄z ſufficiet nobis euadere
gebēnam et indignos nos fieri tanti regis aspectu. Quid illa aia
cui hoc ſufficiet inſelliſt. Quid miſerius. Hunc aut̄ reges quē
diximꝝ nō putes quadrigis mularū aut curribꝝ aureis veciū: vt
ornatū purpura: aut teribili pñtate diadematis affuturū cum ad-
ſudicandū veneſt terram: ſed audi quō pphis nunciantibus vt
nūciari hoibꝝ ſas ſunt p̄dicitur eiꝝ aduentꝝ. Ait ergo qdam ex eis
Deus manifeſte veneſt deꝝ noſter et nō ſilebit. Ignis afi ipum ar-
debit: et incircitu eius tēpeſtas valida. Uocabit celū deſurſe m
et terra diſcernere ppl̄z ſuū. Alius vō qui et penarū ſpecifica nobis
indicit hic eſt Iſayao. audi quō dicit. Ecce dies dñi venit inſana-
bilis dies furorū et ire. vt ponat orbem terre deſertū: et peccato-
res pdat ex eo. Stelle enim celli et orion et omnis ornatū celī lu-
men ſuum non dabat et obſcurabit ſol in ortu ſuo et luna non da-
bit lumen ſuū et mandabo vniuerſo orbī mala et imp̄ia peccata
eoꝝ et pdat p̄tumeliam iniquoꝝ et iniuriā ſupboꝝ humiliabo.
Et erit q̄ relicti ſuerint p̄cioli magisq̄z aurum ab igne et hoꝝ p̄cio-
fioꝝ erit q̄z lapis ex ſapbyro. Celū. n. q̄tiet et terra mouebit aſſu-

liber

damētio suis pp furore ire bñi sabaotb. in die q̄ sup venerit furore
eius. Et iterū dicit. Fenestre celi aperientur et mouebuntur oia funda-
menta terre. Turbatione perturbabit terra stupore stupebit terra.
Inclinatioē inclinabitur terra. Comouebitur terra. sicut ebr̄us;
et sicut crapulat⁹ exutus sicut pomorum custodia terra cadet et nō
poterit resurgere iugaluit sup ea⁹ iniqtas. Et inducet de⁹ sup ornata-
rum celi in excelso manū suā in die illa et sup regna terre et pgrega-
tionē ei⁹ ponet in vinculis et excluet eā in loco munito. Qd⁹ et ma-
lachias pp̄ha 2⁹/ona bñis loquitur dicēs. Ecce vēit dñs oipotens et
go sustinebit diē aduent⁹ ei⁹ aut q̄ sub portabit pspectū ei⁹. Qm̄
ip̄c ingredieſ ut ignis pflato r̄i⁹; et sicut pallia lauantius et sedebū
pflanoz et purgāo sicut aurū et sicut argētum. Et iterū dicit. Ecce
dīo dñi venit ardēo sicut cliban⁹ et exuret eos et erit oēs alienige-
ne; et oēs qui faciūt iniqtatem vt stipula. et incēderōt eos dīo illa
q̄ venit dicit dñs oipotens. Et nō relinquet radix neq̄ palmeis.
Alius vō ille vir desiderio p̄ita dicit. Videbā et ecce throni positi
sunt; et antiqu⁹ dierū sedis; et induitū eius sicut nūt candidū et ca-
pilli capitulo ei⁹ sicut lana alba. Thron⁹ eius sicut flāma ignis ro-
te eius ignis exurēo sicut flāuius ignis curribat; anter ip̄m iudici-
um cōstituit et libri apti sunt. Et paulo post. Et vidi inq̄ iūsu no-
ctis et ecce cū nubib⁹ celi filius bñs veniebat v̄q̄ aductusq̄ dic-
iū peruenit; et in cōspectu eius oblat⁹ est; et ip̄si dñs est p̄ncipatus
et honor et regnū et oēs pp̄li trib⁹ et lingue ip̄si fauent. Et potestas
eius p̄tā eterna q̄ nō transibit et regnū eius nō corrūpt. In hor-
rit spūo me⁹. Ego Daniil corruī in bebetudine mea et visionē
capitis mei cōturbabat me. Cū ergo hec agi cepint pandent sine
dubio celi p̄tēmo pot⁹ ip̄s celi auferet emedio tanq̄ si taber-
naculi alicuius velamina colligant. s. vt reparetur et transformetur
in melius. Tunc ergo oēs me⁹ bēbit timoros ac tremor vniuer-
sa cōplebit. Tunc enā ipsos angelos formido quassabit et nō so-
lus angelos; et thronos et dignatioēs et p̄ncipat⁹ et pote-
stati. Idoc. n. indicat in eo qđ dicit; et virtut⁹ celorum mouebunt
Conserui enī sunt eoz qui iudicandi sunt; et vite bñi posituri ra-
pauent caere et cōtremescunt; etiā si nibil periculi inveniat, quāto

Iap̄i.

magis cum orbis terre vniuersus ad iudiciū veniet iudicandus
a iudice qui teste non egeat qui argumēta non querat qui orato-
rem cause nō postulet. led bñ omnib⁹ procul ammotis ip̄c et ge-
sta et verba et cogitationes hominum denudet. atq̄ in medio col-
locet; et cūcta velut in tabulis qbusdā depicta oculis eoz q̄ tōmi-
scrunt ea; atq̄ oīum q̄ assisteret vidēt. oīdat q̄nō nō comouebit
et in metu erit oīis terra. Qd⁹ et si tūc igneus ille flāuius nō curter̄
neq̄ angeli assisterent terribiles et facies dira tormentorum; s̄j hoc
solum si euocarent boīes ad regē; et alij qdem laude et honore di-
gni bētēt. alij vō de honorati cu⁹ cōfusione et nota abiūcerent. si
hoc solū pene boīe paterent; nō ne sere oēm gehenne excederet
cruciatum q̄ alijs munera p̄cipientib⁹ a rege ip̄si repulsa m̄ cū de-
decor et m̄truiscent. Id quātū pene sit etiā si tūc plene fino nō pōt
edocere; tunc tñ cū ad rem ventū fuerit manifstissim⁹ sentiem⁹. Tu-
vō adde ad hec oīa et dolores suppliciorum et non solum confusio-
nē neq̄ solus dedecoris nota; ed illō pene ante oīos tuos vias
q̄ trabunt boīes ad ignē; et qua graduni ad pgnas. Logita se vōo
dilecto et horribilos penas ministros q̄ peccatores p̄cipit ad sup-
plicia; et hoc eo ip̄c quo alij q̄ bene egerrūt a clarissimis angelis et
placidissimis supportati aī regē ctnio solii sublime coronis glie-
timo nālīb⁹ p̄mūo munerant. Hoc qdcs erūt p̄pa dici illino et iū-
diciū et tpiō; que vō post hec sequitur q̄ sermo poterit explicare.
Que enī voluptas q̄ lentia cū xp̄o esse vbi aīa ad p̄bam genero-
satatem regredi cum fidutia et lentia; iam ceperit videre deūs suū
Explicari non potest illūo Jeuitic magnitudo. Non enī p̄o bñ
solum exultat meno quibus fruit in p̄sente. sed multo magis p̄
eo gaudet q̄ bonoru⁹ suo et scit nullum finis futurū. Et q̄ illa ga-
dia illāq̄ lentiam neq̄ fino vñlo explicare valet; neq̄ cogitatio
cōcipere; tenet tamē et velut vñb̄ā quādam future imaginis
intuenter̄ ibi quoq̄ indicare curabim⁹. Acquiram⁹ si videt ab-
bie qui in p̄stī vita bonis seculi et declījō p̄fruunt qui in bonis
bus et p̄tātibus gloriāt; quāta lentia extollunt in ip̄o; quāta hec
electiōē et voluptate mirant; ita vñ interdum nec in terris se eā
arbitrentur; et quidem cu⁹ confici apud illos ip̄o nec vera esse
hec bona nec perpetua; s̄j oīo citius cuolare aut si accidat⁹ all-

liber
qñ ut parū aliqd permaneant et exiguū hoc t̄p̄o p̄stis vite nō dese-
rant: quāta h̄is felicitas esse creditur: quāta letitia. Iḡit si hec ca-
ducet et corruptibilia n̄m gaudiū hoībus conferūt qd̄ putandum
est s̄ntare letine aīas illae q̄ ad celest̄a et ppetua puerunt bona
in q̄ uia et qualitas et quāitas tam diuersa et tā eminēs est ab his
que in hac vita putant bonis: vt neq; ad cōspectum adhuc illius
neq; ad auditū venerint: neq; ad cognitionē cordis ascenderint
Et enī nūc sicut paruulus in vulva m̄ris. ta et nos in hoc mun-
do positi sum⁹ et quas angustijs qbusdam atq; obscuritate p̄clu-
si futuri seculi lucem aieq; libertatē non possim⁹ intueri. Cū aut̄
t̄p̄ affuerit vt pariat nos p̄sio hic mundus et oēs quos cōcepit p-
terat in seculi futuri lucem si quos qdem peccatis interuenientibus
aboris imaturus inuenierit de t̄ nebris in tenebris eūt et de an-
gustijs ad artiores angustias transferuntur. quos vero perfectos
et regis imagine similes generosus inofficijs angelicis et sedibus archangelicis collocandam. Noli
ergo queso te amicē pretendere ad illam partem vbi vultus ani-
metue et imago regia corrumpantur: et velut aborsum quenda⁹
te in fine mundus iste proīsciat. sed citius repara in te imaginem
paternam repara virtutum decus et speciem: vt inter filios agno-
llari a patre. Et enim pulchritudinez corporis deus certis q-
busdam et naturalibus terminis clausit. anime vero pulchritudi-
nem liberam fecit et nulla sub necessitate conclusam: vt pote multo
prestantior rem decorare corporeo. Hoc ergo anime species in li-
bertate est sub dei quidem nutu: in nostris tamen manibus posi-
ta. Nam si etiam corpori decoris potestatem deus nostro per-
mississet arbitrio. sollicitudo nobis superflua imineret: atq; in his
que nihil prodessent omne vite nostrum tempus occuparimus
et quo cultus aī necessario negligere: quippe qui etiā nūc vbi
nulla nobis est p̄tā cōferendi aliqd decoris corpori. hoc t̄ agi-
mus et hoc studem⁹: vt specie corporis mōio oib⁹ excolam⁹ du-
coloz fuis v̄l p̄pone crinū, v̄ oculoz rotatu v̄l varietate vestiū
diuersisq; alijs et exq; sitis molitionib⁹ cōserre aliud vt dixi decori
corporis cupimus. Sed quanto magis conueniebat nos ad cul-
tū aī dare opam. vbi pulchritudo vera est et in potestate nostra

Jas:
31
est quotidie eam si volumus efficere pulchritorem? Verum nos
e contrario omne tēpus vite nostre et sumū excolente et ador-
nante ancillā diversis ornatis. eius v̄o dñam. tanq; vile ranci-
pium incultā sedam sordib⁹ obscuram in oī illuīe ac dedecō et re-
linquētes. cuj; ob hoc v̄tiq; de⁹ nos exclusit a corporis cura et
decoris ei⁹ naturalib⁹ terminis clauerit augmenta ne supflui⁹ cu-
ris occupati negligem⁹ anime cultū cuius forma et sp̄s etiam
si in ultimam coruat feditatē. labore et tamē et intentōe nostre ad su-
mas p̄t pulchritudinē reparari: et tantū decoris adduci vt nō
solum admirari a bonis oib⁹: sed ab ip̄o etiā regē oīum deo cō-
cupisci possit et amari: sicut et propheta ad eandē dicit in psalmo
Et cōcupiscit rex decorētum. Frequenter scimus ex his etiā mu-
lierib⁹ que prostitute sunt accidisse vt si forte aliqua inuenta ē de-
cora specie cōtemplatione pulchritudinio ab aliquo etiā bono
viro assumpta sit ad honestatem m̄rimonij. quāto magis de⁹ nō
despicit neq; cōtemnit aīas que de superna generositate per dia-
boli tyrannidē in istud presentis vite lupanar ac prostibulū de-
ciderint. Inuenies aut̄ his exemplis v̄sos et prop̄bas cū ad hie-
rusalem loquuntur. Et enim illa in p̄stibulum decidit et imeretica
tiōem noui generis sicut designat Ezechiel propheta dicō. Di-
bus meretricib⁹ dantur mercedes amatořib⁹ tuis. Et facta est in te res peruersa preter oēs mulieres. Et
itterū alius dicit. Sedisti super vias expectans eos. sicut co-
la desolata. Ista ergo quesic imeretica est revocat rursus ad
se deus. Nam et captiuitas que facta est: nō tam pro pena q̄s pro
cōuersione facta est. Nam si eos de⁹ punire voluisset: et perdere
nō v̄tiq; revocasset eos denuo ad patriū solum: neq; ciuitatē de-
secessat maiori gloria edificari fecisset et templū. Erit inquit gloria
domus huius nouissime sup illam p̄orem. Quod si illa⁹ que fre-
quenter imeretica est nō exclusit de⁹ a penitentia: multo magis
tuam revocabit animā: que nūc p̄mum costruit. Nemo enī ne-
mo amatorū carnalium etiā si sit supra modū insaniens: ita ex ar-
descere p̄t in amorem dilecte sue. sicut de⁹ effundit in amore aīa-
rum nostrarū. Qd̄ qdem possibile tibi est et ex his noscere q̄ per
singulos dieo geri videm⁹: potes tū et ex diuinis scripturis cuide-

lib. 2

ter agnoscere. Inniere deniqz vel in pncipijs H̄yheremie q̄ reserū
tur de dño vel apud reliquos pp̄bas quomodo cū despiceret &
conteneret a pplo tamē ruris reuertebatur ad eos & amore eo-
rum, cōstrict⁹ sectebatur eos etiā auersos a se. Et hoc est qđ ipse
dñs dissimilat in euangelijs cū dicit, H̄ierusalem hieſlm que occi-
diſ pp̄bicas & lapidas eos qui ad te missi sunt quotiē volui cō-
gregare filios tuos quēadmodū gallina congregat pullos suoſ
subala & noluisti. H̄z & paulus dicit ad coſinthios ſcribēs. Quo-
niā de⁹ erat in xpo mundū reconciliā ſibi nō reputans eis deli-
cta ipo:ū & posuit in nobis verbū reconciliatiōis. H̄dro christo
enim legatiōe fungimur tanqz deo exortante: per nos. Rogam⁹
per christū recōciliamī deo. H̄ec etiā ad nos dici putem⁹. Nō
ſolum enī inſidelitas ſed & vite cōtaminatio execrabilis iſtaa
inimicitiā facit inter deū & hominē. Sic enim & apl⁹ dicit: qz ſa-
pientia carnis inimica eſt deo. Age ergo deſtruam⁹ hunc inimici-
tarū parietē & viā nobis recōciliatiōis faciamus ad deū vt ſte-
rum efficiamur amabiles & cōcupiſcibiles. Scio qz valde mira-
rio bermionis pulchritudinē & decoris ei⁹ nihil iueniri poſſe ſile
in terroſ iudicab⁹: ſed ſi velleſ o amicemſto tua formoſior & mltio
pulchrior eſſes quātum pōt aurū eſſe luto pulchriuſ. Si enī in
illa tā multi illi⁹ corporis ſpēz miran⁹ & accendunt pro ea quā-
tum putas eſſe in ſia decoris. Si ad oēz nature ſue fuerit ſculpta
pulchritudinez: qz amabilis oibus erit. Et enī corpori decoris
ſubſtātia non in alio qz in flegmate & ſanguine & humorē ac ſelle
cōſiſtit. que ex ciborū ſuccis corruptibilibus colliguntur. Ex hiſ
enī oculoꝝ orbeſ ſplēdeſcūt ex hiſ gebēnarū rubor⁹ depingitur
& viſus ois ornatur & niſi p dico ſingulos rigen⁹ huiuſmōi ſuccis
ex fonte ſecoris aſcēdentibus veniſ cōtinuo aridioꝝ efficit cutie:
oculi cauan⁹ rubor⁹ ois euultu cū omni decore abſcedit. Quod
ſi diligenter cōſideres que ſint que i: tra illā cutē tegant⁹ q̄ intra na-
rem que intra fauces. Quod ventrē q̄ tibi formoſa videt lateant
nihil aliud niſi ſepulchruſ dealbatum, pnuinciabiſ eſſe iſta corpo-
ris pulchritudinē que ſoris qđem appetat decore. intus autē ple-
na eſt ſordib⁹ & imundiſe. Tū deinde in veſtimēto vidcas fleg-
mata horreſcio. & extremis ſaltē digitiſ ea cōtingere refugis. ſed
aſpectu reor queſ. Et quō cellaria ipsa & horrea flegmatiſ diſli-

lais.

gio & cōcupiſcio. Sed tua pulchritudo nouerit talis. Quātum
enī celū terra pulchriuſ tuū anime tue pulchritudo oēm formaꝝ
q̄huiſ pulcherrimi corporis ſupabit. Et iſ animā corpori quida
tā nullus viderit. tñ alias ales tibi decus ei⁹ ex virtutib⁹ ſuiſ cona-
bor exponere. Nūc aut ſufficiat nobis cōmemorare finonēdñi.
vb̄ ait qz erūt ſicut angeli dei iſ celis. Qđ ſi etiā in corporib⁹ tan-
ta eſt differētia eoz dūtaxat que ſubtiliora ſunt ab eis que graui-
ora videntur & crassiora. verbiḡa vt celum terra preſtantius vt
ignis aq̄ & ſtelle ſunt lapidib⁹ pulchriores. vt arcus celi oib⁹ qui
i terra ſunt florib⁹. qđ dicerem⁹ ſi poſſet fieri in corporalib⁹ oca-
lis aie pulchritudinem viderem⁹. Nōne rideſ oia hec que ad
exemplū decoris & pulchritudinis adducim⁹ ex terrena ſubſtātia
Quelo ergo te ne contēnam⁹ tantā beatitudinē: neqz negligam⁹
p̄ciosum hūc theſaurum qui intra nos ē: maxime cū faciliſ nob̄
redditus eē poſſit: & paruo labore repare oē aie decus. Ubi enī
futuroz ſpēi cōceperis & ad amauētiſ ſtatim redit oia ad pul-
chritudinē ſua. Ait enī ille. Nā qđ in pñti eſt momētaneuz & leue
tribulatiōe nře ſupra modū imenſum & eternū glie pondus ope-
ratur in nobis nō aſpiciētib⁹ nobis q̄ vident⁹ ſed que nō vident⁹
Que enī vident⁹ tpalia ſunt. que aut̄ nō vident⁹ eterna ſunt. Qđ ſi
tribulatiōe leues & faciles appellat paulus p eo q̄ non ad ea q̄
vident⁹ ſed ad illa que nō vident⁹ aſpiciimus qzto magis leue erit
tibi & facile deſinere ab ipudicitie ponderib⁹ ſedis. Neqz. n. nūc
te iuitam⁹ ad illos labores & picula aut ad illas q̄uidianas mor-
tes qz apli pſerebāt: vt ad pſecutōea t̄b̄era aut picula aut carce-
res aut ad totū mundi p̄ceptū aut famē aut nuditatē aut vigiliaſ
militas aut picula itineris naufragia mari p̄icla latronū ex ḡne at
qz ex faliſ ſrib⁹ atqz oia illa q̄ apli agones deſudāt: nihil corū
nūc te poſcim⁹. Iſ tñ illud rogam⁹ vt turpiſſima fuitute derelicta
ad p̄orē redeas libtate pſideras & penā q̄ ſubſeq̄ luxuriā & gliaꝝ
q̄ v̄tutib⁹ ē reposita. Nā bi qđē q̄ resurrectiō futurā nō credit⁹. ſi
vitā ſuā negligat & nullū futuri iudiciſ metuū p̄cipiat: nihil miꝝ ē
Nos v̄o q̄ mltio certi⁹ ituemur futura qz pñtia tā infelicit agē & tā
mife credē vt nullā ſcoriatō ſuturi iudiciſ capiam⁹. H̄z i ultimū
decidē p̄ceptū extreme dñmētie ē. nec p̄t aliqd hūc malo pſeri ſi cre-
deteſ n̄ credētib⁹ ſileſ ſim⁹ qñmo n̄ pauci reptiſ i ill' q̄ ibac vita

liber

animis virtutib⁹ flauerunt. Et quenobis erit excusatio qd sola-
tij: si inde iudicij isti nobis pducant ad exēplum. et du⁹ pterea nō
nullq⁹ negotiator⁹ videm⁹ incidisse naufragia et imersam perdi-
disse substantiā. nec tñ pro hoc deiectos esse et reseedisse: sed rursus
agressos eandē viam atq⁹ eadem exercitū reparasse. Et illi qde⁹
damna hec nō desidia aī sed venforuz violētia ptulerunt. nos au-
tem qui certi sum⁹ de sine rerū et manifeste nouim⁹ qz si voluimus
neq⁹ naufragia aie neq⁹ damna poterim⁹ incurtere. qūo non ar-
ripimus denuo p̄ora exercitū ut negotia que negligēter omissi-
mus reparem⁹. Sed iacemus resupini ociosi et desideos. sed et ma-
nus ociosas plicam⁹ ad pect⁹ et vtinam ociosas et nō operantes
in pniciem nr̄i: qđ est vtq⁹ euidentis insanie veluti si qz verbī cā
pirratarū derelicto aduersario in suū caput manū vertat: suūq⁹
verticem cedat. Depulit nos diabolus et elisit: oportet vtq⁹ re-
surget et rursus cōtra eū stare. Nam si semel deiectus nō soluz a
terra nolim⁹ resurgere. s̄ uemetipm volueris p̄cipitio dare. hoc
est iuuisse aduersarium et partibus eius fauisse. Nam et beat⁹ da-
uid cecidit eodem dñi quo et tu: nūc et non hoc soluz sed et aliud
bis addidit grauius. Idomicidiū. n. cōmissit et coniunxit adulter-
io. Et qđ post hoc. Nunc qđ pmansit iaceno. Nonne surrexit et
iterū stetit cōtra aduersarium: et ita cū subiecit vt etiam post mor-
tem eius merita pfuerit posteris suis. Nā salomon cū in mane il-
lud cōmississet scelus et dign⁹ mille mortibus bēretur. Propter
david tñ eise cōcessurum dñs regnū eius iterū dicit. At. n. Scin-
dens scindā regnū de mansib⁹ tuis: et dabo illud seruo verūtamē
in dieb⁹ tuis nō faciam. ppter dauid p̄em tuuz sed de manu filij
tui accipiam illud. Sed et ezechias cū in extrema pīcula venisset
qzus et ip̄e iustus esset tñ pro beato dauid liberat⁹ est. At enim:
Audiui oratiōem tuā et vidi lachrymas tuā: et ecce suauite. Die
tertio ascēdes tēplum dñi et addā dieb⁹ tuis qndecim ānos sed et
de manu regis assiriorū liberabō te. et ciuitatem hāc et prosequam
eā ppter me et dauid puerū meū. Eides quāta est virt⁹ peniten-
tie video qzū merū cōuersio repauit. Qđ si voluisset ille cogita-
re hec que nūctu aio geris et dicere qz impossibile est. ppitiū iam
misericordiū. honorauit qui me honorare ingēti: et ppbīcaz mibi
gratiam

Lxx

grāz 2tulit regni et magnificētā dedit de pīculis quoq⁹ inumeris
me eripuit: et qūo potero cū post hec iata bñficia ei⁹ deciderim et
offenderim: atq⁹ ultima fastigia deuolut⁹ sim. ppitiū rursū pme
reri deū. Si hec cogitasset dauid cū p̄orib⁹ p̄iter et nouissimā p̄di
disset. Nō. n. sola vulnera corporis si negligant iterū mortē s̄ et aie
silr. Nos vō tā stulti erim⁹ ut corporis qd si vuln⁹ cueniet nō ad-
hibeam⁹ p̄tinuo medicinā. in nullo vō aie vulnrib⁹ medcamur
Et qdē in vulnerib⁹ corporis sunt plā q̄ sanari oīno nō pñt: et tñ nō
p̄tinuo despam⁹ s̄ inq̄zū possūm⁹ adhibem⁹ diligētā. et li audia-
mus a medicis qz b⁹ i vuln⁹ sanari medicamēto non possū insisti
mus tñ et obsecram⁹ ut aliq̄ saltē solatia nobis medici substētatio-
nis ingrāt. in aie vō vulnerib⁹ vbi nihil est insanabile. neq⁹. n. aia
necessitatē patif nature q̄si aliena sit a nobis ei⁹ passio sic negligi-
mus sic despam⁹. sic nihil ad aie sollicitudinē reuocam⁹ et vbi nā
langoris despatiōem necessario generat nos tñ q̄si spci aliquid p̄le-
rat diligētia. nō omittim⁹ curā. hic vbj nulla est d. spandi neccili-
tae q̄si nulla sit sanitati speo omissa penit⁹ cura discedim⁹. Vide
qzto maiori corporis qz aie amore p̄stringimur. ignorantes qz si
aiam negligim⁹. nec corp⁹ saluare poterim⁹. Nō. n. aia p̄ corpo-
re sed corp⁹ p̄ aia faciū ē. Qui ergo qđ p̄mū est negligit et qđ iſ-
trius ē excolit virūq⁹ cōfundit. Qui vō ordinē suat et qđ p̄mū est
excolit: et si negligat qđ s̄m est. p̄ p̄mī salutē saluabit et b̄. Qđ ita
ē et dñs et saluator n̄ docēs dicebat. Polite timere eol q̄ pñt cor-
pus occidere. s̄ magis cū timere q̄ p̄t corp⁹ et aiz mūtere inge-
bēnā. Putas ne agim⁹ alio putas ne satisfacim⁹ ubi: q̄ null⁹ aie
langor: q̄si insanabilis debeat despatican adhuc neccilē cā s̄ nos
adhiberet rōnes et p̄lib⁹ hec eadē affirmare. Qd̄. n. si teipz de-
speres: nos te nunq⁹ despabim⁹. Neq⁹. n. hoc ipsi agim⁹ i q̄ alios
rcphēdīm⁹: qzū s̄ nō sūt inde cū ip̄e deie qz̄ delpet et cum ab alio
desperaf. Qui. n. aliū despatis b̄ venia. q̄ vō semetipm despauerit
nullā. qz ille nō est dñs mētis alteri⁹. hic vō sui p̄posui p̄tatez b̄.
Nos ergo nō despam⁹ q̄ si tibi reddit⁹ ad p̄orū vite statū: et ad
illaz q̄ p̄te nouim⁹ aie virtutes. s̄ addūm⁹ adhuc et ad tēb̄. c.
Minuit audiebāt ppbīam et diffinito dicētē et cōminātē. adhuc
xl. oīes et nīniue subuertet. s̄ nec sic qdē aio p̄ciderūt: et hoc eūs

E

it i dīcā q̄cūq̄ pacto t̄ q̄cūq̄ vīa q̄fīq̄ recōciliemur ei q̄dūo pen-
tenteo nos t̄ puerlos ad se lō libēter suscipiet t̄ amabit vt filios.
Mā q̄ p̄spectu illō putas dixerit p̄p̄hā dīc tu p̄os īnigratice tuas t̄
iustificet nōne cupiē ad amorē suūlōe ſuocare t̄ ad iniū cari-
tati affectū. Si q̄.n. diligat amicū ſi forte mītas ab eo iurias p̄tulit.
Et nec ſic qđ ausus ē amor ei erga dilectū ſi pſerri i mediū iurias
expōt velit. certū ē q̄ nullā alia ob cāz vel fieri n̄ ſi ut reintegrationis
fiet amoī veheñtior t̄ validior mīto q̄ dudū. Qđ ſi ſola p̄fessio
paōꝝ tātā recōciliatōe māz t̄. q̄zto maior crit ſcōciliādi fidutia
ſuīp̄ opib̄ p̄ſiie q̄ p̄missum' oīluā. Mā ſi hoc eēt vt eos q̄ ſeſi laſſi
ſt deuia recta redire ad p̄orē ſtatū yoluas dīn i p̄bit ēꝝ aut nuſi
aut valde rar̄ intraret i regno celoꝝ. Imo ḥo coe q̄ ſcīp̄uoſ int̄
p̄ceſ t̄ i admiratōe h̄cm' p̄ laſſuſ paōꝝ iuēim' repato'. Qui. n.
veheñtis fuerūt i malis pueri rurſuſ ad bona ſadē nibilomin'
vtrū ſeſi veheñtia pſciſ ſibi q̄z imīt ſeſi tenacitobnorij. Qđ dīs i cuā
gelio oocuit ſuonē de mīliere q̄dā picebat. Aides ingt ſuonē
hāc mīliere. Introiui domū tuā aquā pedib̄ mīcī ſo dediſt. Hāt
lachrymis ſuo rigauit pedes mīcoes t̄ capillis capiſ ſui detersit.
Oſculū mīhi ſo dediſt. hec āt ex q̄ i gressu ſu ſo ceſſauit oſclar i
pedes meos. Oleo caput mīcū ſo vñxisti. hec aut̄ vnguento vñxisti
pedes meos. Propter qđ dico tibi remittunt ei pctā mīta qm̄ di-
lexit multū. Eui āt paꝝ dūmittif paꝝ diligit. Et ait mīlieri. Remit-
tunt tibi pctā tua. ppea deniq̄ t̄ diabolus ſciēs q̄ bi q̄ mīta ope-
ti ſūt mala. ſi ſe ad pñia puerterit. diſtricte ſau ſi veheñtis ſo ſeſi fa-
ciūt. vtpote ſciētes qđ egerū metuit t̄ tremūt ne q̄ ſo ſo te hoꝝ iniū-
tum aliqd p̄cītudis capiat. Si. n. cepint i ā nequeūt retineriſ ſi mo-
duz ignis pñie calore ſuccēſi. auro purgato purgationes reddiūt
aīas ſuas t̄ mīcī ſu ſcie ſue. pelt ſpū q̄dā flāte ad poſtū ſalut. ſpe-
guīnāte pñenūt. itineris ſu ſu ſu cauſelā maximā t̄ p̄terito ſu ſu
hoꝝ ſeſi gestoꝝ atq̄z i bac pñia eos q̄ nullos vñq̄ ſi currerit laſſu ſu
vidēt p̄cedere. dī ſu cauſores eos reddit expiētia. Acī. n. n. ſcio q̄
pacto expertim' eaꝝ ex pte pdideram'. q̄z q̄ nōdī ſu poffeffa dſide-
ram' adgrere. Tm̄ eſt ergo ſic dīxi vt iniūtū fiet. In ip̄o. n. ingressu ſtat
inimic̄ mītis ac terrorib̄ ſpirās. et volētis adire cū oī atroc̄i ate-
depellit. cui ſit terror ſuimos t̄ inenē nebula in pñemna. nec ille

dicabim⁹ ⁊ triumphi tui coronao scribam⁹. Illa est enim maior ⁊
vera victoria q̄ post lapsus p̄qnit: q̄ post fugā reparat. Tu vero nō
solū p̄p̄ri laboris ⁊ emēdatōis tue merita p̄sequeris: ⁊ tē merce-
dē p̄ro illoꝝ salute p̄cipio. q̄ ex tua puerilōne capiātē exēpli ad
pnias se abiecta deliciōe p̄uerterint. Nec n. post h̄ec aliq̄ erit
q̄ q̄is lapsu deicet⁹. nō statim refigere cupiat ⁊ statim se reparare sc̄linet
Hic q̄so ne p̄tēnae dā magna h̄ec ⁊ tā grādia lucta: nec aiās nīas
cū tristitia ad iſeros mittas. s̄i da nobis paululū rēpirare ⁊ eam
q̄ nōs tui cā velauit tristitia a nobis nubē repelle. Ecce n. nos p-
p̄ia obliuiscētē mala. tuos casuō lugemus: s̄i velles rēpirare
rursū paululū. ⁊ amo: c̄ celestīū capē hac nos qdē lamētātē libe-
rare. ⁊ p nīis iā facere cogitare delictio. Qd̄ aut possint boīco
p pnias ad splēdozē p̄linū reparājmo iterū ⁊ mīto clariorē cf-
fici q̄d̄ dudū fuerāt: iā qdē ex diuinis scr̄p̄tūis dochimus. Inde
deniq̄ c̄ q̄ meretriceo ⁊ publicā hereditatē regni celestis. ide ⁊
multi nouissimi p̄mī p̄stūunt. s̄i tñ addā tibī ⁊ aliq̄ q̄ nīi mētia
gusta sunt quoꝝ tu q̄q̄ testis es. Sc̄is adoleſcētē illū siliū vībāni
senicis p̄uincie. q̄ pupill⁹ qdē fuit a pentib⁹ derelictus: s̄i dīvīlē
admodū familiā ⁊ argēto ⁊ auro ac possēsiōib⁹ locuplatissimus
Hic p̄mo qdē p̄tepta oī pōpa elatōis ⁊ iactātie quā vel adoldicē-
tia p̄sumere solct. p̄babūdantia mīstrare. p̄mo ēt audītorijs līp-
libraliū ocrelīt. ad bñlē vitā ⁊ idumēta vilia atq̄s bitū paup̄s.
neglectūq̄ cōuersus ad mōtes desertaq̄ secessit. atq̄s ibi p̄tūnē-
tiā nīe p̄bie exercitat⁹. ēt sup̄a etatē suā magnōꝝ ⁊ mirabilitū vi-
rox vitā abstinentie vītutib⁹ nō solū cōparauit. sed et p̄cessit. Post
hec ēt sacri baptismi mīsteriū p̄secut⁹ multo magis ascēdebat ad
īcremēta virtutū. Letabant̄ oīs ⁊ gaudebāt ⁊ laudabāt dñs. p̄ i
tatiō diuitijs nat⁹ ⁊ tā clari gñis. ⁊ adbuc p̄me etatis adoleſcens
subito oī vitē tpaſ vanitate calcata ascēdere desiderauerit ad eīt
ne vīte fastigia. Cū ergo i his exercitijs p̄uersaret. ⁊ i admiratiōe
ēt oīb⁹ qdā corrupti mētis boīea. q̄ ci iure cōsanguinitatiē p̄i-
mī videbāt accedere ad cū p̄mo vīlendi ḡa cōperūt. post h̄ec as-
siduitate colloq̄s malūrūsuo ad ea cūq̄ p̄reuerat ⁊ p̄teperat re-
uocarūt. ⁊ abiecta oī quā assūpserat p̄bia de mōnib⁹ dēcōdīt ad
fōꝝ. Tūc p̄ mediū ciuitatiē equo p̄ca⁹ ⁊ curſorib⁹ stipat⁹ icede-

liber

examen.

resolutus urbe q̄si volitās et eructās cepit abire. Abiecta sūt srena
piter castitatis cui cū delitio et luxuria nullū pōt esse p̄sortiū. In-
de iā obsecnis amoib⁹ irretrī et i oēm turpitudinē captiuari: ita
ut nulla hoīs fuerit q̄nō salutē ei⁹ penit⁹ despauerit. Circū vo-
lubāt nāqz cū et q̄sa p̄sitoꝝ circūdabāt adulatoꝝ greges pupil-
lū adolēscētē diuitē. Et qđ ei iā resiliū videbat spei. Illi aut q ad
rephōdēda oia p̄mpti sunt, et illud culpabāt. cur oīo vel ex initio
aspirasset ad hāc vitā t p̄sumsisset qđ obtinere nō poterat re-
ligisset aut studio et qb⁹ pficere in līaꝝ eruditōe potuisset. Lū er-
go hec t alia b⁹ i a singulio qbusqz de ei⁹ vita dicerent: t eēt apō
nos factib⁹ pudor ingēa scī qđā viri qb⁹ eēt pitia in b⁹ i venatiōi
b⁹ capiēdis: qqz multo vſu t expiētia didicissent: nihil eēt despan-
dū armati spe dei. cepunt obſuare cū follīi: t si q̄si i plathea ce-
currisset accedere cū māsuetudine t salutare. Et ille p̄mo qđē eq̄
sedēs de alto vix relalutare: aut rfidere eis elatere ūcedētib⁹ digna-
baꝝ i clatōis t iprobitatis assumpserat. S; illi misericordes viri
nihil hoꝝ ad iniuriā reuocātes, p̄spiciebāt illud solū qđ in aio itē
derāt. si q̄ pacto possit agnū de dētib⁹ eruere lupoꝝ. Qđ t factū
ē. p patientiā t pniāz scōꝝ. Nā cū frequēt t hec facerēt. aliqui ve-
luit et amētia qđā ilsemētīp̄ regressus adolescēs liberalitatīs eoꝝ.
t pseueratiā erubuit. t idulgētiā t cepit p̄rio vt eos emin⁹ sibi vi-
disset occurrētes eq̄ p̄tin⁹ desilire t inclinato capite i terrā. tacit⁹
q̄ ab illis dicebanſ audire ac pcessu ip̄is maiorī circa eos vti reue-
tētia. Et ita paulatim p̄ dei grām t ſmonis eoꝝ māsuetudinē re-
vocat⁹. cūctisqz illis mortis retib⁹ qb⁹ in ex⁹ fuerat euolut⁹. rursus
ad solitudinē rursus ad mōtes t exercitia p̄oris p̄bie repedauit⁹:
t int̄mū nūc effulſit vt lōge ſupgressus sit p̄ora illa q̄ in admiratōe
luerat posteriorib⁹ ſtudijs. Dicidit. n. t expimēto affecut⁹ ē: q̄ fue-
rit lapsus ſui occasio: actot⁹ d̄ceptōis illecebra. Illa. pculdubio
q̄ nō ſem mādatū evāgeliſ. p̄us oia q̄ hūit vēdidit t ūdigētib⁹ p-
roganit: vt theſaurū ſuū de terris trāſferret ad celuz: t ibi eēt cor
ſuū vbi erat theſaur⁹ ſu⁹. S; qz hūit adhuc aliqd i frīo regressu⁹
ē ipſe t cor ei⁹ ad terrā. t iō vbi rēſipuit p̄tinuo. oia q̄ hūit t expē-
dit in paupere: vt t ſemetīp̄ ſollicitudine liberaret. t in posteru⁹
ſibi illecebrā deceptōis abſcideret: atqz ita celebō fac⁹ celestem.

Inq:

nūc viā incedens ad oēm virtutū pfectiōeꝝ. cautioꝝ et emēdatōe
puēit. S; hic qđē adhuc adolescēs t cito corruit t velociter fur-
rexit. Alius qđā post m̄litoe labores q̄s insolitudine posic⁹ deſu-
dauerat. h̄is ſecū vnu ſolū vtebitatiōisqz p̄oriē angelicā vitā.
ab adolescētia p̄sqz ad ipsam iā p̄duxerat ſenectutē. t neſeo qūo
diabolico iſtinctu q̄z dormitauit paululū. t paruū p̄mo ſgrēſſū. i
corde ſuo diabolo p̄buit: atqz idesiderio m̄lieris icurrit. q̄ nec vi-
derat vñqz mulierē et q̄ e ad mōachoꝝ p̄ulerat vitā. P̄rio iſḡ
rogare illūqz ſecū viuebat aggredit̄ vt vñu ſibi t carnē aduſcen-
dū deferret. Quo cūctā te cōminari cepit vēturū ſe ad ciuitatēnō
q̄ vesci carnib⁹ delectareſ. S; vt occaſionē aliquā desiderijs ſui ſue-
niret explēdi. Sup his collega ille mirat⁹ t verēs. ne forte ſi bec
negaret maiorib⁹ eū traderet malis q̄ poſcebat exhibuit t deſide-
rio ei⁹ ūtiffecit. S; ille vbi vidiit occaſionē ſibi fraudis excluſam
apte iam t ipudēter deſideriū ſuū reuelat: t ad ciuitatē oīmodis
discēſurū ſateſ. Ille v̄o vbi m̄lta obijcīes retinere nō potuit. ad v̄l-
timū dimiſſū emin⁹ ūt subsequēs obſuabat. qđ aut quo ire vellet
Vbi aut pcul poſit⁹ cernit eū lupanar ingressu⁹ t deſideriū ſuū
p̄tagione mereitīcis expelleſ. op̄iens ſorū t p̄ſiderat ſ vim nālis
ſhoie legis. qz in b⁹ i delictis ſtatū ſuſcitaf penitudo ūtiffiſſi. egrē-
ſum rēſupiniſ ūtino manib⁹ amplectif t benigne deosculās. nec
oīo increpās plapsu rogaſ vt expleto iā deſiderio ſuo redeat p-
ſus ad hītatiōis ſuā pſtinā. t ad heremī ſolitudinē. At ille tantā be-
nignitatē in eū t clemētia vidēo erubuit: t q̄ſi telo v̄boꝝ ei⁹ geſto
rūqz pcuſſuſ: ac ſemetīp̄ p̄ his q̄ gesserat notās miſericordē t
t op̄imū collegā ſequit admonitē. Lūqz illuc pueniſſent exorat.
vt ſibi in ſecretiori cellula incluso adituqz obſtructio panētī ſe
quā interiectis dieb⁹ p̄beret. si q̄ aūt de eo regiſſiſſent defunctū eſſe
ānūciaret t affirmaret. Quib⁹ ipetratis ſemetīp̄ in cōclusiſ ibiqz
permanſit: iejuiniſ ſe orationibus ac lachrymis peccati ſuū diu-
eno ſordet. Tempore aut ex acto nō multo cū penuria ūtino
vīcinaſ regioneſ ſicciſas v̄geret: t oīe qui habitabāt illā terraſ
lugerent quidam ex ipſis āmoneſ in ſomniſ. abire ad virū qui
erat intra cellulam clauſuſ: vt ip̄e oraret: nec aliter dādaſ eēt plu-
mīa monet: niſi illius p̄cib⁹ ipetrataſ. Lūqz assumptis ſeuſ nō
ſibi illecebrā deceptōis abſcideret: atqz ita celebō fac⁹ celestem.

L. uij

nullis ab illo t collegā eius solū vidisset p cotabat de illo quē vi-
sio mādauerat p quirendū. Vbi vō defunctū eē audiuit: falsus se
vidisse opinabat illoannis. Rursus addeprecandū desī vīebanē
oēs t itēs codē q̄ prius appente sibi eadē monent. Tū vō istātū
p̄ vrgentes cū q̄ p̄m⁹, te cllerat exorabat. vt sibi ostenderet vīx p̄fir-
mātes se ad viuentē nō ad defunctū tāte visionis auctoritate trās
missa. At ille vbi pactū resolutū diuinit⁹ vīdit ducit eos ad ho-
mīnoa. At ille vbi pactū resolutū diuinit⁹ vīdit ducit eos ad ho-
mīnoa. ac revulso aditu quē obstruxerat ingressi p̄cidū ad pe-
des eius. atq̄ oēs cās pdentes obsecrati vt necessitatī famis oīo
nib⁹ subueniret. Qui p̄mo q̄dēs excusabat se: p̄cūl se esse ab b⁹ i
meritis affterēs. Iti. n. Ingebat p̄cūl illud tāq̄s nup admissū t aī
oculos postū. Tādes vī fatigat⁹ astātū precib⁹ itelligēs dei esse
voluntatē ad orationē cōuertit flexib⁹ genib⁹ ad supplicationē dñi
p̄uoluit: t statim magna copia secuta est pluvia p̄ qb⁹ t terra t ho-
mīcs recreatis sunt. Nā d illo qd dicas q̄ ioānis apli disciplus fue-
rat p̄us postea vō ad latrocinia cōuersus t multo i hīs tpe grassa-
tus: rursus ab his latroniū spēlūciis apli manib⁹ apprehēsus. t
priori vt ip̄e bñ nosti reddit⁹ vite. lōge melior t mirabilior poste-
riorib⁹ t p̄ib⁹ q̄ priorib⁹ fuit. Non q̄ frequēter hec legēs ad-
miratus sis bñ ioānis apli incredibilē benignitatē. atq̄s iter cete-
ra q̄ erga eū ostenderit incētabiliis amoris iſignia. illud te p̄cipue mi-
rari fatebari q̄ bñano sāguie crūctā iuuenis dexterā deosculat⁹
sū p̄us t sic i āplex⁹ ci⁹ corruiēs ad etnā reuocauit vītā eti⁹ quē ia⁹
mors eterna sorbuerat. Sedet btūs paul⁹ Onesimū inutile fact⁹
fuginiū furē nō solū āpletif t diligit cōuersū: sed a dñō ci⁹ exo-
rat ut ita eū sicut scip̄sū bēat. Hec ātoia p̄ munere p̄nic. Sic ergo
ait de eo. Obsecro te p̄ meo filio quē genui in vinculis onesimo
q̄ aliq̄ni tibi inutilis fuit. nūc āt t mibi t tibi vtilis quē missi ad te.
Tu aut̄ illū vt mea vī cera luscipe quē ego volui retinere ap̄d me
vt p̄ te mibi misstraret i vīclis euangeli: s̄ sine p̄silio tuo nibil vo-
lui agere. vti ne vclut ex necessitate bonū tuū cēt s̄ volūtarium.
Fortassis. n. iō dilcessit ad horā vt i eternū illū recipes iā si vt ser-
uū. s̄ p̄ suo frēs carissimū: maxiemib⁹ q̄sto āt magie tibi t i car-
ne t i dñō. Si ergo bēo me sociū: suscipe illū sicut me. s̄ t cori
vīs scribit idē apl⁹ p̄ bis q̄ peccauerūt. hoc mō. Ne forte cum

liber

nō cū revertitur ad vomitū suum odibilio sit, ita t̄ flultus rediēs
ad peccatū suum. Nō ergo hoc solū sufficit si incauso temetipm
vt peccata tua videaris exponere, sed eo affectu hec age vt speres
tibi in eo iustificatiōis aliqd conferti p̄ penitētiā. Dic. n. poteris
t̄ ip̄i aie tue p̄fici t̄ incutere verecūdiā. ne vltra in hec p̄ro q̄b̄ cō
fitet incurrit. Nā p̄dēnare semetipm t̄ peccatores dicere cōe hoc
est oīum p̄ne ēt infidelium. Deniq̄ multi de scena quoq; viri: t̄ p̄
cipue mulieres ipudice peccatrices. semetip̄o t̄ sceleratas appell
ant. s; nō eo p̄spectu hoc dicūt. quo c̄upiat emēdari. t̄ iō nō est
illa dicēda p̄fessio. Nō enī ex corde cōpuncto nec in amaritudi
ne lachrymarū talia p̄serunt. neq; eo affectu q̄si quis oderint ea q̄
accusant. nec vltra nō dicam agere hec: sed ne audire quidem ve
lint. sed tantum res in sermone est t̄ sermoni summi labijs non
et intimo cordis dolore p̄ducto, ita vt interdum etiam pro hoc
ipso laudari expetet: quasi qui nibil fallat. s; licet p̄ semetip̄os tñ
vcta p̄nuncient: q̄si nō ita graue videat apud boies p̄ctū qđ ab
eo p̄fert. q̄ id adm̄issit: q̄ si ab elio arguit. H̄i istō faciūt h̄i qui
multa despatiōe ēt sensu doloris carēt: nec hoīum iā vererent nō
tā. sed cū fidutia q̄dā q̄si aliena ita enūciāt mala sua. T̄e aut̄ nibil
boz facere volo. neq; ex despatiōe ad cōfessionē venire: sed cuī
spe bona t̄ p̄sūptione ī ulgētie. despationis radice penit̄ excisa.
Radix at̄ ē despatiōis ignauia t̄ nō solū radix s; nutrix eī t̄ m̄.
Nā sicut vestimentū generat tineaos t̄ nutrit ita t̄ ignauia nō solū
generat ex se despationē: s; alit t̄ souet. Ex semetip̄is ergo aianē
bec p̄ser t̄ augescūt. t̄ si alterā q̄o haꝝ absidat. altera sine dubio
iterū p̄mit̄ alterī. Ista ergo t̄ b̄i male copulatā bigā disiūge. t̄
īngū eī ɔfringe. Jugū dico aī iudiciū in q̄ velut ī iugo libra vite
pēdet h̄uane. Ubi. n. cogitatio aī nō recte p̄sulif. ibi axis uite rapi
tur p̄ceps. H̄i nūc qđ dicam̄ ausculta. Sepe accidit vt p̄pnias
q̄o milita t̄ maria correxerit mala iter hec tñ bona q̄ p̄pnias cor
rexit ēt perā cōmiserit. Et hoc ē qđ marie aio despatiōes iducit
q̄o v̄sib⁹ destruxisse qđ edificauerat: t̄ oē illos laboreos inaniter
effudisse t̄ hec cogitatō ē q̄ p̄cipue aie p̄odus despationis iponit
Sed illud rursus oꝝ cogitare. per qđ p̄fessima t̄ inimica vite n̄e
cogitatio ista depellat. q̄ illa bona q̄ egimus. t̄ emendatio illa q̄

Lapp.

38

p̄pnias q̄sita ē nisi fuisset t̄ velut ūrū p̄odus. p̄deri huic q̄b̄ et
pctō nobis īt̄oductū ē obstinisset. nib̄ fuerat qđ nos ī phandus
maloz̄ ire p̄hibuisset. Nūc at̄ sicut formio q̄das lorica iaculū gra
ue t̄ amaz̄ nō p̄misit. v̄sq; ad vitalia v̄scēp̄ penetrare. s; vim lita
lio teli maria fregit ex parte. Certū ē. n. q̄o q̄seri secus illuc plura
opa bōa t̄ plura mala ī ip̄sib⁹ peniō bēbit aliō refrigeriū. Qui
at̄ bonoꝝ opꝝ nibil maloz̄ at̄ secū multā copiā desert. qđ cū ma
neat nec opuo ē dicere. Erit sine dubio cōfatio bonoꝝ operis
malorūq; t̄ velut ī statuta posita vtraq; pare q̄ demēscit. illa si
bi opariū vēdicabit. Si ergo maloz̄ īstituto supauerit. opanū
suū p̄trahet ad gehennā. Si v̄o fuerit maiora opa bonoꝝ. summa
v̄i obſistēt t̄ repugnabunt malis atq; opatorē suū ad regionē vi
uoꝝ. et ip̄o ēt gehēne cōfinio reuocabūt. Uelz̄ hec nō tuꝝ et n̄fo
sensu q̄z ex diuinis scripturaꝝ fmonib⁹ affirmant. Sic. n. Scriptu
ra p̄nunciat dicēs. Ip̄se reddit vnicuiq; s; oīa t̄uo. Nō solū. n.
ī gehēna supopolitōꝝ. s; ī regno celesti multe erūt dñe. Undisōcō
īquit multe sūt apud p̄iem meū. Et itez̄ alia gl̄ia solis t̄ alia lune
Et qđ v̄e āplius admirādū sit vt oīderet. q̄ ēt ī minimis rō t̄ mē
sura cōpensabit meritoꝝ. Et stella īqt a stella differt ī claritate: vt
p̄ hoc oīdēt. q̄o iter singulos eoz̄ q̄ ī regno erūt futura sit dñe.
H̄ec īgr̄ oīa sciētes nec nos subirabim̄ ab opib⁹ bonis neq; de
spatōis obīetu desidie nos atq; ignauie cōcedam̄. neq; ad sp̄lē
dorē solis ac lune puenire nō possūt̄ ēt stelle nobis q̄z uis inscri
ōt̄ claritas ɔrē enda nō ē. Tantū ēt aliquātulū lucis v̄tutū me
rito q̄ram̄ tm̄ est vt q̄z uis minimū celi tñ ornamētū mereamur
explere. Si anꝝ si preciosus lapis ēt nō dossūt̄ argenti saltem
locum explicamus tm̄. ne in illam materiā conuertamur quam fa
cile ignis ad sumit ne lignum: ne fenum: inueniamur aut stipula.
Si in bonorum parte vel v̄ltimi tantum ne ī malis primi
ueniamur. Et enim sicut diuitie huius seculi tunc marime augē
tur cum nulla p̄orsus lucra vel minima contemnuntur. ita t̄ in
spūalibus diuitiis nec minimū quidē boni operis cōtēnduꝝ ē
Alioquin valde absurdū videnir. cum iudet nōst̄ nec calicio
quidem aque frigide mercedem. sc̄ prom̄it negaturum nos di
cere quia n̄ili magna sint que gerimus. t̄ igentia nibil p̄oderunt

Hymno

minima. Immo vero ego et illud addo. quod si pars parua non pienat
et minima certum est quod paulus ad magna puerit. Qui vero spreuerit
minima sicut dicit scriptura pauli occidet. Ut quod autem paulus si
reptas superadiecissem pusillis. Inde frequens pagas. quando cum
latur aceruus. Et iuste arbitror deus et saluator enim in rebus minimis
magnas statuisse mercedes. Quid nam tam facile quam visitare
infirmum. Et tu huic tam exiguo opere remuneratio magnifica pos-
sunt. Et iterum quod tam facile quod tam gratum quam exurienti prebere cibum. sici-
ent potius nudo indumentum. conclusum in carcere regrere. Et hec tam
parua sunt et talia minima. ita magna ducit et sumat ut ea non habui
sibi ipsi deus reputet ministrata. et pro his regnum celeste promisse-
rit. Aggredere ergo o amice carissime aggredere iter eterne vite
et rursus suscipe iungum Christi suave. et onus eius leue. Recupera in te
metipso animi quietem et sine redde initio silentio ne patiaris tamen tibi et tanto
labore quietum spiritualium agoni depire censem. Peribit si persistas in peccatis
et exacerbabis deum in operibus tuis. Si vero prius quam Christus tuus fiat multa ia-
ctura. et per te terra tua noris mandatoribus repleta excludas irru-
ptionum fauces et ingressum prohibeas iundacum vitioꝝ rursus porci per
stina repare clara et ad fructum solitos optimi ruris quando tua exer-
ceretur noualia. Exurge ergo exurge sic dic. proponha. et excute puluerem
pedum tuorum. Exurge de terra et statim mihi crede terribiliter aduersari
tus. Ille quidem te ita deiecit quasi ultra non surrecturus. Si autem
videat te exurrexisse de terra et brachia rursum certamini proten-
dente ipsa tui fiducia deterrebitur et quanto promptior. tanto ille for-
midolosior fiet et quanto maiora plumbeos. tanto ille infirmior fra-
gilioꝝ reddetur. Sed et illud cogita quod tibi maior audet ad-
redit deus. illi vero scelerum conscientiam et audaciabat et vires
Si mihi credis iam video et mihi videre erga te dei nutus et te qui
dem auxilio sublevarim diuino aduersariis vero tuum pudore ipso et
fusione terreri. Nam mente concipio quod omni gratulatorem te atque fauorem
totum ad se iuuentur et tuus chorus in immitib[us] reformides nihil trepi-
des. sed propter audientiam. teneat alacritatem et tunc letitiam. Nec ego us-
que per virtutem decreto sed semper aiabo sermonem scripturam et probitez vi-
ua voce et absentem litteris suscitabo quodque certus sim quod si hec li-
benter relegas ultra alia medicamenta non requiras.

Hymno de p[ro]nia eiusdem beatissimi Iohannis Chrysostomi feliciter incipit.

p

De p[ro]nia

39

Rouida mente et pseudo cogitam cognosci de-
distat infra bonum et malum. Nec aliunde cognitum hec quod
a primordio repetenda est. Quid est aliud malum quam peccatum
et mittere. quod est bonus quam p[ro]nia agere per commissum. Hec est. non di-
scertio utriusque species in padiso peccatum p[ro]nalis est clausum paradisum.
P[ro]nia reclusit et ide est boni malum origo. Quis deo dignior quam da-
vid et tuus deligit quem cecidisset de culmine si non fuisset punctus. Quis
sceleratus manus est et h[oc] p[ro]nia reuocauit. Penituit deum quod saule
regem elegerit quodque nisi idem p[ro]nia in non rauit. Quis sapientius sa-
lomone. sibi neclies p[ro]niam perdidit gram. et ob hoc dicitur non est. Cocepit
dolor et peccatum iniquitate. Cocepit. non peccator delicti dolor et si non
penituerit peccatum sibi mortem. Parvulus anteque p[ro]dat exutero do-
lor est matris postquam edictum fuerit venit in gaudium. Peccatum conceptum
coluber est in percordia hominis parit mortem nisi fuerit peccatum expia-
tum. Peccati conceptio species est in percordia latentes consumatum venenum
spirat et lecti seru generat mortbum. Qui peccatum parit in iudicium cadit
et si neglexerit in ipsum manebit. Natum suum mulier libenter placat na-
tum vero peccatum facit exitium nutriendi. Peccati vero per et in est veteris in
continens et libido. capti duci in utramque perditus et per gaudium. Peccati
virtus est castiganda securitas et confusa ebrietas. Seminarii delicti
lex cupiditatis in membris. et cor ipenitentis capiet ab ea. Commissus
crimen dulce est ad momentum sed vertit peccatum in existuum. Temerari
et audax felicitas cadit in crine. declinat autem p[ro]vidus penitendo. Nam
sicut aqua extinguit ignem ardenti sic p[ro]nia delebit crinam. fontibus la-
chrimarum. Sicut in tenebris non est absque lucerna lumen. sic non po-
test peccatum sine p[ro]nia aboleri et sicut lux diei non querit lucernam sic iusti-
tia ante deum sine p[ro]nia lucebit. P[ro]ndus peccatum deprimit despantes
p[ro]vidus autem penitendo leviter p[ro]git. Presumptuoso spiritu subintrat pec-
catum multiformis calidus discurrevit in hoies sapientia non illi dat lo-
cum ingrediendi. In corde pigri ut cere ardet peccatum non in pectore pe-
nitentis licet sicut ut cera. Peccati processus factus est aspis. In adam sub-
intravit dolus et fecit eum intra ligna paradisi latere Christum. Voca-
uit eum deus non matutina sed vesperina voce. id lucifera dicens. Adas
probi es. Et quod ille vocem tuam audiui et timui quod si nudus sis et abscondi

Sermo

me timui. Quare: q; peccauit: abscondi me. q; re: q; nudus sum et
erubui. Quid ergo expulsus est p; p; p; cim; reuocant ilij p; p; niam.
Nam qd; p; cim; clausit p; nia reseravit et de quo ira p; cipit aut pietas
fuocauit. Quem non p; cipit mō nudus manet i vmbra morti. q; vno ti
met decū p; p; nias illustrat. O p; nia q; p; cta deo misere remittit et pa
disū refat q; p; trū oē sanat et tristē exhyclarat vitā de iteritu reuo
cat fidutiā reformat gratiāq; abūdātio; e; refudit. o p; nia qd; de te
noui dicas. Oia ligata tu soluis oia soluta tu seruas oia aduersa
tu mitigas oia p; trita tu sanas oia cōfusa tu illucidas oia despata
tu aias. O p; nia rutilatio; auro splēdicio; sole quā nō vincit pec
catū nec defectio supat nec despatio delet. P; nia respuit auaritia;
horret luxuriā fugit furore firmat amorē calcat supbia p; tinet lin
guā cōponit mores odit malitiā excludit iuidia;. Perfecta p; nia
cogit peccatorē oia sufferre liberter. Si violētus qrat qd; h; non
vetat si vestem dirimat nō refragat. Si angaria; vltro adiūciet. ca
stigatus ḡras agit: puocat; tacet exasperatus blandit; supiori sup
plex est inferiori subiacet. In cozde ei; cōtritio est in ore cōfessio
in opere tota humilias. Hec est pfecta et fructifera p; nia. Sic pen
tentia p; sto est de exurienti nutritio; est sicienti potatio; penitenti qd
stultū putat sapit qd; triste est placet qd; molle est displicet qd; flu
xum ē horret. O p; nia misericordie mater et virtutū magistra ma
gna vbera tua qb; repas delinquētes lapsos releuas recreas de
spatos p; te nobis xpo regnū celo; appropinquatū cē signat di
cens. P; niam agite appropinquabit enī regnū celo; ita et Ioā
ne baptista claimat. facite fructus dignos p; niae: qm ecce adest re
gnū celo;. Per te subito latronē rapuit xpo ad regnū celo;. p; te
david post flagitiū felix recepit spūm sanctus p; te manasseos post
cruēta facinora ecce mernit fieri receptabilis. Per te petr; aplu
postq; ter negauit data ē ei indulgentie dextera. Per te filius p; di
gus regressus ad p; rem nō solū osculū amplexuq; p; nū: s; ēt epu
lum vituli saginati p; stēq; insignē meruit adipisci. Per te mulier
fornicaria vberes sillauit lachrymas fonteq; sui baptissimū p; tin
tanit pedes xpi crineq; detersit. Per te nīsue ciuitas magna po
pulusq; neget barbaro; subito decū sapuit virtutē sensit odorem
tuū acceptū aporētuū strinxit dulcedinē tuā gustauit ciliisū. tuū

Oapma

Exit cincte q; tuū cōmiedit ieiuniū tuū p; traxit lachrymas tuas p
sudit gemū tuū suspirūq; p; chens fructūq; vberat tue abūdan
ter exhibuit. et sic p; opa tua nī solū terre ne mortis discrimē quasit
s; ēt vite cognite coronā accepit. Qui silitudinē penitētū p; pem;
sic ē quō ager fructifer: aut vinea secūda: aut arbor fructifera fru
ctū ei; suavis et iocundus. Sic et p; cto; famelic; p; scit i fidutiā dei et
accepta remissio pinguescit i vita. et h; sūt vba ei;. Domine aū te ē oē
desideriū meū et gemū meū nō est abscondit; a te clamorē meū su
spirūq; intellige. Id aor; p; ctū mei sollicitat me pondus p; scie me
deprimit nō ē mibi spes viuēdi neq; fidutia moriēdi. Judicium
tuū deus vereor et penas timeo p; paratas impiso. Auti me obse
cro dū ip̄s est remissio qd; timeo dele qd; vereor pulsq; hēam et am
plius nō ero. Zali aīc sic penitēti remissio daē vita donat nec de
cīt regnu; a dño tribuēdum. Quid ergo times p; niam o hō sine
qua nō est viuere neq; deo placere. Clamat Iheremias cōpu
ctus pro pplo. Qui dabit capiti meo aquā et oculis meis fontē
lachrymaz; et flebo vulnera ppli mei. Sciebat. n. q; lachryme iu
uarent ppim trāsimigratū: sciebat q; ei fletib; stabueniret: sciebat
q; de cōstrictionē qrit et fletib; flectūt: sciebat q; de lugētes leti i
cat penitētib; p; sto est: ideo p; setādi locū remotū q; rebat vt v̄q; q;
ad vallem ptingeret lachrymarum q; de amat xps amplectitur
Vallis est remotis fletib; discreta que dicit. Yosophat in q; iudex
celestis pplos dissentit: et oēs gētes etaminat. Disposuit iugt asce
siones incōualle. flet;. n. vallis: hec ppiter iudiciū qdem metuen
da: sed pp p; nias exoptāda publica ē et secreta publica ē ad futuri
iudiciū penā: secreta ē pp salubres p; niae lachrymas. Magnū p; se
ctus ē lachrymarū. Idolādo sūt ppiciat dñm: sili; lachrymis
mitigat p; rēz: et asperā m̄fēm plozane pūulus mulcet. Ita ergo et
p; cto; p; fusio fletib; remouet irā dei reformat in ipo. Lupit vide
re thymotē paulus pp fletū desidero inquit videre te memor la
chrymaz tuarū. Et dauid dicit: venite adorem et plorem corā
dño qui fecit nos: et iterū fuerū mibi lachryme mee penes die ac
nocte: et potū meū cū fletu miscebā: stratū meū p singulas noctes
lachrymis rigabā. Et iterū deus vitā meā nunciaui tibi posui la
chrymas mca; qm lachryme sūt q; radū plcta et sanat vulnē

lachryme sunt q̄ p̄fici armāt t̄ indulgētiā p̄uocāt: lachryme sūt
q̄ celum pulsante crina delent t̄ p̄sciam degrauāt. Nonāt in ore
pnie p̄ba t̄ mouēt in pectore p̄ietatiā vēnā implet caput aq̄ time-
scūt oculi: mitigant gene decurrūt rūtuli t̄ dē indulgētie mentē ex-
bilarat lachryme sunt q̄ recōciliant dēū o peccati redimūt alia
et lanāt langores ei⁹ soiđētē ḡiaž lachryme lauāt: t̄ dant illi remis-
sione. Nā h̄ic aut aucep̄ auium aut visco aut rete aut ingenio ali-
quo captū t̄ passere t̄ manu sua subtilissimo fiunculo religatus
t̄. t̄ q̄si dimitteret lapsum de manu sua dat ei liberā volādi facul-
tate. at ille audius aduolandū euasūq̄ se putāo alacer altiora pe-
tit sed iste sūmū fiunculū tenēs stringit eū cū volauerit t̄ ad se re-
trabita p̄ volādi decepiū. ita diabolus versut⁹ venator⁹ p̄ sp̄m
p̄sumptiōis. laq̄o suo deceptiū ip̄licat boiem cui si semel bexerit
vult qdē eucli ab eo: s̄i vinculū: velox venator⁹ t̄ reuocat semel ca-
ptū in laqueo suo reuocatū p̄mit. Et qdem vinculū ip̄m fluxū est
t̄ facile p̄t disrūpi. sed desidia n̄ra: t̄ diuīna dilatio: facit vt robu-
stū fiat: t̄ nō cito rūpat. Quicqd. n. durū aut rigidū obijsit vigilā-
tia vincit: t̄ penitūdine ppulsat oronib⁹ mollit. Nā vbi p̄sumpti-
oni⁹ sp̄u⁹ imp̄at. ibi exclusa penitūdine sola peccati arbor⁹ fletib⁹
ex supat t̄ bec est arbor⁹ in qua decepi⁹ est. proplastuo: i morte de-
fluxit. H̄i restat i padiso dei lignū vite repositū qd̄ nūc p̄ p̄niaž re-
petit. Homo recurre o bō recurre ad arborez vite quid tardas.
Enduca fruct⁹ ei⁹ vt maneras in eternū. Quid times p̄niam
nibil durū est qd̄ nō delectat: nūc cum gustaueris nūc p̄chiles q̄
sucuīs sit edor⁹ ei⁹ in narib⁹ t̄ sapor⁹ in fauicib⁹. P̄nie sapor⁹ ē ieu-
niū p̄o p̄ctō. Enī p̄fectā arripueris abstinētiā compellētiā castrī
magie cupiditatē supas cōtinēdo penitudo est q̄si p̄suadētiā gu-
le libidinē ad vinū potādum vincis: t̄ et aq̄ parcissimum vteris.
Penitudo est q̄si tesomini⁹ p̄mit t̄ vincis eū t̄ vigiles p̄p dcū. P̄de-
nitudo est q̄si exuriētiā seneras. Precciū vite est vestire nudū pa-
scere pegrinū t̄ cū indigētiib⁹ h̄ere mēse p̄sonū. Scriptū est q̄ ele-
mosina a morte liberat. si nō būerit hui⁹ vitupatiōis meritiū qui
bē elemosina cū iniqtate acq̄sita abbominatio ē corā dñi. Illa ē
p̄ciū vite p̄petue si oraueris t̄ ieiunaueris t̄ bē elemosinā iustā sece-
ris p̄plesisti p̄ciū redemisti p̄ctā tua. Duo era minuta m̄lter vidua
missit

missit in arca dei et repleta opulentis: et quod de buob' minutis bi-
co cum calix aq' frigide porrect' non vacat a preceio vite. Ergo non ex-
pauescas pniaz: sed esto in p'cincto ei' p'mptior in ope p'atior in
amore ppensioz. Risum suge: linguā p'tine: mores cōponc: vitia
cōprinse: virtutē dilige. sanctitatē sequere p'missa mali loquētus
damna: et plena est pnia tua: et pfecta p'merebitur indulgentiam.

**Quod nemo ab aliquo ledit nisi prius a scipio ledat eiusdem Lni
softomii liber incipit.**

Cio Quod crassiorib^{us} qbusq^{ue} t pñtis vñc illece
bris inbianib^{us}: atq^{ue} bis q p oia ter-
re adberent t voluptati prieq^{ue} libidini deserui-
unt: nec spñalem sensum cape queut nou^{us} videat
hic smo nñ ac mirus t rideb^{ut} nos fortasse: q in
ipsa statu tñtuli fonte inepta sati t q nulli videant veri filia ppõam^{us}
Sed nō ob hoc cessabim^{us} a pposito vñmo t eo ipso ad signa-
da t oñmodis cōprobanda q pmissum^{us} purgebimur. si tñ paulu-
lum nobis in pncipijs patientie tribuant bi qbus vident absurdia
esse q loqmur: nec in exordijs obturbet dicitem: sed sine pposite
oñnis expectet. Scio. n. q post hec nobiscū stabunt: notato se-
metipso pñris erroris: t vi dī palinodia canent: ac veniā postu-
labunt. pro eo q min^{us} huc vñq^{ue} rectā tenuerūt sniam insup t gra-
tiam nobis hēbunt: sicut egrī q̄s medicis recuperata sanitate. Hoc
ergo mibi ingeras opinione: nūc illaz que apud te atten^{us} inue-
terata pmanit: l̄ expecta paululū oñnis buius nře luctamen: t
nūc scio q rectā pposito negotio sniaz dabis. ubi spinosis opinio-
nib^{us} q apud te sunt rōnu^s q a nobis dabunt falce resecatis. rectū
iudicandi tramitē poteris intueri. Qm qdem t iudices b. ii^{us} secu-
li. negotio rūq^{ue} cōiūm etiā si viderint vehemēter q pma negocij
p̄tē p̄sequitur per orantē t largissimis dicēdi fontib^{us} iundantē. ex-
pectant tñ ēt rñdentes ad hec p̄secutiōem: t audiunt cū pñia. nec
pma allegatiōe mouent ad pferēdā sniam ēt si insuffissima videant
ē: q dicta sunt. Seruat. n. ēt apud audientiā coꝝ. scđo q̄s integer
dicēda loc^{us}: qm qdē hec ē iudiciū disciplia pñs ex vtraq^{ue} pte cās
diligēter agnoscerē: t ita sniam p̄nulgare. Igī t nobis p̄mi oꝝ

virgulta ac diversa plantaria locuste ac bruci exercit⁹ vastat et sin-
 gulis quibusq⁹ corporib⁹: ut enuerado oia longius nō pducatur
 oīo varietoribus spēs inferunt corruptelā. Sic ergo vniq⁹
 horum quo' noceri possit: et stat⁹ ei⁹ in columitasq⁹ corrupti. Re-
 gram⁹ ergo nūc qđ illud sit. q̄ virt⁹ ai ledat ac viuet humani. Alii
 qđē alia opinant. Oportet n. nos ē falsas opiniones adducere
 in mediū cōfutatisq⁹ eis: vt se veritas h⁹ edocere ac fidere euidē
 ter q̄ nocere nob̹ v̄a noxa nemo pot̹ nisi nosmetipsi. Alii er-
 go priuat q̄ noceat hoī paupetas. aliij dāna. aliij calānic. aliij mores
 et in his ec cūctas hoīus miseriae lugē deflent: mītaq⁹ miserationē
 dignos ducunt eos qui in his positi videntur ac lacr̹ ymabiliter
 cōquerunt adiūcū dicētes. Quid mali perpeccus est ille. Gu-
 bito direpta est vniuersa substātiā eius. Et aliis rursus de alio.
 Ille egrotat grauissima egritudine et desperat a medicio. Alius
 eos qui in vinculis habent deflet. Et aliis eos q̄ patria carent. et
 ad exilia propulsi sunt. Alius eos qui in servitute ex libertate re-
 diguntur. Alius eos q̄ ab hostiis depredati sunt. atq⁹ in capti-
 vitatem ducti. Et aliis eos qui naufragio decepti sunt: vel incen-
 dio cōfragarūt vel ruiniē oppressi sunt. Ibi omnes plangunt lu-
 gentur: et flent ab hominib⁹. H̄i vero qui male agunt et nequiter
 viuunt a nullo penitus flent. sed qđ est infelicius. frequenter isti etiā
 laudantur ab hominibus et beati dicuntur quod certe totius ma-
 li causa. Age iam nūc. si tamē ab initio deprecati sumus. nemo
 obturbet dicentem. ostēdam⁹ quomodo nihil horum que supra
 diximus nocere prudenti viro pot̹: nec corruptere animi virtu-
 tem. Quid enim dic mihi eū qui facultates calumniatorib⁹ v̄lla
 tronibus obsessus amissit: buiusmōi dāna leserūt in animi vir-
 tute. Sed si videb⁹ p̄us describamus: vt p̄posuimus: que sit ani-
 mi virtus eaq⁹ vt euidētius possit agnosci cōjecturam et similudi-
 nem ex corporeis substātijs capiam⁹ et videamus p̄us virtus
 tia equi que sit virtus. Nunquid nam videbitur in argenteis tre-
 niis pulchrisq⁹ tapetibus ac sericis flāmulis p̄balcrisq⁹ gematis
 vibraq⁹ aureis intexta fūniculis equi virtus et magnificētia iudi-
 cari. an inuolocitate cursus et fortitudine pedum. gressusq⁹ cau-
 tela ac pectoris firmitate: cunctio que: aut conficiendo itineri

liber
 to: in p̄stī negotio pte p̄secut⁹ ē sueterata apō p̄urimōe: et ra-
 dicata multi ipsa opio. q̄ p̄ oīm pene orbē terre porat: et astruit di-
 cō: et a cōpia nec aliqd recti iustiq⁹ suari int̹ hoīco posse. quot,
 nūc. n. videm⁹ ledi qđ pl̹mos et opp̶imi et affligi cuī oī iniuria.
 būlico et ifirmos a potētiorib⁹ et fortiorib⁹ et paupes aditiorib⁹
 utadi. et sic nō ē possibile nūc erare fruct⁹ mari⁹. ita nec h̄i q̄ affligū
 tur et iniuriā patiūtur nūero p̄st̹ p̄rechēdi qb⁹ nec v̄lle subueniūt
 legēa. neq⁹ iudicū met⁹. neq⁹ v̄lla vis alia morib⁹ būc ac p̄nicieq⁹
 pot̹ cobibere: q̄ nōmo augēt p̄ singulos dies fluctusq⁹ et gemis⁹ misē
 rov̄ semp̄ icrescit. Ipsi. n. iudiccs q̄ ad hec repr̶mēda p̄stituti sūt
 q̄uiores tēpc̶tates et p̄niciores suscitāt morbos. Et int̹ malib⁹
 labes auget: vt nōnulli iflices v̄el stulti et miseri in id insanie pru-
 pint: vt ēt dīna⁹ p̄uidētā p̄ his culpēt vidētes cuī qđē: q̄ honestū
 ac placidū vite p̄positū gerit. iterū trahi ad iudicia vincit: et p̄ tur-
 bari et pati extrema oīa. p̄terū v̄o et iprobū et pessimi p̄positū vi-
 riū augeri diuītis⁹ potētia et honorib⁹ cumulari terribile oīb⁹ sicer
 et innumeris: vt ita dīcā mōis excruciare et affligere: ac pedib⁹ con-
 culcare bonos et hōestos viros. hec at̹ inīq⁹ at̹q⁹ iniusta ineq̶litas
 nō solū in v̄rbib⁹: s̄ in agris et nō solū i terra s̄ et in mari cōmittit
 et exerceat. Lū ergo h⁹ i apō pl̹moz mētes ferat opio oīone v̄etu
 Persuasionis asserta necessario p̄ hec n̄f̄ introducis s̄mo agoneo
 binur⁹ q̄ten⁹ false h⁹ opionis q̄zui⁹ antiq⁹ dessciat et subruat sedes
 Licet ergo sicut supradictim⁹ nouū qđ astruim⁹ videat ac mirū
 hoc tñ pollicemur et volentib⁹ diligēter his q̄ dicunt itendere: et
 v̄a hec n̄f̄ et utilis iuueniat assertio. Hoc i ḡi⁹ ē qđ hic s̄mo n̄f̄ pol-
 licet osidire. S̄ q̄s vos nullus p̄mo perturbat auditu. nemine pos-
 sedi ab alio nisi a semetip̄o. Uerū vt planior s̄monis h⁹ et apti-
 or intelligētia def̄. p̄mo discutiam⁹ qđ ē hoc ipm ledi et erga quam
 mām quāne subaz. ledi p̄tingat aliquē. S̄ hoc ita demū lucidi⁹
 siet si p̄is q̄ sit in hoīe virt⁹ regram⁹ et v̄bi sit. Tūc. n. veri⁹ appare-
 bit: v̄bi aut q̄o ei accidat ledi: et in q̄ qđē videat ledi: nec tñ ledat
 idz et etēplis adh̶bitis clarius demonstrabim⁹. Dē qđ est i re-
 b⁹ aliqd h⁹ quo corrūpi possit ac ledi. v̄biḡa serrū errugo ledit
 lanā tīneā oniū greges lup⁹. v̄inū aceti p̄mutatio mellis dulcedi
 nē amaritudo corūpit. rubigo segeti nocet grādo vineam ledit

Liber

apta dicunt: aut p̄dīsō p̄ agendis ut vel iterit? hostē petat v̄ in ad
ueris p̄niciet possit, p̄ hūm exicit liberare s̄sorē. Nōne certum
est in b̄is potius q̄ v̄tutē q̄s in illis de qb̄ supra dictū ē declarari
Quid autē t̄ reliquo? aīaliū. Nō ne in eo oīs pb̄itas hēb̄is: si vel
sortiter ferre onera vel robusta p̄āt mouere carpēta. Nūqđ volēs
alio p̄bare aīal ad ea respicit: q̄ ei supra posita viderit: an vt di-
xim? si mēbris si pedib̄? si vngulis validū sit aspiciet. Et itēx si vi-
neam p̄bare velim?. nunqđ ad hoc respicim? si latos hēat p̄āpi-
nos; aut flagella diffusa: an illud magis aspicim? si densior ei fru-
ctis sit: si vua secūdior. H̄i l̄r̄ t̄ de oliua atqđ alii h̄i arborib̄ cō-
tēplamur. Iḡis codēmō ēt de hoībus agam? discutiētes. que ant
vbi sit hoīs virtus. t̄ nūc eum ledi putem? cuī in ipsa fuerit Iesuī.
Que est ergo vī? hoīs. Nō sunt diuitiae metuas paupertatez: nec
sanitas corporis ne metuas lāgorē: nec fama: nec extimatio huma-
na: ne forte te hoīus maledicta p̄terreat. nec vita hec corporis ne
forte metuas mortē nec libertas ne fuitutes phorrescas. H̄i que
est virt̄? aī: virtus aī est recte sentire de deo: recteqđ inf̄ hoīes ouer-
sari. Illa. n. oīa q̄ supra dixim? auferri ab hoībus p̄nt ēt si nolint
Hec vō si hēant auferre ab eis. nullus oīo nec ipse diabolus p̄t
nisi ipsi q̄ ea possident pdant. Sciebat hunc rez ordinē t̄ diabo-
lus. t̄ iō cū expetisset b̄tūm Job oīm subam ei? p̄ sermonē p̄ser-
ret in deū. Propterea deniqđ t̄ oē corpus ei? afflxit nō vt eū fa-
ctet egrū in quo nībil ledebaf: s̄z vt p̄ egritudinis cruciatū: si for-
te cōstantia ei? fatigari potuisset aī virtute nudaref. Ob hoc eum
numerosa orbitate p̄nūs. ob hoc t̄ corp̄ ei? tormentis: mīlio gra-
uiorib̄ q̄ si carnifice adhibuissent afflitit. Non. n. ita tortores
vngulis latera fulcarent: vt ille ea v̄mīb̄ sodit. Ob hoc inqđ hec
oīa vt male aliqd de diuinitate sentiret. Ob hoc ēt amici ei?: q̄ ad
P̄olandū venerāt instiganf ad exacerbandū. Aiunt. n. Nō dū. n.
digne sim ea q̄ peccasti flagellat̄ eo. Et multa alia h̄i incusantes
cum loquunt. Ille autē v̄rbe extorris t̄ domo t̄ facultatib̄ sil. asse-
cibusqđ nudat̄ stergl̄ niū p̄ domo p̄ stramētis humū simū p̄
dumētis hēbat. H̄i in his oībus nō solū non ledit Job. verūz t̄
clarior p̄bec t̄ magnificētior reddit. L̄uz. n. eū cunctis facultati-
bus atqđ ipsius corporis sanitatis spoliasset in jēlaō cī diuinitas v̄iuā

Legionis

per patientiā ɔgregauit. Neqđ. n. rāte fidutie apō dū ēqt̄ Job aī
q̄s in hec agone desudaret. Qd̄ si iste q̄ tanta p̄pessus ē: t̄ ab eo p̄
pessus q̄ oēs hoīes negotia t̄ crudelitate p̄cellit. ledi in ai v̄tute nō
potuit. q̄s erit iam cuīs videat̄ digna cātio cuīs dicit. illi me leſit.
ille nocuit. ille p̄pediuit. Sicutum diabolus qui omni malitia
repletus est commotis vniuersis vīrib̄ suis atqđ omnibus t̄dīs
armisqđ vel in domum iusti: vel in corporis eius directis ledere
omnino n̄ p̄ otuitqđ magis eū vt dīrī glīosū t̄ spectabilē reddidit
qūo q̄s digne v̄llū hoīus culpabit q̄ ab eo ledi potuerit aut noce-
ri. Quid ergo addā īq̄s nō ē Iesus a diabolo t̄ nō ē supplātar?
t̄ piec̄ de paradiſo. Nō diabol̄ eū: s̄z ignauia sua leſit. dū erga
obſtruātias mādati nō vigilauit. Nā bic q̄ tot machinias aduerlū
būz iob totqđ fraudib̄ pugnauit armat̄ nec tñ eū valuit supare.
qūo null̄ hoīz in adā piētis eū deicere potuisset nisi p̄ ignauiam
suā semetiip̄z sp̄te. p̄didisset. H̄i dīcis qd̄ ergo: q̄ calūnijs circūm-
tuō p̄scribit̄ t̄ amittit vniuerlā ſbāz ſuā non est Iesus cū pénis nu-
dat̄ bonis vltia īgestate cruciat̄. Nō imo illo nō solū nō ē Iesus
sed et lucri aliqd capiet si vigilauerit. Quid. n. dic mībi aplos xp̄i
penuria reꝝ corporiū leſit. Nōne ī fame t̄ siti t̄ nuditate degebāt
t̄ p̄ his magis clari t̄ magnifici hēbāt atqđ p̄bec igentē fidut. ā
adq̄siuerūt apō deū. Quid āt t̄ lažaz. Nōne egritudo t̄ vlcera t̄
egestas vltia ad b̄titudinē dīxit. t̄ afflictio b̄ mūdi coronas ei in
eternū pauit. Quid vō ioseph. Nōne opprobrijs domī t̄ pegre
replet̄ ē eosqđ vt adulter putaret t̄ fuituti subiect̄ ē. parēb̄ t̄
domo extorris effect̄. Nōne ob hoc singulari admiratōe ē oīb̄
apō hoīes t̄ magna glīa apō deū. H̄i qd̄ de exilijs t̄ paupertate.
t̄ opprobrijs illatis loquor. t̄ q̄ ī fuitute t̄ redacti sūt mirabiles
vīri. Oborū ip̄a dic mībi qd̄ nocevit iustissio illi abel t̄ mōrē ama-
ra t̄ mōrē acerba. mōrē p̄cidio illata. nō homicidio. Nōne ob
hoc ī oīo r̄be terraꝝ canit̄ t̄ celeb̄at̄ abel. vides qūo apl̄ sonat̄
nīra hec ēt eo qđ p̄misit oīo. Nō solū autē hoc appuit qđ p̄missim?
q̄ null̄ ledat̄ ab alio: s̄z t̄ qđ plura maxia capiat̄ sci hoīes ī his
qb̄ vident̄ affligi. Cur ergo aīs pene t̄ supplītia t̄ cur gebēnā. q̄s
ob cāz pene tā multe. H̄i si nēo ledit t̄ ledit nēmo. Noli ergo p̄ſū
dere. t̄ p̄mīscere sermonē. Neqđ. n. dixim? q̄s nēmo ledit. l̄z q̄ ne

5 iii

sco: vt suū caput ppetuis gebetne ignibus flāmisqz demergere.
Quid ēt ipo diabolo deteri? q neqta ei ita claz reddidit iob: vt
qz illi glia tāto huic crescer̄ pena. Videō quō t ibis pī mūo
qz polliciti fuerim' ofidit. Claruit.n. n̄ solū neminē ledi ab is q iū
riae iferūt: s̄ t illos tūmō ledi t male tractari l pati a qb' irrogā
tur iūrie: qm̄ qdē neqb̄ dūitie: neqz libtas. neqz sanitas. neqz alia
b' i q supra mēorauim' ppria bois bona sūt: s̄ sola v̄tus ai. Et
iō cū erga ea q extrinsec' sūt: dānuz aut amissio aut afflictio vlla
supuenerit nō ledit bō: qz oē bonū ei' in ai v̄tute p̄sistit. Quod er
go aī. si i ipsa q̄ aī v̄tute t phia ledit. Nequaqz ibis. n. si ledit:
nō ab alio ledit: s̄ a semetipso. Quo aī a semetipso. q̄ ledit. Si
qf̄ v̄berat' ab aliq v̄l facultatib' spoliat'. aut alio q̄libet mō affi
ctus blasphemū t ipiū ex ore suo ptulit v̄bū lcsuē ē in hoc. t val
de lesuē ē: nō tñ ab alio s̄ a semetipso p̄ ipatiētā. l. suā. Intuere. n.
sicut supius dixim'. q̄ta p̄pessus sit iob. nō ab hoie aliq: s̄ ab il
lo q oīu z hdiu z scelestioz ē t crudeliōz. Qd̄ si ille imanis t crue
tus. tot machiniōs tot fraudib' adhītus. totqz supplitijs cogere.
non potuit vt peccaret iob labijs suis aī bñz. t hoc cū neqz legē
dei accepis; iob: n̄ redēptōis xp̄i ac refrectōis ei' fuiss; gr̄as p̄se
cut' q̄to mag' tu h̄is oib' mūit' siuē t ex fide auxiliū dei iplores
n̄ potes supari. Vide. n. paulū q̄ta passus ē. q̄ ēt nūerare difficile
ē carcēo vicla: v̄bera: flagella: supplitia a iudeis flagellat. lapidaē
v̄gio cedit p̄cipitaē latrōce icurrit ab iūnicis fr̄ib' iūdias p̄serit it'
tioz fori puç̄ pati famē nuditatē. calūnias iūdias tribulatiōes
bestias tolerat. t qd op' ē. m̄lta dicē. q̄tūd̄ morit. t m̄ i h̄is oib'
n̄ solū blasphemū nibil p̄serit ex ore suo s̄ t gaudet t gl̄iaſ atz ex
ultās diç. gaudeo ēt i triblatōib' incis. t itez n̄ solū ats t gl̄iamur
i triblatōib'. Si ergo h̄tāta patiēs gaudebat t gl̄iaſ. q̄ erit ve
nia q̄ excusatio h̄is q p̄ puiō iūrijs v̄l v̄berib' aut q̄buslibz tribu
latōib' q̄ vtiqz lōge illio iferiores sūt blasphemāt. H̄z aliter inqz
ledoz. Si. n. nō blasphemauero facultateo mee auferēt. t ero iaz
iūutilis ad miaj faciendā. Occasiones sunt iste: s̄ nō bone. Si ti
bi opa mīc t clīmosyne cordi sunt. euidi qz paup̄as nō ledit oīu
mīscricordē. Quāuis. n. paup̄ si. erunt tibi duo minuta que cuj
abūlerio. sup oēm censum dūitum reputabūtur tibi. Erit t tibi
manus plena farine que sufficiat: ad pascendū ppbetā. Qd̄ si de

in Gbo.

fuerint et bec. nunq; tibi crede mihi. deerit calix aq; frigide: ex q;
bus oēs diuitias effusas p mia; supabis. Denie nāq; misericor;
dē de' regnit. nō pecunie quātitatē. Vides ergo q; nec i hoc qdē
dānus passus es q; pdideris facultates qnimo & lucri plurimūz
tā & coronas imortalitatē q; akj multa largiēdo mercant. tu
duob; minutis vt dixim⁹ aut p̄cio aque frigide cōparasti. Nec q
dē bis q veritati studēt & salutis sue curā gerūt manifeste euidēter
q; patuerūt. Apud eos āt q voluptatis vinculis alligati sūt. & q; q;
obtinet libido captiuos qbusq; oīs vita in luxuriis terit. supflua
vidēt bec & incep ta; qm̄ quidē lūma auiditate sequūt vmbrae &
stringunt vctos. Nec n. q; eis vidēt. carnis & sc̄i bona e māib;
coꝝ tanq; vent⁹ & vmbra effugiūt & labunt. Et iō si v̄ aperiam⁹
ēripas. Interiores reꝝ cās & imagie ipa; q decipiunt fablata ipa;
cis interiorem in pure huius & imunde meretricis quā cōlectun
tur faciem reuelam⁹. Meretricez nāq; ego appello vitā hāc que
ī delitio & affluētia diuitiaꝝ. & b⁹ sc̄i potētia ac voluptate trāligi
tur. & nō solū meretricē appello eā: sed & turpissimā atq; obscenis
simā meretricē cui⁹ facies horrida: sed: aspera amara ē & crude
lis: & hoc maxie ē in quo sine venia hñdi sunt cūcti: quos decipit
q; cū tā turpis sit vult⁹ ei⁹: ac serus tā barbar⁹: & truculētus mlti
tñ ab ea capiunt. Et cū videat apud eā eruct̄ oīa piculis morib;
pcipitijs plena cūq; stipari cā cernat soðalib⁹ pessimis p̄tumelij
dico opprobrij: luore: iuidia: iſidijs criationib⁹ & pniciolissimis
curis metu iugi. timore frequēti & mille alijs b⁹ infauistis cōsorti
bus velut anguiū corona circūdarī. fructū vō in his nullū alium
nisi int̄ ritū & pniciē ē penāq; ppetuā. expetiēt tñ a plurib⁹ & ama
bilis habet atq; exoptabilis. Tāta nāq; est eoꝝ qui decipiuntur
stoliditas vt cū cos rō nulla ab hoc iteritu reuocet: ne euidētia q
dē indesinēter peuntiū exēpla deterreāt. Nō ergo eos stolidiores
pm̄to q; puulos iudicē. vñ negē q; puerilis lud⁹ vbi aut circul⁹
voluit aut turbo l' trochov̄ b̄rib⁹ agitat & lōḡ poricib⁹ p curua
spatia rotat ita itētos & ibiātos pueriliis aiuō t̄: vi auelli ide nulla
ten⁹ q; ant ignōrātē penit⁹ p etatia fragilitatē nibil i illo ludo vt
litatis nibil pfecti opis hñ. S; p illis satissimacit etas imatura. Isti
vō qd̄ bēbūt excusatōis q; etate pfecta puerilē imo puerili ibea-

lesionis

Iorē snia; gerūt. Eur. n. q; te appetēde vident̄ diuitie. Hic nāq;
incipiēduz puto. q; inqt & sanitati & vīte ipi. & fame & p̄cie: & pp̄in
quia & amicis & oīb⁹ oīno q; sunt p̄modio reō eas ēē plurimis vi
sus ē. Et ista snia n̄ solū terra mariq; sc̄naft: s; v̄sq; ad ipas īa nu
bes ascēdit ac sidera. Noui & ego q; nōtā snia ista q; flama ē: q &
istū vastat orbē terraz. & q; restringuat qdē null⁹ ē. q; accēdat vō
& magis. magisq; iflāmet multi sūt. Dēs. n. fauēt huic malo nō so
lū illi qui ab eo capti sūt: s; & illi q; nōduz illuc videntur ingressi &
vnū quēq; hoīuz videoas siue vir ille sit seu semina seru⁹: ac liber
dime: paup. ve. p virib⁹ suis huic icendio māz atq; onera cōpor
tantem: & die ac nocte i eius misterijs vigilat. Onera āt dico n̄
ligni aut seni. nō. n. talis ē flāma que ista p̄sumat. s; aīe sue & corpis
iniq; ei & sniusta opa deserūt. His. n. accendit ignis iste. & his pa
scit. Hā & ipsi diuites ēt si totū orbē possibile ēt possideri a singu
lis adhuc tñ indesinenter arderēt. Paupes vō dū cupiūt diuiti
bus exeqri insanabile rabiē patiunt. Insaniūt furiūt: & idē mor
bus diuersos lāgores singulis generat. Int̄ amor pecunie oēs
hoīez fatigat: vt neq; amicitiaꝝ. neq; pp̄in gratis iterdū ēt nec con
iugis aut filioꝝ amorī det locū. qbus affectib⁹ iter hoīes nibil p
serit. Amor tñ pecunie oīa hechumi deicit & pedib⁹ pculcat. ita ve
lut fera qdā & crudelis dñia: oīuz corda possidet: & tyrānica dñia
tione dcuincit. Scuit vt barbar⁹ serit crudeliter vt tyrānus deba
chaſ ipudēter vt meretrix. Nusq; misereſ. nusq; pudet. adeſt vbi
q; dura vbiq; terribilis. dīra ide mēs ipia: truculēta & cū lupis &
v̄ris ac leonib⁹ feroci⁹ sauciet suauis tñ hoīb⁹ v̄ & amabilis. Et
qd̄ dico suauis. Melle ipo & sauis du'cio. Lūq; his q; eā deside
rat & exoptat gladios exacuat. q; tidiſ soueas & p̄cipitia paret. sco
pulisq; eos mille & mille naufragis illidat expetiēt tñ ab eis & des
derat & qrit. ac p̄ inumeras mortes suas letat se aliquā ad ei⁹ la
bē ianua puenisse. Voluntari nāq; in ceno ei⁹ tanq; sues delectat
& vt canis sterlus eius euoluere. Tales quodāmō oīa q; auaricie
huic se dederint infeliciores & turpiores ēt istis imūdissimis aia
lib⁹ fiunt. Et hec ē maior rei b⁹ ifelicitas. q; q̄to magis i his for
dibus voluptanē tāto maio: c ex his capiūt voluptatē. idq; non
rei nā: s; voluptatis vītio patiunt. Quo sanabim⁹ mētio buiūt

liber

cemodi lāgorib⁹ occupat⁹. Si vellēt nobis paululū aurē acc⁹
modare atq⁹ aīos ad audiendū dare ⁊ suscipe q̄ dicent: irrōnabi-
lia nāq⁹ muta illa aialia q̄ dixim⁹ q̄ se in huiuscemōi sordib⁹ vo-
luntā trāsserri ab his nō pñt. vñpote itellectu ⁊ rōne carētia. Nob⁹
vñ nūc smo ad boīes bī. qb⁹ itellect⁹ ⁊ rō diuino mūere data sūt
Tm̄ est vt audire velint. facile ⁊ absq⁹ multo labore de 3enī b⁹ se
tore ⁊ in dignitate sterco s̄ poterūt libari. Age ergo iā nūc q̄slī ad
boīes loquētes p̄cōtemur ab eis. cur expetēde videant̄ eē diuitie.
Rūdebut sine dubio pp voluptatē. p̄mo vite ⁊ delitias corpis. tū
deinde ⁊ pp honorē q̄ bēt i vita atq⁹ officia q̄ boīb⁹ diuitiax cō-
tēplatione deferunt ⁊ p̄ eo q̄ facile pōt vlc̄sci q̄ diues ē in eos qui
isserte iniuriā tēpiauerint ⁊ vt timor sit ceteris. Puto q̄ alias ex-
ceptis iīs nō hēas voluptatis dico honoris officio ⁊ timoris
vitōis. Nā neq⁹ sapiētiorē. neq⁹ dementiorē. neq⁹ tēperatio rē ne
q̄ prudētiorē diuitie boīez facere pñt. nō benignū nō placidum
reddūt nō deniq⁹ iracūdū i māsuetudinē aliqñ p̄mūtarūt nec icō
tinente p̄tinētiaz nec voluptuosū sobrietatē. nec iuercandū vere
cundiā docuerūt. neq⁹ aliud aliqñ vñutis gen⁹ aie p̄ diuitias adq
sītū ē. Qd̄ si vñutib⁹ ai nibil p̄serūt. nec meliorē boīez sm̄ vñutum
titulū reddūt dic q̄so quā ob cāz expetēde videāt diuitie. Immō
vñ nō solū nibil vñuti aie p̄serunt. sed et si pax aliqd reconditū in-
uenerint subruūt ⁊ ecōtrario vitia p̄ vñutib⁹ utroducūt. Ipsaruz
enī sequela ē. luxuria ira itēpantia furo ⁊ iūstitia: arrogātia: super-
bia oīsq⁹ irrōnabilis mot⁹. S̄z dē bis suis locis p̄seuerimus. qm̄
qd̄ nō libēter bi q̄ b⁹ i egritudine inexi sunt sermonē de vñutib⁹ ac
vitij audīūt. Partes. n. luxurie agūt ⁊ nibil aduersus cā patiūt
audire. Hinc ergo iterim smo moueat. si ē i diuitijs oīo aliqd qd̄
delectare possit aut si est in illis aliqd honoris. Incipiam⁹ itaq⁹ si
vñ a cōiuījs ⁊ amētiax affluētia. In hijs. n. diuitiax magnificen-
tia p̄dicat. Conferam⁹ mēlaz diuitijs ⁊ mediocrijs: ⁊ discu! iam uos
vñroq⁹ cōuiuas. Qui magis q̄so sunt q̄ purā verāq⁹ vñrūsq⁹ mē-
se capiūt voluptatē. Illi nāq⁹ tota die attritijs ⁊ laceſſentib⁹ cubi-
tis recubūt. ⁊ cenās p̄ādijs iungūt. qq⁹ vñris distētio c rūpunt.
atq⁹ opp̄cessiōe ciboꝝ suoꝝ p̄munt. i quoꝝ corp̄. v. ni inūdatio
ne pelut naufragij cuiusdā fluctib⁹ obzuta aīa neccāt. vbi nec occu-

lesionis

dr̄ p̄son

Iis neq⁹ ligua neq⁹ p̄eo p̄pri⁹ deseruit officijs: s̄z oīa mēbra cor-
poris vini vinculis iacēt vincita ḡu. busq⁹ catenis vbi n̄ s̄por⁹ ip̄e
cio ad q̄tē daſ: n̄ ad salubritatē cedit: s̄z exterriti ſōnijs iſaſſientib⁹
⁊ furētib⁹ defio reſlūt: ⁊ q̄si spōte demones ſupducāt ſue aie. riſus
⁊ ſpectaculū oīb⁹ ūt ſuis famulis ſiūt. Nihil agnoscit eoꝝ q̄ vidēt
nihil ſēnūt nihil norūt dicere aliqd vñl audire ſi pñt: s̄z latura fedif-
ſima portant̄ de accubitio ad lectos. In talib⁹ igit ſuinijs magis
voluptas ē. an i illis vbi cib⁹ potuſq⁹ tatus ē q̄z ſuamē depellat
ac ſitum. Hinc modū vite nā docuit illū corruptela libidinis iue-
nit. Ideo deniq⁹ i hoc ēt ſanitas adeſt ⁊ rō p̄manet ⁊ honestas cū
ſobrietate pdurat nec grauatū corp⁹ atq⁹ opp̄cessū leuaſ a cōui-
uio. ſed adiutū potius atq⁹ auctū virib⁹ totaq⁹ alacritate ſubni-
ſuſ. Qd̄ ſi tibi pax ſidei bē ſmo n̄ vñ. vñroq⁹ corpora aīosq⁹ p̄ſi
derarz iuuenies illa magis robusta ⁊ valida ac ſucci plena. que me
diocrib⁹ ac ſimplicib⁹ vñt ſalimētis. Nec mibi nūc adducas in
mediū ſiquis forte ex accidēti egritudine aut q̄libet ex cā ſragat.
Alia ē iſta cā. ⁊ alio tpe regrenda. Hui vñ q̄ i delitij et luxurij vi-
tam ducūt. resoluta qdē corp̄at oī cera molliora circūferūt atq⁹
ex aie quodā inſirmitatuſ repleta qbusq⁹ ad cumulū maloꝝ po-
dagre tumor: ⁊ imatura ſenect⁹ ſuccedit ⁊ ē eis vita ſemp cū me-
dicis ⁊ medicamētis. ſensuſ aī iſpi graues obtuſi ⁊ qdāmō iſm ſe-
pulti. Nec aliqd voluptatis. aliqd iocūditatis hñt. Quis hec io-
cūda dicat ⁊ grata q̄ tñ nouerit. quid ſit voluptas ⁊ iocūditas. A
prudētib⁹. n. ita diffinit q̄z hē ſi voluptas cū q̄ ſeſideri ſuſ ſruit.
Ubi vñ ſruſ ſeſideri ſit nō pōt. vñl egritudine ſuſ ſit vñl ipa ſa-
cietas ſeſiderari ſit facit ea q̄ onerosa efficit babūdātia ſine dubio
⁊ voluptas inēt ⁊ iocunditas p̄iter pit. Deniq⁹ ſeſidera egroſ q̄
faſtido purgēt. qūo q̄z ſuaves ⁊ lauti apponāt. cibi hor-
rori tñ eos magis accipūt q̄ ſuſ voluptati. Sic ergo eū p̄ babūdā-
tiā cupiditao fuerit exticta p̄iter ⁊ voluptas ac iocūdita p̄im̄t. q̄z
nō tā ciboꝝ ḡra q̄ ſeſiderij gignit ſatiſfactio voluptatez. An ⁊ ſa-
piēs q̄s atq⁹ in hoꝝ disciplia philosopbari bñ ſcieo aiebat. Hia
i ſacietate posita illudit fauio oīdēs ē: ip̄e q̄ ſuſ voluptas nō i nā ci-
boꝝ vt dixim⁹: ſz i ſeſiderij vigore p̄ſiſtit. pp hoc ⁊ pp̄ha. Amira-
bilia enarrāt q̄ in egypto gesta ſt. queq⁹ in beremo iter cōcera ēt

liber

hoc dicit. De petra melle saturauit eos. Et quod nusquam inuenimus mel fluxisse de saxo. Quid ergo est quod dixit. Quoniam quod post multas itineris fatigations et labores sitio a quo frigidis et saxo fluentibus fruebatur. easque multo cum desiderio hauriebat. hoc ipso quod dulcissime et batur. easque multo cum desiderio hauriebat. hoc ipso quod dulcissime et deliderabiliter potandi cupiditas expetebat. aquas illas mel appellauit. non quod non aquas fuerit mutantata. sed quod dulcedo poculi istar melius sit. et desiderantibus obtineret. Igitur cum hec ita sint. nec dubitari aquo quod de his possit nisi sit aliquis. aut pretiosissimum aut stultissimum. nonne palam est in patulo quod simplicior virtus et mediocris plurimi locunditatis beat et voluptatis e contra vero diuitum mense ex craviles quod est et horride ac morboz pectorinatis plene et sicut ait quod sapiens in quo molesta sunt et ea quod delectabilia videntur. Sed homines iquiunt per se diuitie et inimicis vultuere faciliter dari possunt. Et ob hoc videbitur necessarium esse opus diuitiarum quod vitiis misstrat et tribuit effectus atque inanem abiotinum bullas inflat aperte et extollit imanis quodque superbie malum tuum erigit imo ponit propter oibz maxie erat fugiende diuitie. Hoc est. non seruo quodam bestias in aere suis sponte boies collocare. et in pectoribz suis nutritre. Letez diuitie suadent ut honore quod est vero celestis careant. falsum vero habentes veri illi colorum solu quodam et simulatae imagine fucatum regni honorum non vitate. sed noise. Si cut. non plerique meretricis vulnus. cum turpis et fedus est propter nam fuci et coloribz pigmentata. constitutus ad decipiendos eos. qui ignorant que seditas sub velamine fuci illi protegantur. ita et diuitie faciunt cum adulatio ne volunt honorum videri. Neque. non. voces ille populi. propter quod iudicibus ac clamat ex vitate. perferuntur. sed ipse sunt quibus fucatum nomine honorum et de pingitur. Nam si alios interrogas ac clamatiū tibi. inuenies apertum quodque copiam mille te capit. bene accusari. Denique ubi metus cessauerit perit et publice popule fuerit scena resolutio tua videbas quantum ob latentes quantum obloquentes. quantum insimulantes et hic oportet ex illis sunt. quod propter ac clamabatur et in melius te laudibz extollebatur. Hec tu honorum dicas. et hec diuitiarum quodrenda credas. Que si sponte adessent recusanda erat. Propter. non. odij quod amoris adqueruntur. Sed quis osidam libi honorum vult. honorum vult. aiem. Hic honor nec accessus est per se ad latibz pugnans pecunia preparari. nibil fucatum se habet nihil simili nihil occultum. bene honoris successus nullus. nullus ignorat.

lesionis

Hic honor ipsius non mutat nec tyrannos pati nec picturam tabule metuit delendam aliquem. Sed vindicta inimico per sumere non possum. Hec est. non maxima causa et precipua quod execrande diuitie sunt. et amada paupertas. Isti. non. gladii quem dicitis aduersum te acuuntur et faciunt te periculorum mandati illi. quod dicunt. Unde sibi vindicta et ego retribuam dicit dominus. Vnde autem videre quodam mali habet vindictam cupido. Misericordia dei auctor ab hoie et concessam tamquam gratiam regit ac reuocat. Scriptum est. non. in euangelio quod in multis talentorum debito et fuerat et veniam habebat a domino ipetrauerat peruersus ad peruersum suum. quod ei parum pecunie debebat. hoc est quod in eum parum aliquid peccaverat exigere eum cepit vindictam. sed sumere. et ob hoc quod imitatus fuit erga indulgentiam conserui ipse de se suam tulit. ut non solum concessa sibi iam non fruenter indulgentia. sed et tortoribus traduceretur atque in transuersis debitis summa cum supplicijs penaque per solueret. Et ita per vindictam desiderio munus diuine perdidit indulgentie. Propter bis quod te videntur experire diuitie ut tibi facilior via pateat ad interitum. Nonne propter bis maxime oportebat eas velut inimicum grauissimum ac totius mali actorem vitare. Sed paupertas in quodam difficile negotium est. Interdum. non. et blasphemare cogit boies propter penuria et multa in honesta et graria et indigna committere. Nonne paupertas hec. sed pusillaminitas fecit. Nam et lazarus pauperrimus et valde pauperrimus. cuius paupertati addebat egritudo amarissima quod ipsam paupertatem reddet diriorum. cujus et via morbi solitaria multa depositeret. et nullum penitus paupertas posset adhibere. Horum. non. alterum si solum sit grauus et doloribus plenus. Cum autem sit funguntur. nec adest quod subleuet intolerabile efficiat malum. ignis ineftigabilis. dolos sine remedio tempestas plena naufragij ac simul et corporis flamma. Enim huic mortali his oibus malis aliqd amplius additur vicinitas diuitiarum epulatibus luxuriose. et adhuc magis ac magis est inde in eum tormenta cumulabatur quod et ad ianuam facebat epulantis. ut cujus multo amplius excruciareretur ope in oculis posite quod vetabantur. quod ille quod propter penuria debeat. Multo. non. grauissimo affligit animam quod cogit bonis carere quod videt. quod bis egere quod non videt. Vix ne bis quod est flectit diuines ille crudelius. sed sibi quidem preparari melam solitum copiosa iubet et ornari ministeria vina diffundi coquoz et ercit et alioz ministerioz cum parasitoz curruo duci cattatoz sta

Liber

mi ceteruad nec in aliquo luxuriā temulentiaqz fraudari. Nam
perē vō lazarū dira famē t amare egritudinē ira vastabat. mister
do nullus nec ullus misero solatiū. Et ex mēsa qdē dūitio q para
sitos t luxuriosos vīqz ad distensionē t crapulā s. ciabat: ne mi
ce qdē q pīscunt veniebat ad lazarū fame periclitatē. Et tñ ita p.
tūlīt hāc tāqz terribilē paupiatē vt neqz amarū fīmonē ne
qz blasphemie vībū pīserret: aut illicitū. s̄ sicut aurū vēhemti igni
tū puri t sūcēt reddit. ita ēt ille passionibz cruciatisbusqz exami
nat clarior t splēdidior p patiētā reddebat. Et n. si vidētes tm̄
mō diuites qz affligunt humiles t tabescūt ac distendūtūr i vī
dia t vita eis ipsa amarioz reddit ēt si necessarius eis nō desit vī
ci ēt si mediocria videant hēre ministeria. qd vō passus ē lazarus
q ita erat paupvt nullus aliis fuit: t nō solū paup s̄ t eger vi nul
lus aliis: ita eger fuit t q nullū oīno nō dīcā ministrū s̄ nec sola
tiū qdē būit in medio ciuitatis vt in vltimis egenis desertis famē
patīcō oīum s̄ plus ex hāsūdāntia vicinitatis exurēt. Videbat
n. diuitē rez copiē tanqz fontibz t fluminibz inundantē. se vō ab
hoibns nullū qdē capientē refrigeriū. solis aut canibz iacere mi
serādū. Ita n. erat egritudine resolut vt neipsoz qdē valeret abi
gere. Hic ergo nisi suisset sūme phīe qfī hec oīa tā patiēter tāqz si
desirptulisse. Vides quō scīpm nō lexit a ntullo ledi potuit. Itera
bo. n. t repetā pmissiōis mee fīmonē. Quid igīt dīc mībi moribz
corpis. qd penuria rez oīum. qd irruētes vīceribz canes qd vīci
nitas auari diuitio ac supbi ledē. potuit athletā dei aut i q reso
lut aut fract ē ab ai vītūibz nibil oīno. Quinimo t angusti s re
tū magis solidat ē t hīc illi corone pate st. vñ ifelicioz putabat
Inde ei palma victorie. inde etnare mīueratio. vñ ei cruciat ml̄ti
plicabat t iniurie. Fames illa habūdātiā pīparabat futuroz bo
noz egritudo illa vītā pīliabat eternā vīcera illa q canes lambe
bat splēdoz glīc p angelos mīstrādū ferebat. In hūani t crudel
mītia despīct atqz ad ianuas ei cubile pīepiū pīo. Ab rāā pīs
simos sin t bīstudiō t pīoria mīstrabat. Quid vō aplō paulus
nō. n. absurdū pīto itēz viri h facere mētiōz. Mōne i nūerio tē
piatōibz sub acī ē t qd ex his oīo lēsus c. Mōne pī glioziōz fa
ci ēt. Quid ei famēz qd frig: qd nuditas nocuit: qd flagella: qd

Cebonis

eorum infirmis sed quasi qui reliquissent iam mundū hunc t
ad alium meliorem pīstantiōēqz transīsset: ita eis cibus t po
tus absqz labore t solitudo et verbo dei pīhebat t quod
fuit super omne miraculum ne forte eos acriō solis radice ad
ureret vībra nubis per diem dīsuper tegebantur: t cū ipīs quo
cunqz abiīssent circūserebantur tecta illa celestia. Sed ne noctis
qui dem tenebrc absqz solatio relinquitur lampas namqz ignis
verbo dei accensa lucebat que non oīum illuminandi verū t iti
neris osīdendi ministeriū pībebat in deserto. Quid vero de se
quenti dixerim petra aquarum fluuios emittente quid multitudē
nes aīum que dē itate sui terram texuerunt vniuersam. Nam in
egypto que facta sunt mirabilia quid repītam. Quid etiam vir
tutes que consumate sunt in deserto. bella orationibus gestas: t vi
ctorias sola dei inuocatione quesitas. nō enim vi pugnantes sed
vt choroz agentes protensionē manuqz triūphabant. Illud au
tem quomodo narrabo quod qui egyp̄tum aquis pro se pugnā
t ibus strauerant muros icrico in voce tubarum atqz circuitione
deīscunt. ita vt aduersarijs psallentium magis choz qz exercit
vīderentur hostiles t qui ministeria magis putarentur consumare
qz bella. Hec autem cuncta signa t prodigia non ob hoc solum
fiebant vt usus proprij tantum vīderentur expleri sed vi doctrīa
agnitionis dei qz moyse tradente didicerant firmius eis t tenaci
adhereret. Hec enim oīa voces erant deū celi t vniuersitatis pī
dicantes. Nam t mare hoc clamabat cum pedibus transmiseret.
hoc etiam cuz extingueret aduersarios hoc nili aque in sanguinē
verse. hoc eruptio ranaz pīdicabat t exercit locustaz. hoc eru
go t cinifex t oīa illa que gesta sunt siue in egyp̄to siue in deserto
prodigia nuncibant. Anna ipsum t colūna ignis t coturnicū
multitudo atqz oīa illa liber quidē erat eis t littere que deleri oīo
nō possent nec de conscientie eo z paginis aboleri quas legerent
t haberent semper in cordibus suis. Et tamē post omnia beccas
evidentio diuine virtutis insignia t post vniuersam gloriam que
eis supra cunctos mortales data est. infideles extiterunt t ingratī
Caput nāqz vituli adorauerunt t deos alios quiescerunt sibi fieri
cum tante talesqz dei virtutes aīe adhuc in oculis ab eis haberē

liber.

tur, alie vero recentem et nuper gestam seruarent in corde memoriā. Et vero niniutarum populi alienigena et barbarus nullus prius diuine prudentie beneficiis assuetus non legibus non misericordiis preceptis ullis aut opibus illuminatus, hominem vidit habitu naufragii vultu peregrinū nec per unquam sibi cognitū primo statim ingressu dicentē, abhuc quadraginta dies et niniue subuerterunt et ex istis solis sermonibus conuersi sunt ad timores dei abiectisq; continuo prioris vite malis ad virtutē iusticiamq; se contulerunt, tam fidelis satisfactione ut diuinitus iam promulgatam sententiam reuocaret et urbem sisterent mitantem metu excidi ac iam iāq; peritaram. Videlicet enim inquit deus quod reuersi sunt unusquisq; anima sua pessima. Quomodo reuersi sunt, dicit mihi magna enim erat malitia eorum immensa iniquitas vulnera insanabilia hoc enim indicat propheta cum dicit ascēdit malitia eorum usq; ad celum per hec quidē spatia. magnitudinez peccatoꝝ designat. Sed tamen hec tanta eorum malitia que usq; ad celum fuerat extensa tribus solis dībꝝ, uno peregrino et ignoto et naufrago homine paucissimis sermonibus cōmonente ita extincta et deleta est ut tale adeo testimonium mererentur accipere dicente. Et vidit deus quia discessit unusquisq; anima sua mala et penituit eius a malitia quā dixit ut faceret eis. Vides quoniam qui intentus est et vigilat et sui meminit non solum ab hominibꝝ non potest ledi: sed et imminentem celum et amorem repellit qui non semetipm prodit et ledit etiā simile extrinsecus beneficio diuinus fulciatur non ei sufficiet ad salutem: quia neq; iudeis et tanta mirabilia que in eos collata sunt profuerunt: neq; alienigenis quod nihil horum adepti sunt obfuit: sed quoniam animo propositoꝝ recto semetipos dederint deo parva occasione sumpta plurimum profecerunt et quidem cum essent ut diximus barbari et alienigenae atq; ab omni institutione peregrini. Quid vero de tribus pueris dicem⁹ in quos tot mala illata virtutem tamen animi eorum ledere non potuerunt aut infringere. Nonne pueri erant et tenere etatis et imprimitio statim vite initio et captiuitatem damnationemq; perpetrati: exulces domo et patria temploꝝ extorres alicnati patris legibus: auul-

lesionis

sif diuinis officijs altariis sacrificijs purificationibus solennibus et ab ipsa etiam psalmi voce detracti ad peregrina ducuntur et dominacionem barbaram patiuntur seris magis bestijs q; hominibus traditi nullam paternae doctrine vocē nullum prophetice cōmonitionis sermonem: nulla sacerdotum aut pastorum solitaria capientes, sic enim ipsi dicunt, quod non est in tempore hoc p̄cepis neq; propheta neq; dux neq; locus ad sacrificandū in cōspectu dei ad inueniendam misericordias. Sed et hoc accessit eis ad difficultatem rerum: ut intra aulam regiam nutrimenta et eēnt quasi in medium pelagus adducti ubi tempestates et procellae et immanum fluctuū mine sine gubernatore sine nautis sine velo et remis nauigatur pelagus immensum et tamen quia erat mentis eorum insita diuina philosophia et sciebant contemptui habendas presentium rerum caducas fragilesq; potentias acclimatas calcandam esse iactantiam pennisq; fidei subnixi euolare nouerant ad celestia. aulam regiam velut ergastuli squalores ducebāt. Et rex quidem iubet eos mensa sue esse participes mensē iūlios affluentis et tumide et immunditijs atq; execrationibus plene: sed ipsis hec abominationi erant non honori et tanquam agni iter lupos positi videbant quod aut moriendum sibi fame ferroque esset. aut ex his que execabantur vescendum. Quid ergo faciūt adolescentulī. Quid agis etas immatura. Quid captiuā conditio: non dicunt: quia necessitas nostra non latet dominum quod sub tyranno sumus positi. quod i captiuitate: quod in seruitute detinemur: non possumus obsistere. crudelibus dominis superbisque victoribꝝ. Nihil horum meditati sunt sed intenderunt animo ulque ad mortem venire. Tantum ne peccarent domino. et facerent quod fieri non licebat. Erant igitur eis cuncta que extrinsecus sunt aduersa et contraria nec etiam diuitie captiuos et nudos erant. neque pecunie quibus lenire possent imparantium ferocitatem. nec amicitiae villa fidutia. ut pote peregrinis neque potentia aliqua utpote servis. Neque multitudine obtainere poterant. Tres enim soli erant. Quid ergo faciunt quod solum in potestate habere videbantur. verbis precantur eunuchum qui super eos accepterat.

Gij

liber

potestate: sed ipsum inueniunt trepidum et pro salute sua metu entem, ne forte si poscentibus eis gratiam prestare voluisse: suū caput traderet morti: et ait. Timeo ego dominum meum regem, ne forte videat vultus vestros tristes per ceteris pueris et coetaneis vestris et condemnat caput meum in mortem. At illis sapientibus responsis adimūt ab eo omnem timorem et prestare gratiam suadent. Cumq; ipsi omnia que in se erant et in potestate sua fecissent, adest continuo etiam deus et que in ipso sunt. ipse iam complet. Non ergo solius dei est opus istud: sed initium datum est ex proposito ipsorum. Ipsi enim posuerunt in corde suo ne gustarent de illicitis cibis, et cum hoc constater et foriiter custodirent. Affuit eis continuo etiam dei nutus et bonum propositum puerorum ad finem prouocat gloriosum. Vides ergo quoniam qui scipiūm non ledit ab alio non potest ledi. Ecce enim in his pueris captiuitas solitudo: seruitus: potestas perurgens. imperia dira metus mortis vis tyrannica terror:q; barbaricæ, vicinus vero aliquis aut propinquus proximus aut ciuis nullus nulla bonorum monita nulla solatia et horum omnium nihil omnino fuit quod eos leserit. quos propositum et animus proprius non ledebat quinimo et econtrario cum omnibus his que supra cunera uiimus in patrio adhuc solo positus ille populus puerorum puderit ei tot extrinsecus adminicula nequiuerunt ad animi virtutem. q; cum propria prodebat et deiciebat ignauia. Sed interis pueri nostri primo omnium gloriūm istud obtinuerunt certamen. ne contaminarentur cibis immundis, et in hoc calcato et subacto tyranno ad alia producuntur celiora, et nobiliora certamina. Proponitur namq; eis multo durior et scelerior illa priore conditio fornax igne succeditur. barbare in eos tum ipso tyranno seuiente consurgunt cōmouetur omnis sera persica et addicēdos pueros natio implacabilis et dira consurgit musica diuersa preparantur nouoq; crudelitatis genere in vento musicis. Ignis et flama cōiungit penarum minc terror:q; mortis cum voluptate miscet et tamen qui semetipso non prodūt, sed quod in sua potestate est exequunt et peragunt, ledi a nullo potuerunt, q; unino et clariores redduntur. ex hoc coronasq; nūc nobiliores

Cōfionis

54

sumunt multo q; dudum: vixit qdem eos nabuchodonosor et misit in fornacē ignis sed nihil ledere potuit: imo et magnifice p. fuit. Adiorem nāq; eis gloriam tyrannica crudelitas acquisiuit. In medio enim fornaci: positi et barbarico in eos incendio plus q; flama fornaci ardente clarissimam magnificāq; de hoste ium psero victoriam: et tres pueri captiuū totam gentē pariter cum regem: miraculi magnificēta duxere captiuos quo rū gloria omnib; seculis resertur et canetur. Sic ergo qui sibi pī nō nocuit ali⁹ ei nocere nō potuit aut deicere: quid est q; aliqui animi virtus possit infringi. Sed dicas deus affuit et ipse eos de incēdio liberavit. Et tu qdem si facias oia que in te sūt sperare debes et ea que adeo sunt. Aderit namq; et tibi si tu ipse prius nō defueris tibi. Acerūta men ego pueros istos non propter hoc admiror: et beatos iudi- co quia ignis incendia calcauerūt illesi: sed q; pro patriis legib; vinciri voluerūt, et in fornacem mitti et ignib; tradi. in hoc enim ē eorum animi virtus et meritū. Statim hāq; vt in ignem injecti sunt corone eis neci ceperunt ex illis sine dubio verbis quib; of fidutia et libertate responderant regi dicentes. Non opus habemus de verbo hoc respondere tibi. est enī deus noster in celis cui nos seruimus qui pōtē etipere nos decamino ignis ardenti⁹ et de manib; tuis o rex liberare. Qd si noluerit notū tibi sit o rex q; dīs tuis nō seruimus et imaginem auream quā statuisti non adoramus: ex his verbis illāiam coronati sunt et in hac cōfessio ne victorie sue palmam ceperunt. in hoc fuit cursus eoꝝ quem in cōfessionis martino celebrarūt. Quod vero corpora eorū tradi ta sibi ignis erubuit et vincula dissoluit atq; oblitus nature sue in medio fornaci exhibuit eis celestis rosis refrigeria hoc iam gracie dei fuit qui voluit per magnificēta mirabilium nota⁹ facere potentia suā. illi vero in confessione sua et fidei constantia corona ti sunt et martiri sui gloriam consecuti. Quid tu ad hec dicere poteris: etiam si patria expulsus es et isti etiam: si in captiuitatem deduc⁹ es et barbaris dominis seruisti. hoc et istis accidit. Si sine solatio sine doctrina sine sermonis cōmoniūione vixisti: neq; istis cuncta hec assuerunt. Vinctus et sectus ad mortem ductus es isti sed per hec omnia transducti ex unoquoq; eorū et clariores no-

bilioq; digressi sunt. Et iudei quidem habentes templum et sa-
crificia et archam testamētū cherubin quoq; et propitiatoriū et
omnia illa quibus quotidianas sacrificias consumabant. habentes
prophetas alios defunctos. alios vero adhuc superstites q; eos
et de presentibus informarent. de antiquis beneficiis promouerent
que in egypto fecerat cum eis que in deserto etiā cum terrā repro-
missionis ingressi sunt et in his omnibus non solum nibil profes-
serunt: sed et in ipso templo ad insignia praedicatiois sue idola col-
locauerunt. filios suos et filias cōsumolantes sub arboribus etiā
et montibus propria sacrificia consumantes. Hdi vero in terra
barbarica in hostili solo sub tyrannica potestate flāmis et mortis
traditi non solum nibil leduntur sed et maiorem gloriam capiūt.
Hec ergo scientes et horum similia colligentes de divinis scriptis.
mīliū enī inueniunt similia qui requirant et cōplūt quibus agno-
scat alios quidem sine vila difficultate temporu et necessitate can-
sarum nulla vi nulla tyranide cogente collapsos et hōis ob-
bus aduersantibus sibi nec leviter quidem a virtutie pposito nō
fuisse cōmotos indubitate sententia tenere debemus q; si quis le-
ditur eadem nāq; que in principio possimus etiā in fine firmar-
bimus siquio inquam leditur a sanctip̄o leditur: nec ab illo alio
etiam si inumeri sint qui noceant et si oēs qui habitanti terrā et ma-
re conueniant ad ledendum nocere nequaquam poterunt ei qui a
sanctip̄o non leditur.

Ammonitio sc̄i Augustini episcopi per quam ostendit q; bo-
num sit lectionem diuinam legere et quantum malum sit ab illa vel
inquisitione desinere.

Ropitio christo fr̄o carissimi ita
lecciónē diuinās
audo et sicuti corde semp recipiatio ut nob̄
spiritus gaudiu de vestra fidelissima obediētia
faciat ledū vultio ut vobis scripture sancte
bulcescāt et sim qd o; diuina vobis p̄cepta p̄fi-
ciant: subtrahite vos aliquibus horis occupationib; mūdi quibus
etiā in domib; vestris diuina eloqua regēt: ad integrū posse dei-

mīsticordie p̄secratio ut in vobis illico feliciter ipse fāt qd de bea-
to viro scriptū est q; in lege dñi meditabitur die ac nocte. Et illō
beati q; scrutatur testimonia ei et toto corde exquirunt eū. Et illō in
toto corde meo abscondi eloqua tua vt nō peccem tibi. Sicut enim
vt ipsi auditio ille q; in eordesuo abscondit eloqua dei nō peccat ita
et ille qui non abscondit peccare nō cessat. Si enim negotiatori-
bus nō sufficit de una tñi merce lucra congrere s; plures mercede
comparant ex quibus substātiā suam augeat et agricole diversa ge-
nera leminū conant sc̄ere vnde sufficientē cibum sibi et suo vale-
ant p̄parare quāto magis in spūalibus lucris nō vobis dū suffi-
cere q; in ecclesia lectōes diuinās auditio. s; in domib; et in cōui-
uijs vestris. et qn̄ dīca b̄acuēs sunt etiam aliqbus horis in nocti-
bus lectioni diuinæ debet insistere ut in horreco cordia vestri spi-
rituale possitis tritici cōparare et in thesauris aiarum vestrarum
scripturarū margaritas recōdere ut cum in die iudicii ante tribu-
nū et cōtūdicio venerim⁹ licet dic̄t ap̄lo vestiti et nō nudū veni-
amus. Et illud fr̄o carissimi diligēter attendite q; scripture diuin-
ne q; littere sunt de patria nřa transmissae. Patria n. nostra para-
disus est. parētes nostri patriarche sunt et pphete et apostoli etiā
et martyrs. Liueo. n. angeli rex t̄po est. Qui enī peccauit adā tūc
in ipso velut in exilii humi mūdi p̄iecti sum⁹. s; q; rex noster
plusq; cogitari vel dici p̄t p̄uo et misericordia scripturas diuinās
in uitiorib; ad nos p̄ patriarchas et pphao dignatus est mittere q;
bus nos ad eternā et principalem p̄iam inuitaret et cuj; scripturas
ei⁹ rebelli spū fragilitas humana p̄tēcerit dignat⁹ et p̄ sc̄ipm̄ de-
scēdere et nos de tyranide et de supbia diaboli liberare et ad verā
humilitatē exēplo sue māsuētūdī p̄uocare. De p̄tate et antiq;
hostis p̄ passionis iniuria liberare ad inferna descendere et antiq;
sc̄os q; originali p̄tō obnotis tenebant et ipse in altū ascēdere spi-
ritū sc̄m̄ q; nos ī oēa infidiae diaboli p̄forare de celio mittere et
ap̄los suos q; regnū dei p̄ uniuersum mūdi euāgeliis arci dirige: et
lynon solū supboe: s; et iplo nō solū originalib; s; et actualib;
peccatio obnotis inueniret totū tñi nēmine supplicante dimisit
et nō selū sicut merebamur mītis calib; o; opp̄ressos
ad exercita latōtiosa opa nō iraxit. s; maḡ p̄ieffabili pietate ut

S. Bernard.

cum illo regnemus clementer ac misericorditer inuitauit. **B**um
bec ita sunt fratres carissimi qui de se cogitant serui qui ita presu-
munt domini sui precepta conteneret nec ipsae inuitatoria litteras
quibus ad regni beatitudinem eos inuitat dignetur relege-
re. **Q**uomodo enim si aliquis vestrum ad procuratorem suum
litteras dirigat et ille non solus non impleat quod precipitur: sed eti-
am ipsa visloria releggere dedignetur non indulgentia sed penam
non libertatem acciperet sed carcerem merebitur sustinere ita il-
le qui diuinas scripturas de patria eterna transmissas dissimulat
legere timere debet ne forte premia eterna non accipiat: sed etiam
penam perpetuam non evadat. Nam in tantum periculum est no-
bis diuina precepta non legere ut propheta lugubriter clamet:
idea captiuus ductus est populus meus: quia non habuit sci-
entiam. Qui aut ignorat ignorabitur sine dubio qui deum per diuinam
lectionem in hoc seculo dissimulat inquirere et deus illum in eter-
na beatitudine dedignatur agnoscere et timere debet ne clausis ia-
nuis cum stultis virginibus foris exclusus mereatur audire ne-
scio vos non noui vos discedite a me operaris iniquitatis. **Q**uid en-
nescio vos non noui vos. **Q**uomodo eos nescit quos in igne mit-
tit. Ideo utique quia sicut iam dictum est qui eum in hoc seculo le-
gendo noluit intelligere in die iudicij deus illos dedignabitur a-
gnoscere. Et illud quod in salomone scriptum est non negligenter
sed cu[m] grandi sollicitudine ac timore debemus audire. **Q**ui ob-
tutat aurem suam inquit ne audias legem oratio eius erit execra-
bilis. **D**ebet ipse prius audire deum qui vult exaudiri a deo. **N**on
qua fronte vult ut deus cum exaudiat quem instantum despicit
ut eius legere precepta dissimulet. **E**t illud quale est fratres mei
qui non nulli christiani quod peius est aliquotiens etiam et clericis qua-
do iter acturi sunt et panem et vinum et oleum et diversa dispensa-
ta sibi ordinant preparare et cum tanta unusquisque in terreno iti-
nere preparat. **V**nus videt caro sua unum libellum legere non curat **v**ni-
tib[us] et in eternum reficiatur anima sua. **E**t cum duos ipse homi-
nes habeat interiorum ad imaginem dei factum et exteriorum de-
limo terre formatum. ille tamen tantam sollicitudinem pro cor-
pore quod in sepulchro vermis deuorandus est habere vide-

De monachis.

tur interiorum vero hominem qui ad imaginem dei factus est tam
quam vile mancipium sine pabulo verbi dei fame et siti cruciare co-
gnoscitur. Nam instantum deum negligit ut in se imagine ipsum
despiciat et contemnet. **H**oc ergo fratres carissimi sapienter et utili-
ter cogitantes quantum possumus ociosis fabulis et detractioni-
bus ac surrilitatibus cunctis finem studeamus imponere et totis
viribus de impedimentis mundi istius fugiendo aliquas horas
querere in quibus pro salute anime nostre orationi vel lectio pos-
simus insistere ut in nobis impleatur illud quod scriptum est qui
docti fuerint fulgebunt sicut stellae in perpetuas eternitates. **Q**uo
ipse prestare dignetur qui cum patre et spiritu sancto vivit et regnat
deus in secula seculorum. Amen.

De obsecratione oratione postulatione et gratiarum actione
sermo sancti Bernardi.

Attuor mibi videntur orandi mo-
dos exprimere apostoli verba dicentis. Volo primum fieri obse-
crationes deinde orationes postulatiōes gra-
tiarum actiones. Sunt enim quos adhuc pec-
cati conscientia terret et cruciat nonnulli accepta
resistendi virtute: tunc scilicet cum primum in ipso peccatorum cen-
tacentes spiritus veritatis irradiat et excitans erubescere et timere
eos facit dum vident imitatem criminum meritorum ex igni-
tatem et velud ardorem coronam se gehennam expanscentes:
quoniam in seipsi boni nibil inueniunt aliunde apprehendunt unde
tegantur. Sciant enim quod non sit tutum in conspectu domi-
ni dei sui vacuos apparere contra legis preceptum. et multo mi-
nus id presumere audent plenis sternore manib[us]. Quia ergo tim-
ent et merito timet per seipso accedere student quasi per alios
supplicare. Tale est illud orationis genus quo solemus vel dicentes
Sancte petre ora pro nobis et similia. Maxime vero illud obse-
cratione est manifesta per passionem et crucem tuam et est in hunc
modum. Tale enim videtur ac si latro deprehensus et iacit vicinus

Second

suspendio q̄si penitus desperat nec iuuenit in se unde misericordia
deprecetur extēdens brachia dicit quia sic passus est christus p̄
eoz a quibus tenet animos moueat ad pietatem. Credo ego de
tatione dici posse q̄ regnum celorum vim patitur et violēti diri-
piunt. Illud vim faciebat regno celorum publicanus ille qui dum
nō auderet oculos ad celum leuare ipsum celum ad se potuit incli-
nare. Simile aliquid mulier illa egisse videtur que p̄fluum sanguinis habēta dum tunc ad xp̄m accedere fecit ab eo virtutem
exire furtum enī terigit simbriam et curata est ab infirmitate. An
et dignatio quodāmodo verbum videt quod de ea dicitur. Quis
me tetigit et addidit. Sensi a me virtutem exire non credo quod
sit inter nos quispiam sed fortasse nonnulli in seculari habitu vel
cogitatione potuerunt aliquando experiri quod loquor ut in
uī p̄fluum sanguinis patuerentur eius inquā sanguinis qui
regnum dei non possidebit. Et enim qui facit peccatum seru' est
peccati: nec sua se poterit continentie virtute etiam cœpi volet.
Hunc ergo minime expedi p̄seipsum ad christus cœhesie: sed
tangere si quam inuenierit eius simbriam. hoc est et cum extremū
in ecclesiam considerare hominem q̄ humiliorem viderit que ē
vestis christi eum inquam qui elegit abiectus esse in domo dei.
Oportet considerare q̄ vere est simbria posita in hora vestimen-
ti ad quam utiq̄ spiritualis vnguenti descendens a capite copia
tota decurrit. Hunc sibi beneficijs aliquibus seu prece humiliat
q̄ confessione pura tetigerit ut affectum eius erga gratia se mo-
ueat ad compatiendum sibi habeat fidem et sine dubitatione sa-
nabitur. illud tamen nouerit simbria non a se sed a christo ex-
se virtutem qui et tangit se protestatur in simbria. Expressi vobis
quantum potui quale sit et cui anime necessarium genus obsecra-
tionis. At vero tam continendi viriute accepta secure accedit qui
sibi conscius fuerit pro delictis preteritis veniam petens et utitur
oratione que nimur oris est. ratio quando iam ore suo loqui
tur cum deo suo. Hinc illud est quod materia magdalae q̄q̄ nō
minus habuit emorissa illa non sicut tamen peretur accedere. sed
rigat lachrymis pedes capillio tergit vngit vnguento osculatur

De ascensione

ore deuoto. Unde satie liquet quod omnino las posuerat in cor
de suo a peccato deinceps abstinere et quasi profluvium stabat.
quod si iam consecutus es et tu primus es ut ipi domino loquē
in oratione recognos annos tuos in amaritudine anime tue. De-
hinc postq̄ in lamentis penitentie aliquam diu perseverans by-
laritatē quandam et fidutiam conceperis indulgentie. Accede
iam ad postulationes ut secure iam tanquam receptus in gratias
domini tui. cōseruis tuis audeas petere quod oportet. At fortas-
se requiras: unde aut quomodo noscere poteris vitum hanc cō-
secutus sis indulgentiam. Sic nimur conseruando humanita-
tis gratiam diuina solet pietas ordinare. ut quanto quisq; plus
proficit eo minus se reputet profecisse. Nam et usq; ad supremū
exercitio spiritualis gradus quisquis eo usq; profecerit: aliquid
ei de primi gradus in perfectione relinquitur ut vix primum libi
videatur adeptus. Attamen scio quid hodie lectum sit de eu-
gelio. Dixi iesus paralitico. Considera remittuntur tibi pecca-
ta tua et cōputatum est ei in blasphemiam. At ille nimur cui co-
gitatio hominis confitebitur quid cogitatis inquit mala in cor-
dibus vestris. Blasphemare me blasphematio et quasi ad excu-
sandam visibilis curationis virtutem mibi inuisibilem usurpare
Sed ego vos potius blasphematos esse conuincio signo visibili
probatis inuisibilem potestatem ut sciatis inquit: quia potesta-
tem habet filius hominis dimittendi in terra peccata: tunc ait
paralitico. Surge tolle grabatum tuum et ambula. Et mihi
ego suam surgis desiderio supernorum si grabatum tollis. scilicet
a terrenis eleuans voluptatibus ut non ferratur anima concu-
piscientis eius. Sed magis ipsa ut dignum est regat illud: et se-
rat quo non vult si demum ambulas que retro sunt obliuiscens
et ad ea que ante sunt te extendens desiderio: et proposito pro-
ficiendi curatum te esse non dubites. Neque enim surgere po-
teras si non aliquatenus onus esset allegium. Nec graba-
tum tollere nisi ex honoratus magis. Nec ambulare ieuode
conuersionis cum graui molle possibile est: propter quod si-
ducialiter iam postulare potest qui eiusmodi est. tamen caueat

in scriptura

ne forte: aut postulet non postulanda: aut nimis postulet que a deo sunt postulanda: aut ea tepide querat que toto affectu et omni tempore sunt querenda. Petitione tamen non accipitur: ait Jacob: si in tempore fuit querenda. Sic agit omnis qui terrena querit ultra eo quod male petatis. Sic agit omnis qui terrena querit ultra necessitatem qui mundanam gloriam sectatur aut voluptatem.

Lale etiam quod solent homines seculares mortem inimicorum in orationibus postulare: ceteraque similia que non oportet. At vero temporalia si defuerint petenda quidem sunt quantum necessitas humana requirit sed iuxta beati Gregori sententiam non sunt hec minime requirenda. In quo genere etiam illa sunt spiritualia sine quibus nihilominus salus constare potest: ut sermo scientie gratia curationum omnia que de quibus certum non habemus quid expediat nobis ut pote si te fatigat temptationis supplicandum quidem pro ea ut auferatur a te. Ied non nimis obnire: quoniam in talibus meminisse semper oportet apostolice illius sententie nos enim quid oremus sicut oportet noscimus. sed ipse spiritus postulat pro nobis geminab in enarrabilibus usque imaginis committere quod temere aliquid apud nos diffinire. Hec autem sunt toto affectu et omni tempore postulanda. hec sunt pro quibus incessanter et quod obnire poterunt clamant ad deum desideria tua ut babeas gratiam eius bonarum et placere possis in oculis pie tatis ipsius et in eo vivas et moriaris in ipso ut gloriam eius vide re et ipso frui in perpetuum merearis. De his enim dictum est. sine intermissione orare. Unde et propheta exquisivit te inquit facies mea faciem tuam domine requiram et alibi. Unam ait petitum a domino hanc requiram ut in habitem in domo domini omnibus diebus vite mee. Porro ad quartum orationis genus quod est gratiarum actio per paucos attingere credo et quo rarius expeditius est. Multam enim prouersus gratiam inuenit apud deum iuxta promissionem suam quam exaudiuit ante quod inuocetur et testimonium reddit spiritui eius spiritus quem habet ex deo: quoniam exauditum est desiderium eius ita ut certus iam non orare sed gratias agere possit. Sic enim in lazari resuscitatione dñe licet nibil prius orasset pater inquit gratias tibi ago quia exaudiisti me. Prosa igit idem obsecratio perecudo siat affectu. Secunda quia

de postulatione

proprie dirimus orationem affectu proprio videlicet non dissimiliatio peccata non nos palpamus. Scientes quod qui quod quisque misericordiam inuenit apud deum si inuentus fuerit durus vide licet illemet ipsum. Tertia ideo postulatio amplius querit affectum et fiducie latitudinem sicut scriptum est postulat autem in fide nihil besitans. Credo enim propterea dictum quocunq; locum calcaverit pes vester. vester erit quod tantum impetrabimus quantum possumus pedem fidei. Quarta est que gratia et actio ipsa debet esse deuotione plenissima et delitiis affluens. Nam vero de reverentia orationis in eo quod lectum est capitulo ipsius regule vos modo solicitauit auctoritas ex cuius occasione aliqua de oratione dicenda putavi. Illud tamen breviter dico nonnullos ut arbitrio experti interdum oratione aridatatem et hebitudinem qualitatem mentis ut solis orante labi non satis attendat neque quod dicant. neque cui loquentur pro eo quod velut ex consuetudine quodam cum minus digna reverentia et sollicitudine accesserunt. Quid enim aliud cogitare debet frater intrans ad orationem quam propheticum illud. ingrediar in locum tabernaculi ammirabilis usque ad dominum dei. Omnino siquidem c. oret nos orationis tempore curiam intrare celestem. illam vero curiam in qua rex regum stellato sedet solio. circundante inumerabiliter ineffabili beatorum spirituum exercitu. Unde et ipse qui viderat quod maiorem numerum non inuenit. milia aut milium ministrabant ei et decies centena milia assistebant ei. Quanta ergo cum reverentia. quanto timore. quanta illud humilitate accedere debet a palude sua procedens et repens ranuncula vilis. Quam tremebundus quod similes quod humiliis quod denique sollicitus et toto intento animo maiestatis glorie in presentia angelorum in consilio sanctorum et congregacione assistere poterit miser homuncio. In cunctis igitur actionibus nostris multa opus est animi vigilancia sed precipue in oratione. Et enim sicut regula nostra legimus licet omni hora et in loco oculi dei super nos speculum eni matime tamen in oratione. Licet enim semper a deo videamur sed tunc etiam presentamus et ostendimus nos quasi facie ad faciem cum deo loquentes. Porro quamvis ubique sit deus in celo tamen orandus est propter orationis tempore co-

gitandus. ut mensuram non oratori s tecto non aeris spatio non
ipsa retardetur nubium densitate. iuxta eam formam que nobis
a christo tradita est ubi ait. Sic orabitis. Pater noster qui es in
celis. Celum enim quedam prerogativa etiam sedes siue thronus
dei vocatur quia ad eam comparationem quam deum angeli sa-
cti et electorum anime vident nos miseri et peregrini super terras
vix solum nomen habere videmur. Sic igitur oret qui orat tan-
quam assumptus et presentatus ei qui super thronum excelsum in
angelis qui minime ceciderunt et eleuatum in hominibus quos
suscitauit de puluere i opes et erexit de stercore pauperes. Sic in
quam semetipsum consideret sic attendat tanquam presentatum
domino maiestatis. ut dicat cum abraham. Loquere ad deum
meum christum puluis et cinis. Et quia tuo precepto comonuit
tu in institutione formatus id presumo domine fons pietatis.

De septem misericordijs. Bernardus

Isericordias dominii in eternum can-
tabo. Ut quid enim mi-
bi insipiens nescio que cogitatio de penitentie hu-
ius honore murmurat ut aggrauet illud super cer-
uicem meam. Aliud onus sentio suauissimo quides
sed utique multo maius. Sic enim honorat me miserationibus su-
is deus sic concludit sic obruit me beneficiis suis ut bonus aliud
sentire non possum. Quid enim retribuam domino pro omnibus
que retribuit mihi? Tanta tribuit. tanta retribuit et tu mihi alio
de honore loqueris defecit spiritus meus proſus defecit in tan-
ta beneficiorum consideratione. et licet dignas non sufficiam gra-
tia agere. sed ingratitude proſus odit anima mea. Pater-
ptoria siquides res est ingratitudo: hostis gratie: inimica salutis.
Dico ego vobis quoniam pro meo sapere nihil ita displaceat deo/
presertim in filio gratie in hominibus conversionis: quemadmodum
ingratitudo viae enim obstruit gratie: et ubi fuerit illa iam grata
accessum non inueni locum non habet. Dic mibi fratres tristi